

T.C.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emire ULUKAYA İNCE

Malatya-2024

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNE
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emire ULUKAYA İNCE

Danışman: Prof.Dr. Ramazan ÖZBEK

Malatya-2024

	KABUL ONAY FORMU	Doküman No	İNÜ-KYS-FRM-142
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ		Yayın Tarihi	19.08.2019
		Revizyon No	
		Revizyon Tarihi	

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ
ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. RAMAZAN ÖZBEK

HAZIRLAYAN

EMİRE ULUKAYA İNCE

Jürimiz tarafından 26,07,2024 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği** ile başarılı bulunarak Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı

İmza

1.Prof. Dr. Cevdet EPÇAÇAN (Jüri Başkanı)

.....

2.Prof. Dr. Ramazan ÖZBEK (Danışman)

.....

3.Doç.Dr. Bahadır KÖKSALAN

.....

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun .../.../20... tarih ve 20.../..... sayılı Kararıyla da uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Eyüp İZCİ

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Ramazan ÖZBEK danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **"Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi"** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın, tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Emire ULUKAYA İNCE

ÖN SÖZ

Değerler eğitimi, bireyin dünyaya geldiği andan itibaren dünyayı anlamaya başlamasıyla hayatın tüm yaşam sürecinde yer edinen bir kavramdır. Montessori'ye göre “Emici Zihin” olarak adlandırılan bu dönem, bireyin çok hızlı öğrenme kapasitesine sahip olduğu dönemdir. Bu dönemde edinilen davranışlar, bireyin kişilik, inanç, değer, tutum ve alışkanlıklarının temelini oluşturmaktadır. Bundan ötürü, yetişkinlere düşen büyük görev, küçük yaşlarda doğru eğitimi planlayıp vermektir. Bu çalışma ile okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin neler olduğu araştırılmış öneriler sunulmuştur. Alana katkı sağlaması dileğiyle...

Yapmış olduğum çalışmada danışmanlığımı yürüten Prof. Dr. Ramazan ÖZBEK'e emeklerinden dolayı teşekkür ederim. Yüksek lisans ders süresi boyunca bilgi ve deneyimlerini paylaşan Prof. Dr. Süleyman Nihat ŞAD'a, Prof. Dr. Mustafa AKDAĞ'a, Prof. Dr. Eyüp İZCİ'ye ve Prof. Dr. Ahmet KARA'ya, çalışmama zaman ayırarak daha iyi bir tezin oraya çıkmasına katkıda bulunan Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN'a, Prof. Dr. Cevdet EPÇAÇAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Burhan ÜZÜM'e, sorunların çözümüne rehberlik eden eğitim bilimleri enstitüsü sekreteri Mehmet TOY'a ve kıymetli arkadaşım Mehmet Gökay İÇEL'e, teknik destek anlamda yardımını esirgemeyen sevgili Muhammed İNCE'ye teşekkür ederim.

Bu çalışmayı yürütmeye olanak sağlayan, kapılarını açan çok değerli okul yöneticilerine ve değerli zamanlarını ayıran, görüşlerine başvurduğum okul öncesi öğretmenlerine katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Tez sürecinin başından sonuna kadar beni destekleyen, benimle sevinen benimle üzülen, dualarında yer bulduğum tüm aile üyelerine, dostlarıma, maddi manevi yardımını esirgemeyen sevgili eşime ve ayrı kaldığım zamanlarda beni sabırsızlıkla bekleyen, yanındayken ona ayırmam gereken zamandan fedakarlık gösteren kızıma çok teşekkür ederim.

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

ULUKAYA İNCE, Emire
Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ramazan ÖZBEK
Haziran-2024, X+ 94 sayfa

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerin değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini ve uygulamalarını incelemektir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni kullanılmıştır. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınan *Öğretmen Görüşme Formu* kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Elazığ'da görev yapan 32 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenler değerler eğitimini önemli bulmakta, ancak uygulamalarda yetersizlikler olduğunu düşünmektedirler. En çok işlenen değerler saygı, sevgi ve paylaşmakken, cömertlik ve eşitlik gibi değerler daha az işlenmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin değerleri kazanıp kazanmadığını en çok gözlem yöntemiyle değerlendirmektedir. Değerlerin kazanılması sürecinde en büyük etkenin aile olduğu, okul ve çevrenin ise tamamlayıcı bir rol üstlendiği sonucuna varılmıştır. Kullanılan materyallerin en çok hikaye kitapları, kuklalar ve video/film gibi araçlar olduğu, ancak bu materyallerin yetersiz kaldığı belirlenmiştir. Öğretmenlere ve velilere alanında uzman kişilerce eğitim ve seminer verilmesi, eğitim programının güncellenmesi, MEB'in okullara materyal desteği sağlaması ve etkinliklerin çoğaltılması gerektiği de çıkan sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Değerler Eğitimi, Okul Öncesi Değerler Eğitim Programı

ABSTRACT

AN INVESTIGATION OF PRESCHOOL TEACHERS' VIEWS ON VALUES EDUCATION ACTIVITIES

ULUKAYA İNCE, Emire
Master's Degree, İnönü University Institute of Educational Sciences
Department of Educational Sciences
Department of Curriculum and Instruction

Advisor: Prof. Dr. Ramazan ÖZBEK
June-2024, X+ 94 pages

The aim of this study is to examine preschool teachers' views on values education and their practices. In this study, case design, one of the qualitative research methods, was used. The Teacher Interview Form, which was developed by the researcher and received expert opinion, was used in the study. The study group of the research consists of 32 preschool teachers working in Elazığ in the 2022-2023 academic year. The data obtained through semi-structured interviews were analyzed by content analysis.

According to the results of the study, teachers find values education important, but they think that there are inadequacies in practices. The most frequently taught values are respect, love and sharing, while values such as generosity and equality are taught less frequently. Teachers mostly evaluate whether students acquire values through observation. It was concluded that the family is the biggest factor in the process of acquiring values, while the school and the environment play a complementary role. The materials used were mostly storybooks, puppets and videos/films, but these materials were found to be insufficient. It was also concluded that teachers and parents should be given training and seminars by experts in their fields, the education program should be updated, the Ministry of National Education should provide material support to schools and activities should be increased.

Keywords: Values, Values Education, Preschool Values Education Program

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	viii
BÖLÜM 1	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Varsayım(Sayıltı).....	6
1.6. Tanımlar.....	6
II. BÖLÜM	7
2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihi	7
2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amacı ve Kapsamı	9
2.3. Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Görevleri.....	11
2.4. Okul Öncesi Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	12
2.5.Okul Öncesi Eğitimde Değerlendirme Yöntemleri	15
2.6. Değerler Eğitimi.....	16
2.7. Türkiye’de Değerler Eğitiminin Tarihi	18
2.8. Değerler Eğitiminin Amacı ve Kapsamı	19
2.9. Değerler Eğitiminin Önemi.....	20
2.10. Okul Öncesinde Değerler Eğitim Programı	21
2.11.Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörler	23
2.11.1.Değerler eğitiminde ailenin rolü	23
2.11.2.Değerler eğitimde öğretmenin ve okulun rolü	24
2.11.3.Değerler eğitiminde çevrenin rolü	25
2.12.İlgili Araştırmalar	26
2.12.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	26
2.12.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	29
III. BÖLÜM.....	33

3.YÖNTEM	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.2. Çalışma Grubu.....	33
3.3. Veri Toplama Aracı.....	37
3.4. Verilerin Toplanması.....	37
3.5. Verilerin Analizi.....	39
3.6. Geçerlik ve Güvenirlik	40
IV. BÖLÜM.....	42
4. BULGULAR VE YORUM.....	42
4.1. Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular ve Yorum	42
4.2. Değerler Eğitimi Amaçlarının Öğrenciye, Topluma ve Milli Eğitimin Amaçlarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular ve Yorum	44
4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorum	46
4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Bulgular ve Yorum	48
4.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimini Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Bulgular ve Yorum	51
4.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerinde Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorum	53
4.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimini Planlarken Temel Aldığı İlkelere İlişkin Bulgular ve Yorum	56
4.8. Değerler Eğitimi Uygulamalarında Aile, Okul ve Sosyal Çevre Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorum	59
4.9. Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşlere İlişkin Bulgular ve Yorum.....	62
4.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Bulgular ve Yorum	63
4.11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Programının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....	65
V. BÖLÜM	69
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
Sonuçlar	69
5.1. Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Sonuçlar	69
5.2. Değerler Eğitimi Amaçlarının Öğrenciye, Topluma ve Milli Eğitimin Amaçlarına Uygunluğuna İlişkin Sonuçlar	70
5.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Sonuçlar	70

5.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Sonuçlar	71
5.5.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Sonuçlar	72
5.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerinde Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Sonuçlar	72
5.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Planlarken Temel Aldığı İlkeler İlişkin Sonuçlar	74
5.8. Değerler Eğitimi Uygulamalarında Aile, Okul ve Sosyal Çevre Etkisine İlişkin Sonuçlar	75
5.9. Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşlere İlişkin Sonuçlar.....	76
5.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Sonuçlar	76
5.11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Programının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuçlar	77
Öneriler.....	78
KAYNAKÇA.....	80
EKLER	89
Ek 1: Öğretmen Görüşme Formu	89
Ek 2: Bilgilendirilmiş Onam Formu	91
Ek 3: Etik Kurul İzni.....	92
Ek 4: Araştırma İzni.....	93

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo-1 Katılımcıların Demografik Özellikleri	34
Tablo-2 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Görüşleri	42
Tablo-3 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminin Amaçlarına İlişkin Görüşleri	44
Tablo-4 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulama Yöntemlerine İlişkin Görüşler	46
Tablo-5 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değer Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri	49
Tablo-6 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Görüşleri	51
Tablo-7 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri	54
Tablo-8 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Planlarken Temel Aldığı İlkeler İlişkin Görüşleri	57
Tablo-9 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri	59
Tablo-10 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Görüşleri	62
Tablo-11 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Görüşler	64
Tablo-12 Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitim Programlarının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Görüşleri	66

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, alt problemler, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, sayıtlar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, bireylerin toplumsal hayata uyum sağlaması ve kişisel potansiyellerini geliştirmesi için temel bir süreçtir. Çocuğun toplum değerlerini öğrenmesi aile içinden başlar ve bu değerler hayatının bir parçası olarak onunla birlikte gelişir. Çocuk, değerleri öğretmen, aile ve sosyal çevre gibi çeşitli ortamlar aracılığıyla uygulamalı olarak öğrenir. Aile içindeki anne, baba ve diğer yetişkinleri taklit ederek değerleri öğrenebilen çocuk, günümüzün değişen aile yapıları nedeniyle okul ortamında da değer eğitimine ihtiyaç duymaktadır (Yuvacı, 2013).

Bireyin yaşam boyu sürececek öğrenme yolculuğu okul öncesi eğitimle başlar. Okul öncesi eğitim, çocukların zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimlerinde kritik bir rol oynar. Bu dönemde verilen eğitimin kalitesi, gelecekteki akademik ve kişisel başarılarının temelini oluşturur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013).

Değerler eğitimi, çocukların toplumsal ve ahlaki normları içselleştirmelerini sağlayan önemli bir eğitim bileşenidir. Bu eğitimin erken çocukluk döneminde başlaması, bireylerin etik ve ahlaki değerleri özümsemesi açısından büyük önem taşır (Thornberg, 2008). Okul öncesi öğretmenleri, çocukların bu değerleri kazanmasında ve günlük yaşantılarında uygulamalarında kritik bir rol oynar. Öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik bilgi, beceri ve tutumları, çocukların bu eğitimi nasıl aldığını doğrudan etkiler (Halstead ve Taylor, 2000).

Modern eğitim sistemlerinin temel hedeflerinden biri, bireylerin akademik bilgilerini geliştirirken, aynı zamanda onların etik ve ahlaki değerlerini de güçlendirmektir. Bu hedef, hem toplumun sürdürülebilirliği hem de bireylerin toplumsal uyum içerisinde yaşamaları açısından kritiktir. Değerler eğitimi, bireylerin kişisel gelişimlerini desteklerken toplumsal sorumluluk bilinci kazanmalarına da önemli katkılar sağlar (MEB, 2013). Dolayısıyla, eğitim yalnızca bilgi ve beceri kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda sosyal yaşamın devamlılığını sağlar, toplumların kalkınmasına katkıda bulunur, eski ve yeni değerler arasında bağ kurarak bu değerlerin korunmasına yardımcı olur (Gürkan, 2010, s.37). Evrensel değerlerin ve toplumun özgün değerlerinin öğrenilmesi ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılması, erken çocukluk döneminde kazanılan deneyimlerle mümkündür (Uzun ve Köse, 2017).

İnsanoğlunun yaşamında bazı dönemler fizyolojik ve psikolojik gelişim açısından daha çok öneme sahiptir. Özellikle 0-6 yaş arası, çocukların kişiliklerinin oluştuğu, temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı ve gelişim hızlarının çok yüksek olduğu bir dönemdir. Bu yaş aralığındaki okulöncesi eğitim, çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en yoğun olduğu, temel alışkanlıkların edinildiği ve zihinsel yeteneklerin hızla geliştiği bir süreçtir. Çocukların bu dönemde henüz kendi yeteneklerini, ilgi alanlarını ve gereksinimlerini tanımadıkları için duygu ve düşüncelerini ifade etmekte zorlanmaları normaldir. Bu nedenle, onlarla ilgilenen yetişkinlerin bilinçli ve dikkatli olmaları gerekmektedir. Okulöncesi eğitim, tesadüflere bırakılmaması gereken, bilimsel ve sistematik bir yaklaşımla yönlendirilmesi gereken en önemli eğitim basamağıdır (Başal, 2013; Karademir ve Çelik, 2020).

Günümüzde değerler ve eğitim konuları sıklıkla tartışılmakta ve yazılmaktadır. Değer eğitimiyle ilgili çeşitli yaklaşımlar tanımlanmış olmasına rağmen, değerlerin kazandırılmasının oldukça zor bir süreç olduğu görülmektedir. Eğitim sisteminin genel amaçları arasında değer eğitimi önemli bir yer teşkil etmekte, ancak bu eğitim yöntemlerinin nasıl uygulanacağına dair eksiklikler bulunmaktadır (Ulusoy ve Arslan, 2016, s.12).

Okulöncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik tutum ve yaklaşımları, eğitim sürecinin etkinliğinde belirleyici bir rol oynar. Bu nedenle, hem eğitimcilerin hem de ailelerin, değerleri benimsemiş ve bunları etkili bir şekilde uygulayabilen

bireyler olmaları gerekmektedir (Uyanık Balat ve Balaban Dağal, 2011, s. 17). Ancak, bu alanda yapılan araştırmalar, öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin ve uygulamalarının yeterince incelenmediğini göstermektedir.

Mevcut literatür, okul öncesi dönemindeki çocukların değerler eğitimi sürecinde öğretmenlerin kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Ancak, bu döneme yönelik spesifik araştırmaların azlığı, öğretmenlerin görüş ve deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, bu boşluğu doldurmayı ve okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini, uygulamalarını ve karşılaştıkları zorlukları detaylı bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Değerler eğitiminin önemi giderek artmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalar hem önemli hem de yol göstericidir. Ancak, bu çalışmaların sayısı sınırlıdır ve genellikle edebi eserlerdeki değer algısına odaklanmaktadır. Özellikle, mevcut çalışmalar genel eğitim politikaları ve uygulamaları üzerinde durmakta, okul öncesi öğretmenlerinin bireysel deneyimlerine ve görüşlerine yeterince yer vermemektedir (Kapkın ve diğerleri, 2018). Bu eksiklik, değerler eğitiminin öğretmenler düzeyinde nasıl algılandığı ve uygulandığı konusundaki bilgi boşluğuna yol açmaktadır.

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik algılarını, benimsedikleri yöntemleri ve karşılaştıkları zorlukları derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin değerler eğitimi konusundaki özgün deneyimlerini ve bakış açılarını ortaya koyarak mevcut literatürdeki bu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin anlaşılması, bu eğitimin daha etkili bir şekilde planlanması ve uygulanmasına katkı sağlayacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi öğretmenlerinin değer eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşlerini incelemektir.

Bu araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim programında yer alan değerlerin neler olduğu, değerler eğitiminin amaçları, değerler eğitimi uygulamalarında en çok tercih edilen yöntemler, değerler eğitiminin değerlendirme süreci, değerler eğitiminde

karşılaşılan sorunlar, planlama sürecindeki öncelikler, değerler eğitimi sürecinde aile, okul ve çevrenin etki düzeyi, materyallerin yeterlilik durumu ve okul öncesi öğretmenlerinin önerileri hakkında bilgi sahibi olmayı amaçlamaktadır.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 2) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Amaçlarının Öğrenciye, Topluma ve Milli Eğitimin Amaçlarına Uygunluğuna İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 3) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 4) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 5) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimini Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 6) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerinde Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 7) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimini Planlarken Temel Aldığı İlkeler İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 8) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulamalarında Aile, Okul ve Sosyal Çevre Etkisine İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 9) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 10) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Görüşleri Nelerdir?
- 11) Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Programının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Önerileri Nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yılmaz'a (1999) göre, okul öncesi eğitim, bireylere davranış kazandırma sürecinde en önemli dönemlerden biridir. Bilimsel araştırmalar, gelişimsel açıdan sağlıklı bireyler yetiştirmek için eğitime erken başlamanın önemini vurgulamış ve okul

öncesi eğitim alan bireyler ile almayanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur (Akt: Koçyigit, 2012, s.19). Değerler eğitimi ise bireylerin ahlaki ve toplumsal değerleri erken yaşta benimsemelerini sağlayarak, sağlıklı ve uyumlu bir toplumun temelini atar. Bu eğitimin özellikle okul öncesi dönemde verilmesi, çocukların kişisel ve sosyal gelişiminde kritik bir rol oynamaktadır (Uyanık Balat ve Balaban Dağal, 2011).

Bu araştırma, 2022-2023 yılları arasında okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşlerini derinlemesine inceleyerek, güncel uygulamaların etkinliğini ve verimliliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın bulguları, öğretmenlerin değerler eğitimi programlarının içeriği, uygulama yöntemleri ve karşılaştıkları zorluklar hakkında kapsamlı bilgiler sunmaktadır. Bu bulgular, değerler eğitiminin eğitim hedeflerine uygunluğunu ve uygulama sürecinin etkinliğini belirlemede önemli bir rol oynar.

Özellikle öğretmenlerin değerler eğitimi programlarında kullandıkları yöntemler ve materyallerin yeterliliği üzerine yapılan değerlendirmeler, eğitim materyallerinin geliştirilmesi ve öğretmenlerin profesyonel gelişimlerinin desteklenmesi açısından kritik önemdedir (Kuzu, 2015; Uzuner, 2019). Araştırmanın verileri, öğretmenlerin uygulama yöntemlerinin ve materyallerinin etkinliği konusunda bilgi sağlayarak, bu unsurların nasıl daha iyi bir şekilde kullanılabileceğine dair öneriler sunması bakımından önemlidir.

Ayrıca, araştırma aile, okul ve sosyal çevre etkilerini de inceleyerek, bu faktörlerin değerler eğitime olan katkısını ve etkilerini ortaya koyar. Bu analizler, eğitim sürecinin daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını sağlayarak, değerler eğitiminin daha etkili bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunur (Halstead & Taylor, 2000).

Sonuç olarak, bu araştırma, 2022-2023 yılları arasındaki verileri kullanarak, değerler eğitiminin mevcut durumunu ve öğretmenlerin bu sürece dair görüşlerini güncel ve kapsamlı bir şekilde ele alır. Araştırmanın bulguları, eğitim programlarının iyileştirilmesi ve öğretmen yeterliliklerinin artırılması için önemli bir temel sağlar. Bu, değerler eğitiminin kalitesini ve etkinliğini artırarak, çocukların bu alanda daha iyi bir eğitim almasını mümkün kılar.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmada elde edilen bulgular;

- Konu bakımından 2022-2023 yılında uygulanan okul öncesi programı ile,
- Çalışma grubu bakımından 2022-2023 eğitim öğretim yılı itibariyle okul öncesi öğretmenleri olarak görev yapan 32 kişi ile,
- Araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular ve sorulardan elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.5. Varsayım(Sayıltı)

Katılımcıların görüşme sorularını yanıtlarken gerçek düşüncelerini yansıttıkları varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Okul öncesi eğitimi: “0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre imkanları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, kendilerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan bir eğitim sürecidir (MEB, 1993, s. 233).

Okul öncesi eğitim programı: “Çocuğun yaşına ve gelişim özelliklerine göre göstermesi gereken bedensel, bilişsel, duygusal ve toplumsal davranışları kazanması için tüm eğitsel yaşantıların planıdır” (MEB, 2016).

Değer: “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” (Türk Dil Kurumu [TDK], 2024).

Değer eğitimi: “İnsana özgü olanakları, insanı insan yapan ve diğer canlılardan ayıran olanakları başka bir deyişle insana özgü bütün etkinlikleri insansal etkinlikler olarak amaçlarına uygun tarzda gerçekleştirebilecek duruma gelmelerine yardımcı olmaktır” (Ulusoy ve Dilmaç, 2018, s.7).

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırman ile ilgili temel bilgiler ve yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihi

Türkiye’de okul öncesi eğitimin tarihi incelendiğinde, çocuk kavramının eski toplumlarda da var olduğunu söyleyebiliriz. Her ne kadar biyolojik süreç yaş olarak ilerlese de, bebeklikten çocukluğa geçişin, yaşanan döneme bağlı bir özellik olduğu görülmektedir. Bu nedenle, eski toplumlarda çocukluk kavramı yaygın olarak kullanılmamış; bebeklikten çıkış, doğrudan yetişkinliğe giriş olarak değerlendirilmiştir. Eski toplumlarda, eğitime ihtiyaç duyan kişi sayısının azlığı nedeniyle, doğal sosyal yaşam alanları toplumun beklentileri doğrultusunda bireyleri yetiştirebiliyordu. Kaplan’a (1985) göre, eski Türkler göçebe yaşamı benimsedikleri için, çocukluk yılları özel bir dönem olarak algılanmamış, aksine hızla geçilmesi istenen bir "Geçiş Dönemi" olarak görülmüştür (Akt: Sakin, 2016). At binmek, ava gitmek, ok atmak gibi faaliyetler, cinsiyet farkı gözetmeksizin çocuklara ve gençlere öğretilen eğitimlerdendir. Her ne kadar okul öncesi eğitim kavramına rastlanmasa da, eski Türklerde çocuk eğitimine erken yaşlarda önem verildiği söylenebilir.

Osmanlı döneminde, Sultan II. Mahmut’un 1824’te ilköğretimi zorunlu hale getirmesiyle bu alanda ilk önemli adım atılmıştır. 1847’de ilk devlet okulları kurulmuş ve 1869’da "Maarif-i Umumiye Nizamnamesi" (Milli Eğitim Genel Tüzüğü) kabul edilmiştir. 19. yüzyılın sonlarına doğru "Mahalle Mektebi", "Taş Mektep" veya "Mekteb-i Sübyan" adı verilen ilköğretim kurumlarına 5 yaşındaki çocuklar kabul edilir ve bu okullarda dini eğitim, yazı ve aritmetik öğretilirdi. Kız ve erkek çocuklar farklı okullarda eğitim alır ve bu eğitim 12 yaşında sona ererdi (Köksalan, 2014, s.83).

Akyüz’e (1997) göre, Osmanlı İmparatorluğu’nun kuruluşundan II. Meşrutiyet dönemine kadar geçen sürede okul öncesi eğitim kurumlarından söz etmek mümkün

değildi (Akt: Sakin, 2016). Daha sonra Meşrutiyetle birlikte "Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatı" (Geçici İlköğretim Kanunu) çıkarılmış ve bu kanunla Ana Mekteplerin ve Sübyan sınıflarının ilköğretime bağlı olduğu belirtilmiştir. Bu kanunun ardından yaklaşık iki yıl sonra, 1915'te "Ana Mektepleri Nizamnamesi" (Anaokulları Tüzüğü) yayımlanmıştır. Bu tüzükle, 4-7 yaş arasındaki çocuklara eğitim sağlamak amacıyla, ilkokullara bağlı ya da bağımsız olarak Ana Mekteplerinin kurulması planlanmıştır (Köksalan, 2014, s.83).

1913-1917 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu sınırları içerisinde anaokulları resmi olarak açılmaya başlamıştır. Diğer yandan alana eğitimci yetiştirmek maksadıyla İstanbul'da Darülmuallimat (Kız Öğretmen Okulu) bünyesinde "Ana Muallime" (Ana Öğretmenliği) sınıfı açılmıştır. 1919'da yeteri kadar anaokulu açılmaması öğretmen fazlalığını gündeme getirmiş ve bu okul kapatılmıştır (Başal, 2013, s. 43).

Meşrutiyet dönemi kısa bir süre olmasına karşın, eğitim alanında verimli bir dönem olmuştur. Bu dönemde:

- İlk kez kızlar için yükseköğretim kurumu açılmıştır.
- Sübyan mekteplerinin çoğu kapatılmıştır.
- Okul öncesi eğitim için ilk kez ciddi adımlar atılmıştır.
- Öğretmen yetiştirmede yeni fikirler ortaya çıkmıştır (Sakin, 2016).

Cumhuriyetin ilk yıllarında, 1928 Harf İnkılabı ile kaynakların büyük bir bölümü, ilkokullarda okur-yazar oranını artırmak amacıyla yetişkin eğitime ayrılmıştır. Hatta 1937-1938 yıllarında, bütçenin ilkokullara aktarılması sonucu, mevcut anaokulları kapatılmıştır. 1940'lı yıllarda, bu alanda özel girişimlerin desteklenmesi gerektiği gündeme gelmiştir (Ünüvar ve Pişgin Çivik, 2014).

1949'da gerçekleştirilen IV. Milli Eğitim Şurası'nda ilk kez okul öncesi eğitimden bahsedilmiş, demokratik eğitim yöntemlerinin kullanılması gerektiği vurgulanmıştır (MEB, 1949). 1953'teki V. Milli Eğitim Şurası'nda, okul öncesi eğitim kurumlarının açılmasının ferdi teşebbüsler ve mahalli idarelerin yardımlarıyla gerçekleşmesi önerilmiş, ancak devletin de bu konuda çaba göstereceği belirtilmiştir (MEB, 1953).

1957 ve 1962'de yapılan VII. ve VIII. Milli Eğitim Şuraları'nda, okul öncesi eğitim isteğe bağlı olarak ilköğretim bünyesinde ele alınmıştır. 1974'teki IX. Milli

Eğitim Şurası, okul öncesi eğitimin amaçlarını yeniden düzenleyerek, çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini desteklemeyi, temel eğitime hazırlamayı, elverişsiz şartlardaki çocuklar için eşit bir eğitim ortamı yaratmayı ve Türkçe'yi doğru kullanmalarını sağlamayı hedeflemiştir. Ayrıca, okul öncesi eğitim kurumlarının bağımsız anaokulları veya diğer eğitim kurumlarına bağlı uygulama sınıfları olarak açılabilceği ifade edilmiştir (MEB, 1974). 1981'deki X. Milli Eğitim Şurası, okul öncesi eğitimi, Türk Milli Eğitim sistemi içinde bütüncül bir program modeli olarak ele almış ve anasınıfı programları, amaçları ve içeriklerini detaylandırmıştır (MEB, 1981).

XII. Milli Eğitim Şurasında öğretmenlik, iki yıllık bir yükseköğretim programı olarak belirlenmiş ve lise mezunlarının pedagojik formasyon alarak öğretmen yardımcısı veya eğitici olarak görevlendirilmesi kararlaştırılmıştır (MEB, 1988). 1993'teki XIV. Milli Eğitim Şurası, okul öncesi eğitime geniş yer ayırmış ve bu alandaki sorunların çözümü için komisyonlar oluşturulmuştur (MEB, 1993).

1996'daki XV. Şura'da, zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması ve okul öncesi eğitimin iki yılının zorunlu eğitim kapsamına alınması önerilmiştir (MEB, 1996). 2006'daki XVII. Şura'da ise 60-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi ve bu alanda rehberlik hizmetlerinin başlatılması kararı alınmıştır. Özel sektör ve diğer girişimcilerin okul öncesi eğitim kurumları açmalarının teşvik edilmesi ve bu kurumların desteklenmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda gerekli düzenlemeler yapılarak "Okul Öncesi Eğitim Kanunu"nun çıkarılması ve genel bütçeden okul öncesi eğitime ayrılan payın artırılması kararı alınmıştır (Deretarla Gül, 2007, s. 162-163).

2.2. Okul Öncesi Eğitimin Amacı ve Kapsamı

Okul öncesi dönem, bireyin psikolojik açıdan; gizil özelliklerinin açığa çıkmasını ve geliştirilmesini, öz benliğinin ve kişiliğinin gelişmesini; sosyal açıdan ise çocuğun yaşlıları arasında kendi özelliklerinin farkına varmasını, çevresi tarafından kabul görmesini, kültürünü öğrenmesini ve yaşatmasını amaçlar. Ayrıca bu dönem, çocuğun fiziksel açıdan küçük kas hareketleri gerektiren işleri başarmasını, bedenini kullanabilmesini ve öz bakımını yapabilmesini hedefler (Altay ve diğerleri, 2011; Cevherli, 2014).

Dünya Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Örgütü (OMEP)'nin başkanlığında Mialaret tarafından okul öncesi eğitimin amaçları toplumsal, eğitici ve gelişimsel olarak 3 başlıkta toplanmıştır (B. Coşkun, 2018; Bengisu, 2021, s.12; MEB, 2013).

- a) Toplumsal amaçlar arasında, kadınların çalışma hayatına girmesiyle birlikte çocukların bakımını üstlenmek önemli bir yer tutar. Ayrıca, çocukların bireysel gelişimlerini desteklemek ve her çocuğun eğitimden eşit şekilde yararlanmasını sağlamak da bu amaçlar arasındadır. Bunun yanı sıra, çocukların okul ortamıyla ilişkilerini güçlendirmek ve sosyalleşmelerine katkıda bulunmak da hedeflenmektedir.
- b) Eğitici amaçlar, bireyin duyu organlarını eğiterek çevreye karşı duyarlı(ses, şekil) olmasını sağlamak (Cevherli, 2014, s.9).
- c) Gelişimsel amaçlar, çocuğun doğal gelişim sürecinde vücudunu tanıma, iletişim becerileri kazanma, öğrenme gibi temel becerileri kazandırmayı sağlamak (Uyanık Balat, 2016, s. 4).

Okul öncesi eğitimin amaçları, Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda şu şekilde belirlenmiştir:

- a) Çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimini desteklemek ve onlara iyi alışkanlıklar kazandırmak,
- b) Çocukları ilköğretime hazırlamak,
- c) Dezavantajlı çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir eğitim ortamı oluşturmak,
- d) Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel bir şekilde konuşmalarını sağlamak.

Görüldüğü üzere, ülkemizde okul öncesi eğitimin amaçları arasında gelişimsel, eğitimsel ve toplumsal hedefler yer almaktadır; bu amaçlardan birincisi gelişimsel, ikinci ve dördüncüsü eğitimsel, üçüncüsü ise toplumsal bir hedef olarak değerlendirilebilir (Biber, 2014, s.31).

2.3. Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Görevleri

Hayatın 0-6 yaş dönemini oluşturan erken çocukluk yılları, gelecek dönemleri etkileyecek domino taşının ilk halkası gibidir ve bu nedenle çok önemlidir. Bireyin hayat boyunca sağlıklı bir şekilde yetişmesi, gelişmesi, davranışları ve alışkanlıklarının temelleri bu dönemde atılır (Erikli, 2016). Dolayısıyla, çocukluk yıllarının başlangıcından itibaren, tıpkı ilk domino taşının hassasiyeti, odağı ve özeni ile çocukların yaşamına dahil olmak gerekmektedir (Tuğrul, 2021).

Çocuğun büyümesi ile yetişmesi farklı kavramlardır. Herhangi bir canlıya su, besin ve ışık sağladığınızda büyümesi mümkündür. Ancak çocuk için durum bundan ibaret değildir. Çocuğun temel ihtiyaçları olan su, yemek ve hava gibi gereksinimlerinin yanı sıra, okul ihtiyacı, giyim ihtiyacı, doğum günü kutlamaları gibi sosyal etkinlikler ve akademik başarıyı desteklemek için gönderilen kurslar ile büyümesini sağlamak ve bu değişime şahit olmak mümkündür. Ancak çocuk yetiştirmek bunlardan daha fazlasını gerektirir. Muhakeme gücü ile iyi ve kötüyü ayırt edebilen, isteklerini kontrol edebilen, diğerkam, hayır diyebilen ve problem çözebilen bir insan yetiştirmek, çok daha kapsamlı bir süreci gerektirir (Selçuk, 2020). Bu süreç rastlantısal olmamalı, aksine bilimsel ve sistematik olarak programlanmalıdır (Gültekin Akduman, 2016). Bu nedenle, bireyin yetişmesinde, gelişiminde ve hayat çizgisini belirlemesinde, okul öncesi eğitimin iyi hazırlanmış bir plan dahilinde uygulanması gerekmektedir (İnan, 2011).

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları, hem okul, hem aile, hem de çocuk üçgeninde yaşanan tüm deneyimleri kapsar. Burada önemli olan, okulun belirlediği amaçlara ulaşabilmesi, çocuğun eğitimsel ihtiyaçlarına cevap verebilmesi ve ailenin beklentilerini karşılayabilen bir eğitim programının hazırlanması ve uygulanabilmesidir. Bunun için de kaliteli eğitim programları oluşturulmalıdır (Güven, 2016, s.70). Okul öncesi eğitimi ile çocuklar, evlerinde bulamayacakları kadar zengin ve çeşitlendirilmiş bir deneyim yaşarlar (Uzun, 2007).

2011 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu modele göre okul öncesi eğitimin önemi şu şekilde açıklanmıştır:

- Bireyin tüm alanlardaki gelişimine olumlu etki sağlar.
- İlköğretime hazırlar.

- Okul öncesi eğitim alanların, almayanlara göre yaşamsal başarıları daha yüksektir.
- Okul öncesi eğitim alanların suç işleme oranları daha düşüktür.
- Dil öğrenme sürecinde okul öncesi eğitim alanlar daha iyi durumdadır.
- Fırsatları değerlendirme ve sorunlara daha pratik çözümler getirme konusunda daha başarılıdır.
- Aile dışındaki bireylerle iletişimleri daha iyidir.
- Sağlıklı yaşam için önemli olan beslenme, diş sağlığı, beden sağlığı gibi konularda daha bilinçlidirler.
- Duygularını daha iyi ifade eder, anlama ve anlatma konusunda daha başarılıdır (Cevherli, 2014).

2.4. Okul Öncesi Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Öğretim, planlı ve programlı bir eğitim sürecidir. "Öğrencilere yeni bilgi, beceri ve tutumları nasıl kazandıracakız? Nasıl öğreteceğiz?" sorusunu içerir ve öğretme yöntemlerini kapsar. Eğitim durumları da kaynaklar, araçlar, gereçler ve yöntemleri içerir (Aydın ve Akyol Güler, 2013). Sınıfta öğrenme ve öğretme yöntemlerini planlama öğretmene aittir. Sınıf içindeki öğrenme ve öğretme sürecinin etkili olabilmesi, uygun yöntemlerin seçilip uygulanmasına bağlıdır. Bu nedenle öğretmenin, etkinliğin amaçlarına ulaşmasına yardımcı olacak yöntemi seçmesi önemlidir. Ancak, bilinmelidir ki her yöntem her zaman kullanılmayabilir. Öğretmenin yöntem seçmesinde zaman, fiziksel olanaklar, etkinliğin hedefleri, öğretmenin kişisel özellikleri, maliyet ve öğrencilerin özellikleri önemli faktörlerdir (Güven, 2011).

Değerler eğitimi konularını çocuklara farklı yöntemlerle vermek, verilen eğitimi daha kaliteli kılacaktır (Doğan Timur ve Yuvacı, 2014). Aşağıda, amaca ulaşmak için en çok kullanılan yöntemler ve etkinliklerde Türkçe, drama, oyun, müzik, örnek olay, soru-cevap, sanat etkinliği, alan gezisi ve düz anlatım yöntemleri ele alınmıştır (Güven, 2011, s.71).

Türkçe etkinliği: Türkçe etkinliğinde amaç, çocuklara Türkçe'yi doğru konuşmayı öğretmek, kelime hazinelerini geliştirmek, iletişim becerilerini artırmak ve tüm bunların

yanında kitap sevgisini aşlamak, kitaplara karşı olumlu tutum geliştirmektir. Tekerleme, parmak oyunu, şiir ve hikâye okuma, masal anlatma, bilmece sorma, resimlerden öykü oluşturma gibi çalışmaları kapsayan Türkçe etkinlikleri, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine göre planlanır (MEB, 2016).

Drama: Yaratıcı drama hayatın her aşamasında özellikle erken çocukluk döneminden başlayarak yetişkinlik dönemine kadar oyunun gücünü kullanarak etkili bir alan olarak kabul edilmektedir. Özellikle okul öncesi dönemde uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin, çocukların bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor gelişimlerini ve öz bakım becerilerini doğrudan desteklediği öne sürülmektedir. Hem işitme hem de görme duyusuna hitap eden (Ocak, 2011, s.263) yaratıcı drama çocuklara istenen birçok konuyu ve kazanımları eğlenceli ve kalıcı bir şekilde öğrenme imkanı sağlar. Bu dönemde en önemli konulardan biri değerler eğitimidir (Kaya ve Antepli, 2018).

Drama; çocukların hareket, ses, ritim gibi unsurları kullanarak birlikte çalışma, bilgi alışverişi yapma, empati kurma, grup içinde yer alma ve diğerlerinin haklarına saygı gösterme gibi becerileri geliştirdiği etkili bir öğrenme modelidir. Okul öncesi öğretim programlarında çocukların çok yönlü gelişmesini desteklemek için çeşitli etkinliklerin, özellikle oyun, müzik ve drama gibi farklı türlerde olması gerektiği vurgulanmaktadır. Drama yöntemi çocuklara yaşayarak öğrenme fırsatı sunar ve ileride karşılaşılabilecek zorluklarla başa çıkmalarına yardımcı olabilir (Kaya ve diğerleri, 2016).

Müzik yöntemi: Müzik yönteminde çocuklar şarkı söyleme etkinlikleri ile yeni kelimeler öğrenir, sesleri ayırt eder, ritme uygun söyler dolayısıyla dil gelişimini desteklenir. Çocuklar müzik ve hareketi birleştirdiğinde kaba motor becerileri desteklenir. Ritim çalışmaları ile bireysel el becerilerinin yanında takım ile işbirliği gelişir dolayısıyla sosyal duygusal gelişimleri desteklenerek öz güven kazanırlar (Güven, 2016; MEB, 2016).

Örnek olay incelemesi: Örnek olay yöntemi oldukça etkili olan bir öğrenme yöntemidir. Hayatta olan gerçek ve güncel olayları kullanarak karar verme becerisini geliştirir ve sonuçları hakkında değerlendirmelerde bulunabilir. Deneyimleme öğrenmenin en etkili yoludur. Ancak her zaman deneme imkanımız olmayabilir. Bu yüzden yaşanmış ya da yaşanması muhtemel bir olayı ya da sorunu tartışarak çözüm ve öneri geliştirdikleri bir öğretim yöntemidir. Bir olayın ya da problemin yazılı veya sözlü olarak anlatılmasından veya film gösterimden sonra kullanılarak öğrencilere

öğrendikleri bilgiyi gerçek hayatta nasıl kullanacaklarını öğretir ve bu şekilde anlamlı ve kalıcı öğrenme sağlanır (Aydın ve Akyol Güler, 2013; Güven, 2011).

Soru cevap yöntemi: Soru cevap yöntemi öğretmenin önemli noktalara dikkat çekmek, çocukların düşüncelerini sağlamak, analiz, sentez ve değerlendirme yeteneklerini geliştirmek amacıyla çocuklara (MEB, 2016) hazırlıklı ya da hazırlıksız olarak uygulanan hem bir yöntem hem de bir tekniktir (Albayrak, 2023). Soru cevap yöntemi sınıf içi etkinliklerde en çok kullanılan karşılıklı iletişime dayanan çocuklarda düşünme ve konuşma becerisini geliştirmeye yarayan bir yöntemdir (Güven, 2011).

Sanat etkinliği: Sanat etkinlikleri yaratıcılığını, hayal gücünü ve el becerilerini kullanarak ürün ortaya çıkarmasına olanak tanıyan aktivitelerdir. Bu süreç çocuklara yeteneklerini keşfetmelerine ve kendilerini ifade etmelerine fırsat verir. Çocuklar ilgi ve ihtiyaçlarına göre seçme özgürlüğüne sahiptir. Bireysel ya da küçük gruplar halinde planlama yapılır (MEB, 2016).

Oyun yöntemi: 7'den 70'e herkes oyun oynamaktan keyif alıyor. Bu keyifli meşguliyetten faydalanan sınıf içi etkinlikler daha motive edici hale getirilebiliyor (Aydın ve Akyol Güler, 2013). Çocuklar oyunlar vasıtasıyla öğrenme sürecini geliştirir ve zenginleştirir. Fiziksel, zihinsel, duygusal, estetik olarak birçok yönüyle öğrenmeye, gelişmeye olanak sağlar (MEB, 2016). Oyun; günlük yaşamın mikro düzeyde sınındığı, gerçek hayatta kullanılan stratejilerden beslendiği, bu süreçte çocuğun kendisini ve çevresini tanıma olanağı bulduğu, problem çözme becerisi, dil ile ifade etme becerisi kazandığı etkinliklerdir (MEB, 2016).

Foulguie (1991) ve Sel (1995)'e göre eğitsel oyun “çocuğun okulda ve okul dışında oyun oynarmış gibi yaptığı, kendini oyuna vererek bedensel ve zihinsel gelişimine etki edici etkinlik” olarak tanımlanmıştır. Eğitici oyunu ise “çocuğun ruh ve beden gelişimini sağlayan; haz ve neşe yaratan, ona iyi davranışlar ve alışkanlıklar kazandıran hareketler topluluğu” şeklinde tanımlar (Akt: Aydın ve Akyol Güler, 2013, s. 150-151).

Alan gezisi: Gezi gözlem yöntemi sınıfta yapılan çalışmalara ek olarak, bir olay ya da varlığı bulunduğu yerde ve doğal koşullarında planlı bir şekilde inceleyerek öğretme yaklaşımıdır (Aydın ve Akyol Güler, 2013, s. 109). Sınıfta yapılan aktivitelerin gerçek yaşamla bağlantısını kurmak, doğal ortamında gözlem yapmak amacıyla yapılan gezilerdir (Ocak, 2011, s. 277). Bu gezilerde çocuklar yaşadıkları çevreyi tanıırken

eğitim programında yer alan kazanımlara ulaşmaya, kavramları öğrenmeye ve farklı deneyimler kazanmaya ortam hazırlar (MEB, 2016). Gezi planlama ile başlar, gezi sonrası öğrencilerin tartışması ile sonlanır. Sınıf ortamında görülmesi olanaklı olmayan ama değerler eğitimi bakımından önemli olan mekanın ziyareti için bu yöntem kullanılabilir. Bu yöntemle öğrencilere saygı, merhamet, sorumluluk, sevgi gibi değerlerin kazandırabilir (Albayrak, 2023).

Düz anlatım yöntemi: Değerler eğitimi sürecinde kullanılan bir diğer yöntemi düz anlatım yöntemidir. Diğer yöntemlerle birlikte kullanılır. Bu yöntemle amaç bilgileri sunmak, öğrencileri motive etmek, anlaşılması zor olan bilgilere açıklık getirmek, konuları özetlemektir (Albayrak, 2023).

Diğer yöntemler: Matematik etkinliği, okuma yazmaya hazırlık etkinliği, gösterip yapma, işbirlikçi öğrenme, fen etkinliği gibi yöntemlerde kullanılmaktadır. Değerler eğitimde gün içerisinde bir konu ile ilgili birden fazla yöntem bir arada kullanılabilir.Örneğin bir değer hakkında hikaye okunarak; sanat etkinliği ile boyama yaptırılabilir, drama ile canlanma yapılarak, varsa şarkılar söylenip ritim tutarak, soru cevap yöntemi ile de değerlendirme yapılabilir.

2.5.Okul Öncesi Eğitiminde Değerlendirme Yöntemleri

Eğitim bireye istenilen yönde olumlu davranış kazandırma süreci olarak ifade edilmiştir. Fakat bu süreç içerisinde istenilen yönde ve yeterli düzeyde kazanılan davranışların yanında yetersiz kazanılan davranışlar hatta istenmeyen davranışlarda görülebilir (Uşun, 2016, s.11). Bu nedenle değerlendirme çok önemlidir. Değerlendirmenin temel amacı, öğretmenin uyguladığı eğitim programındaki aksaklıkları tespit etmelerini sağlamak, bu aksaklıkların nedenlerini belirlemelerine yardımcı olmak ve böylece gelecekteki çalışmalarını bu doğrultuda yönlendirmelerini sağlamaktır. Bu süreç, çocuklara sunulan eğitimin kalitesinin artırılmasına katkıda bulunur (Özen, 2014).

Okul öncesi eğitim programlarının değerlendirilmesinde, sadece çocuğun performansını değerlendirmek yeterli değildir; programın kendisi de değerlendirilmelidir. Programın hedef ve kazanımlarına ulaşmak için uygulanan öğretmen etkinlikleri ve kullanılan materyallerin uygunluğu da değerlendirme sürecine

dahil edilmelidir. Değerlendirme sırasında, çocuğun etkinliklere olan ilgisi ve kullanılan materyalin gelişimsel açıdan uygunluğu dikkate alınmalıdır. Ayrıca, materyalin tekrar kullanılıp kullanılamayacağı da değerlendirilmelidir. Bireysel ve grup etkinliklerinin yanı sıra, bahçe ve sınıf içi etkinliklerin dengeli dağılıp dağılmadığına da bakılmalıdır (Şimşek, 2011, s.34).

2.6. Değerler Eğitimi

Bugüne kadar yapılan felsefi, sosyolojik ve pedagojik birçok araştırmaya rağmen, değer kavramının içeriği konusunda henüz bir bütünlük sağlanamamıştır. Değer kavramının birçok disiplin içinde yer alması, tanımlanmasını da zorlaştırmıştır. Araştırmacılar, değerleri açıklarken bazı kavramlarla ilişkilendirerek açıklama yapmaya çalışmışlardır; ancak bu açıklamalar genellikle yalnızca kendi sınırları içindeki kavramlarla sınırlı kalmış ve bu nedenle genel bir tanım yapılamamıştır (Ulusoy ve Dilmaç, 2018).

Günümüzde Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok ülkede insani değerlerde ciddi aşınmalar olduğu gözlemlenmiştir. Bu gidişat, tüm insanlığı etkisi altına almış olup, olumsuz etkiyi giderek olumluya çevirebilmek tüm dünyanın problemi haline gelmiştir. Problemin çözümünde "değer eğitimi" diye ifade edilen bir eğitim modeli öngörülmüştür (Yaman, 2012). Bu modeli daha iyi anlayabilmek için değer kavramını açıklamak yerinde olacaktır. Değerlerin nasıl ortaya çıktığı, özelliklerinin neler olduğu ve nasıl sınıflandırıldığı, bu alanda uzman birçok bilim insanı tarafından farklı yaklaşımlarla açıklanmıştır (Acemoğlu, 2022).

Türk Dil Kurumu'na göre değer, “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin karşılığı, fehamet, kadir” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2024, <http://sozluk.gov.tr>). Sosyolojik açıdan değer; “kişiye ve gruba yararlı, kişi ve grup için istenilir, kişi veya grup tarafından beğenilen her şey” olarak tanımlanabilir (Aydın, 2011, s.39). "Değer, toplumsal açıdan ele alındığında bir kültürün, bir toplumun bireylerinin paylaştığı tercihleri ve istenirlikleri ifade eder" (Bacanlı, 2011, s.18). Çelikkaya'ya (1996) göre değer, "Bir toplum, bir inanç, bir ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, insani, ideoloji veya ilahi kaynaklı her türlü duyuş, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetlerdendir"

(Akt: Acemoğlu, 2022, s.6). Değer eğitimi ise evrensel değerlerin bireylere farkındalık kazandırma doğrultusunda yapılan tüm çalışmaların genel adıdır (Bacanlı, 2011, s.18).

Sood ve Kavita (2016) değerler eğitimi, “Öğrencinin makul ve eleştirel düşünebilme kapasitesini artıran, duygularını eğiten, hayal edebilme yeteneğini geliştiren, iradesini güçlendiren ve karakterini pekiştiren bir süreç” olarak tanımlamıştır (Akt: Kırklar, 2023, s. 7).

Değerler, bireyin yaşamına katılmasıyla birlikte, bulunduğu aile ortamıyla etkileşerek kendine has düşünce ve değerlerini geliştirmesi ile başlar. Önce ailede gelişen bu değerler, bireyin okula başlaması ve toplumsal yaşama katılmasıyla anlam bulur (Y. Aslan, 2021). İnsanların birlikte yaşamasının temelini oluşturan değerler, insan hayatında olmazsa olmazdır. Çünkü insanlar değerleri ile hayatı anlamlandırır, düşünce ve davranışlarını biçimlendirir, sosyal ilişkilerini güçlendirir ve dolayısıyla bireysel mutluluğa erişir (Yılmaz, 2023). Değerler, yaşarken kazanılan, bireyin yaparak ve yaşayarak tecrübe ettiği hayatın kendisidir (Kırklar, 2023). Sosyal yaşamda var olan değerler, eğitim süreci ile gelecek nesillere aktarılmaya devam eder. Değerler doğuştan getirilmez; bireyin çevresi ile etkileşimi sonrasında elde ettiği kazanımlardan oluşur (Bülbül, 2021; Tosun, 2021). Bireylerin değerleri kazanması için en etkili yollardan biri okullardır. Okullar, ailede kazanılan değerlerin özümsemesini ve ailede kazanılmayan bazı yeni değerlerin de kazanılması fırsatını sunan ortamlardır. Bireye verilmesi düşünülen değerlerin okul ortamında, günlük hayatın içinden, bireyin yaş ve gelişimini dikkate alan ve toplumsal kuralları önemseyen bir düzen içinde verilmesi önemlidir (Avcı, 2020).

Değer eğitiminin ailede başlayıp okulda program çerçevesinde farklı yöntem ve tekniklerle verilmesinin yanı sıra, bireyin yaşamını sürdürdüğü sosyal çevresi de değerler eğitiminde etkilidir. Bunun yanında, görsel, yazılı, sözlü ve dijital aktarım yollarıyla eğlenceli bir şekilde değerler eğitimi yapılabilir (Karaca, 2019; Yılmaz, 2023). Değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan birçok etkinlik kitabı da mevcuttur. Bu kaynaklar, öğrencinin akademik öğrenmelerinin yanında, öğrencilerin değer, tutum ve inanç gibi duygusal davranışlarının da gelişmesine katkı sağlamaktadır.

2.7. Türkiye’de Değerler Eğitiminin Tarihi

Milli Mücadele'nin zaferle sonuçlanmasının ardından, yeni kurulan Türk devletinde eğitim başta olmak üzere birçok alanda yeniliklerin büyük bir önemi olmuştur. Türk toplumunda siyasal, sosyal ve kültürel anlamda değişimler meydana gelmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra Türk eğitiminin genel hedefi yeni düzenin devamını sağlayacak karakter özelliklerine sahip kişilerin yetiştirilmesi olmuştur. Yeni düzenin kurulması, korunması ve gelişmesi ile Türk devletlerinin devamını sağlayabilmesi bakımından çok güçlü bir bağ olmasından dolayı Cumhuriyet döneminde eğitim öğretim faaliyetlerine önemli yatırımlar yapılmıştır (Ekşi ve Katılmış, 2016).

1926 yılında Cumhuriyet dönemi eğitim anlayışına göre ilkokulların amacı “çevresine etkin (faal) uyum yapabilecek en iyi yurttaşlar yetiştirmek” olarak belirlenmiştir. Etkin uyum’da çevresine rahatsızlık vermeden çevresindekilerin duygu, düşünce ve davranışları ile kendi duygu, düşünce ve davranışlarının birbirlerine uyumlu duruma getirme halidir. Bu eğitim anlayışı ile okul, öğrencileri eğitiminin daha ötesinde bu öğrenciler vesilesiyle çevresindeki kişileri de geliştirme fırsatı yakalamış olur. Bu nedenle bu anlayış örnek olabilecek bir değerdir (Binbaşıoğlu, 1995, s.197).

1930'larda ilkokul programlarına, yetişmekte olan bireylerin karakterini geliştirmeye yönelik amaçlara yer verilmiştir. Bu kapsamda tarih, coğrafya, tabiat bilgisi, aile bilgisi gibi derslerin öğretim programlarının içerisinde ilgili hedefler yer almaya başlamıştır. 1938 senesinde yayınlanan ortaokul programında da değerlerin öğretimine önem verildiğini görmekteyiz. Programda bulunan tarih, coğrafya ve yurt bilgisi, derslerinin içerisinde; adaletli olma, özgür olma, yardımlaşma, duyarlılık, saygı, sevgi ve vatanseverlik gibi değerlerin gerekliliği üzerine durulmuş ve yer verilmiştir (Keskin, 2008, s. 201).

Günümüzde "Geliştirilmiş Karakter Eğitimi" ismiyle değerleri ve ahlaki gelişimde içerisinden alan bir eğitim uygulanmaktadır. Bu yaklaşım ile değerler eğitimi sosyal beceri eğitimi, ahlak eğitimi, yurttaşlık eğitimi gibi birbiriyle bağı olan alanları kapsar. Hem sosyal hem de bireysel anlamda meydana gelen değişimler değerlerimizin önemini daha da artırmıştır. Bu nedenle eğitimcilerin, sosyal psikologların değerler ile ilgili çalışmaları devam etmektedir (Tokdemir, 2007).

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın “ **Müfredatta Yenileme Değişiklik veya Çalışmalarımızın Üzerine**” isimli 18 Temmuz 2017 tarihli bir bildiri ile değerler eğitimi konusuna vurgu yapmış ve 10 kök değeri belirlemiştir. Bu değerler; “Adalet dürüstlük, öz denetim, sevgi, sabır, dostluk, sorumluluk, saygı, vatanseverlik ve yardımseverliktir” (Tabak, 2022, s.21).

2.8. Değerler Eğitiminin Amacı ve Kapsamı

Değerler eğitiminin amacı, çocuğun içsel potansiyelini ortaya çıkararak kişiliğini geliştirmek ve güzel ahlakla donatarak devamını sağlamaktır. Bu nedenle değerler eğitimi, çocukların iyi-kötü, doğru-yanlış gibi kavramları öğrenmelerini ve bu kavramlar arasında doğru seçimler yapabilmelerini amaçlar (Avcı, 2020; Bakan, 2018). Böylece bu değerleri benimsemesi ve aktarması, nesiller arası bağın oluşmasına ve toplumsal kültürün devamlılığının sağlanmasına yardımcı olur. Değerler eğitimi, bu devamlılığı ve nesiller arasındaki bağı güçlendirmeyi hedefler (Yıldız, 2019).

Çarmıklı'ya (2020) göre değerlerimiz, hayat boyunca her zaman, her an kullanabileceğimiz bir temel unsur olup, sürekli olarak yolumuzu gösterirler. Değerler, bitirilip tükenen veya üzeri çizilen özellikler değildir. Ulaşılması hedeflenen bir nokta da değildir. Sürekli olan bir kavramı ifade eder (Akt: S. Coşkun, 2022). Akademik olarak edinilen bilgilerin birçoğu bireyin tutum ve davranışları üzerindeki tesiri kısıtlı kalırken, değerler eğitimi ile öğrenilen bilgilerin etkisi hayat boyu sürmektedir. Bu nedenle değerler eğitimi, bireyin kendini ve hayatın anlamını anlama, iyilik, dürüstlük, sevgi, saygı, hoşgörü vb. değerleri göz önüne alarak yapılmalıdır (Aydın ve Akyol Gürler, 2013). Bireyin sahip olduğu değerler, bulundukları çevreye uyum sağlamalarına, kişiliklerini korumalarına ve gerçekliği sınamalarına yardımcı olur. Yani, davranışlarını yönlendirirken de temel rehberlik sağlar. Bireyler, kendilerini ve diğerlerini değerlendirirken, cezalandırırken veya ödüllendirirken bu kapsamda karar verirler (S. Coşkun, 2022).

Bugün neredeyse her ülkede ve toplumda değer eğitiminin önemi konusunda ortak bir anlayış vardır. Okul müfredatlarında değer eğitiminin yer alması giderek daha fazla vurgulanmaktadır. Ancak hangi temel değerlerin öğretilmesi gerektiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Değer eğitiminin hedefi, öğrencilerin insani açıdan

olgun, bütünleşmiş bir karakter ve kişiliğe sahip, iyi insanlar ve iyi vatandaşlar olarak yetiştirmelerini sağlamaktır (İkiz, 2024; Yıldız, 2019).

Genel olarak değerlerin bozulduğu ve anlamını kaybettiği günümüzde, değer eğitime daha fazla önem verilmelidir. Çocukların küçük yaşlarda sorumluluk almayı öğrenemeyeceği düşüncesi yaygın olsa da, uygun davranışlar erken yaşlarda öğrenilmezse ilerleyen dönemde daha ciddi problemlere yol açabilir. Bu problemler arasında şiddet ve cinsellik kültürünün yaygınlaşması, bölgesel dengesizlik ve yetersiz beslenme, çevre kirliliği, aile kavramının zayıflaması, alkol ve madde bağımlılığı, cinsel sapmalar, terör ve savaş, yüksek intihar oranları, para hırsı gibi (Aydın, 2011; Kaya ve diğerleri 2016; Oruç, 2010) sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal bozulmalar yer almakta olup, bu durumlar değerler eğitiminin önemini ortaya koymaktadır (Kocalar ve Bay, 2020). Sevgi, saygı, adalet, sorumluluk, erdem, cesaret, inanç, vatanseverlik gibi değerleri kazandırabilmek ancak değer eğitimi ile mümkündür (Altan, 2011).

2.9. Değerler Eğitiminin Önemi

Türk Milli Eğitim'in genel amaçları arasında, “Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren insan yetiştirme” ifadeleriyle, değerler eğitiminin eğitimle verilmesi vurgulanmaktadır. Türk milli eğitim sistemine göre, ahlaki değerlerle akademik başarıyı bütünleştirerek bireyin her şartta doğru ve iyi olanı öğrenmesini sağlamak amaçlanmaktadır (Karaca, 2019).

En iyi, en doğru ve en yararlı, kabul gören davranışlar toplumsal değer olarak adlandırılır. Gruba ait değer yargılarını inceleyerek, o grubun kültürü hakkında bilgi sahibi olabiliriz (Aydın ve Akyol Gürler, 2013). Yani değerler, hayattaki toplumsal temel yapı taşlarıdır. Sağlıklı ilişkilerin olduğu, mutlu toplumların varlığı, değerlerin doğru bir şekilde verilmesi ve uygulanması ile mümkündür. Bu iyilik halinin devam etmesi ve öğrencilerin doğru eğitilerek geleceğe hazırlanabilmesi için, kullanılacak yöntem ve tekniklerde değerlerin merkezde olduğu bir eğitim anlayışı önemlidir (Yalgın, 2023).

Değerlerin, ulusların değişime uğramasında büyük bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Toplumlara bir arada tutan değer sistemleri, kendine özgü bir yapıya sahip olup diğer kültürlerden ayrılırlar. Bazı değerler, bazı sosyal gruplar için önemli iken diğer gruplarda o kadar önemli olmayabilir. Bu durumda “milli değer” kavramı ortaya

çıkmaktadır (M. Aslan, 2009, s. 8). Amaç, toplumsal birlik ve bütünlüğü sağlayarak hayatlarını devam ettirmektir (Özübal, 2024).

Bireylerin içinde bulunduğu sosyal yapının değerlerini tanımaları, kültürel değerlerin yanında evrensel değerleri de kabul etmeleri bakımından önemlidir. Aynı zamanda bireylerin farklılıklara saygı duyma ve farklı niteliklere sahip kişilerle uyum içinde birlikte yaşamayı öğrenmeleri hedeflenmektedir (Uzun ve Köse, 2017; Yektaş, 2022). Modern dünyadaki hızlı değişimler, siyasi, ekonomik, kültürel ve dini açıdan bireyler ve toplumlar üzerinde çeşitli olumlu ve olumsuz etkilere sahiptir. Özellikle 21. yüzyılda şiddet olaylarındaki artış, kültürel bozulmalar, insanların birbirine bakış açısının değişimi, ahlaki bozulmalar ve cinsel sapmalar (Yazar ve Erkuş, 2013) bu değişimlerin, ahlaki değerlerin önemli bir alan olarak dikkate alınmasını gerektirdiğini göstermektedir. Bu nedenle, toplumsal düzende görülen sosyal problemleri önlemek ve toplum için yararlı bireyler yetiştirmek için en çok konuşulan konuların başında değerler eğitimi gelmektedir. Değerler eğitimi, bugünün dünyasında toplumsal ve ailevi yapıyı sağlamlaştırmak için temel bir gereklilik haline gelmiştir (Deveci, 2023). Değerlerin korunması ve aktarılması, toplumların huzur ve uyumunu sağlar ve bireyleri olumlu davranışlara yönlendirir (Y. Aslan, 2021).

2.10. Okul Öncesinde Değerler Eğitim Programı

Eskiden yaşam tarzı olarak kabul gören birçok değer kullanılarak nesilden nesile aktarılırken günümüzde bu değerlerin yeteri kadar önemsenmeyişi, değer sistemini değiştiren ve değer oluşumunu etkileyen koşulların günümüzde farklılaşması değer aktarımını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle ailelere, okullara, çevreye değerlerin kazandırılması konusunda çok daha fazla görev düşmektedir. Aile ile başlayan değer edinim süreci formal eğitimin başlangıcı olan okul öncesi eğitim ile daha aktif, etkili rol üstlenir (Uzun ve Köse, 2017).

Değerler eğitimi deyince akla ilk gelen ailedir. Çocuk rol model olarak öğrendiği için anne babanın tutum ve davranışı da çok önemlidir. Çocukların aileden aldıkları genetik özelliklerle birlikte deneyim kazandıkları aile ortamının etkisiyle farklı bireyler olarak okul öncesi eğitimlerine başladığı gözlemlenmektedir. Daha sonra bu süreç çocuğun sosyal ve kültürel yaşamının büyük bir kısmı olan okula geçmesiyle devam eder (Baki, 2023). Okullar, farklı kültür, aile yapıları ve çevrelerden gelen bireylerin

eğitim aldığı ve ortak temel değerlerin kazandırılmasında kritik rol oynayan kurumlardır. Günümüzde teknolojinin ilerlemesi ve sosyal yaşantılardaki değişiklikler, eğitimin sorumluluğunu ailelerden okullara kaydırmıştır. Okulların temel görevleri arasında, insan ilişkilerini sevgi, dürüstlük, karşılıklı güven, işbirliği ve saygı temelleri üzerine kurmak, topluma iyi vatandaşlar kazandırmak ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturmak yer alır (Erbil Kaya, 2015, s. 58). Okul çocukların kendilerini tanıma, başkalarını anlama ve olumlu davranışlar sergileme yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Deveci, 2023).

Okul öncesi dönem çocuğun birçok gelişim alanının desteklendiği eğitim dönemidir. Bu dönemde çocuğun öğrendiği davranışlar kalıcı hale gelir ve gelecekteki kişilik yapısına yansır. Okul öncesi dönem çocuğun yoğun merak, dikkat, hazırbulunuşluk, gözlem, dünyayı anlamlandırma gibi hayatın temellerinin atıldığı 0-6 yaş dönemini kapsayan önemli bir zaman dilimidir. Çocuğun kişilik yapısı, çevresi ile iletişimi ve toplumsal yaşama uyumu gibi birçok açıdan belirleyici niteliklere sahiptir. Bu dönemin sağlıklı geçirilmesi ileriki yıllarda mutlu ve başarılı olmasına olanak tanıyacaktır (Yalın, 2023). Birçok psikolojik yaklaşım, bireyin gelecekteki mutluluğunun ya da mutsuzluğunun bu dönemdeki gelişimsel ve eğitimsel özelliklere bağlı olduğunu açıklamaktadır (Oruç, 2010). Nitelikli bir program, bireyin gelişimini birçok yönden destekler, öğrenme isteğini ve merakını güçlendirir ve bilimsel verileri anlamlandırmasına yardımcı olur. Bütün bu ihtiyaçları göz önüne alarak değerler eğitimi, eğitim öğretim programları içerisinde yerini almaya başlamıştır (Yalın, 2023).

Eğitimcilerin en önemli görevlerinden biri, öğrencilerin ahlaki gelişimlerini desteklemekten ziyade onlara sağlıklı bir etik ortam sağlamaktır. Dolayısıyla, okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlar, öğretmenler, okul yönetimi ve diğer faktörler, çocukların değerleri kazanmalarında kritik öneme sahiptir (Erbil Kaya, 2015, s. 59). Günümüzde değerler eğitimi, diğer derslerin konuları ile birlikte verilmeye çalışılmaktadır. Böylelikle değerler eğitimi, rastlantısal olmayan, planlı ve programlı bir eğitime duyulan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır (Yazıcı, 2006).

Hazırlanan eğitim programları, eğitim camiasında ve bilimsel alanda meydana gelen gelişmelerle, ihtiyaçlara göre güncellenir, yenilenir ve değişir. Bu değişim ve gelişimi yakalamak ancak program geliştirme ile olanaklıdır (Demir ve Toraman, 2021). Her kademedeki olduğu gibi okul öncesi dönemde de uygulanan eğitim programları

çocukların ilgi, istek, ihtiyaçlarına ve ülkenin eğitim politikalarına göre yapılan araştırmalar sonucu geri bildirimlere göre güncellenmektedir (Çağlayan ve diğerleri, 2022). Okullar yeni değerlerin kazanılacağı veya var olan değerlerin güçlendirileceği yerler olarak kabul edilir. Bu değerler eğitimi programındaki planlı öğrenme etkinlikleri ile veya sınıfta oluşturulan atmosfer ile örtük olarak da öğrencilere aktarılır (Özer ve Çam Aktaş, 2019). Moroz ve Reynolds'e (2000) göre eğitim kurumlarında verilen değerler eğitiminin günün her anında var olduğunu ve bu durumun programda yer almayan göz ardı edilenlerden, öğretmenler arasında günlük etkileşimlere kadar birçok şeyi kapsadığı ifade edilmektedir (Akt: Sarı, 2007).

2.11.Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörler

Değerler eğitiminde aile, öğretmen/okul ve çevre katkısına değinilmiştir.

2.11.1.Değerler eğitiminde ailenin rolü

Çocuk, toplumsal değerleri öğrenmeye ailede başlar. Ailede başlayan sevgi, hoşgörü, sorumluluk, saygı gibi değerler, aslında yaşamımızda var olan temel değerlerdir. Bu değerleri çocuk, öğretmen, aile ve sosyal çevre gibi farklı alanlarda, yaşam içinde deneyimleyerek öğrenmelidir (Doğan Temur ve Yuvacı, 2014). Okul öncesi dönem olarak adlandırdığımız 0-6 yaş aralığı, çocukların öğrenmeye istekli ve meraklı oldukları, kendilerini uyaran her şeyden, canlı cansız bütün varlıklardan etkilendikleri bir dönemdir. Doğuştan getirdiği taklit yeteneği ile birçok şeyi öğrenir. Burada önemli olan, doğru örnekler görüp doğru davranışlar öğrenmesidir (Karakuş, 2015; Yuvacı, 2013).

Aile, çocukların toplumsal yapıyla uyum sağlamasını ve olumlu toplumsal davranışları edinmesini destekler. Çocukların ahlaki değerleri kazanma sürecinde, toplumsallaşmasında ve karakter oluşturmada ilk öğretmen ailedir. Çocuk doğru örnekler gördüğünde doğru, yanlış örnekler gördüğünde yanlış davranışlar öğrenecektir (Bozkurt, 2022; Dilmaç 2007).

Son zamanlarda, aile yapısında meydana gelen bozulmalar, şiddet olayları, parçalanmış aile ortamı, hayata karşı tükenmişlik, madde kullanımı gibi birtakım sorunlar, maalesef çocuğun gelişmekte olan karakterini olumsuz yönde etkilemektedir. Günümüzde teknolojik gelişmelerin hızlanması, medyanın etkisi, şehirleşme oranındaki artış, kadınların iş hayatında daha aktif olmaları gibi siyasi, toplumsal, teknolojik ve ekonomik alanlarda görülen birçok değişim, ailenin iç ve dış yapısını da etkilemiştir. Değerlerin kazanılmasında önemli görev ve sorumluluk düşen aile, bir bakıma öz değerlerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu durumda, bu eğitimin kazandırılmasında okullara büyük görev düşmektedir (Çetinbaş, 2015; Demirhan İşcan, 2007; Doğan Temur ve Yuvacı, 2014).

2.11.2.Değerler eğitimde öğretmenin ve okulun rolü

İyi bir toplumun, iyi yetişmiş insan kaynağına bağlı olduğu söylenebilir. Bu nedenle çocukların karakter gelişiminin 10 yaşına kadar büyük ölçüde tamamlandığı varsayıldığında, okulların temel hedefi, ahlaki davranışlar edinmelerine fırsat tanıyan, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen, temel değerlerin kazanıldığı ortamlar sunmaktır (Bartan, 2018).

Okul hayatına geçmeden önce, değerlerin bireye kazandırılması sürecinde aileye düşen sorumluluk, çocuk okula başladıktan sonra okula ve öğretmenlere geçmektedir (Akıtürk ve Bağçeli Kahraman, 2019). Değerler eğitiminin kazandırılması sürecinde bireyin yaşı, hazırbulunuşluk düzeyi, okulun ve sınıfın fiziki yapısı, okulun bulunduğu çevre (Yuvacı, 2013) ve öğretmen faktörü önemlidir. Programın planlayıcısı ve uygulayıcısı durumunda olan öğretmenler, çocukların aile ortamından sonra en uzun süre zaman geçirdikleri ilk yetişkinlerdir (Özdemir ve diğerleri, 2021). Bu nedenle değerler eğitiminde öğretmene düşen görevler çok önemlidir (Altay ve diğerleri, 2011). Öğretmenin davranışları, inançları, öğretmenlik becerileri, tutumları (Ogelman ve Erten Sarıkaya, 2015; Özbey ve diğerleri, 2014), ders programları, çocukların aileleri, haberleşme araçları, okul idaresi ve öğrenme durumları, öğrenci davranışlarını etkileyebilmektedir (Kurtulmuş ve diğerleri, 2014).

Öğretmenin bir değeri bireye kazandırabilmesi için, öğrencilerin kişilik özelliklerini iyi bilmesi, sınıf ortamında ihtiyaçları gözetmesi ve öğretmenin vereceği

değerleri içselleştirerek aktarması gerekmektedir. Öğretmen sevgi dolu, saygılı, güvenilir, adil ve ilgili olmalıdır (Akıtürk ve Bağçeli Kahraman, 2019).

2.11.3. Değerler eğitiminde çevrenin rolü

İnsanın gelişimi ile çevresel değişimler arasında sürekli bir etkileşim bulunur. Bu süreçte birey, geniş çaplı platformlarda ilişkilendirilirken, yakın çevresindeki insanlardan da etkilenir. Bu geniş çaplı platform, bireyin gelişmesine birçok olanak sağlar. Çocuk ile en çok vakit geçiren ve günlük hayatta tecrübeler kazanmasını sağlayan aile en önemli unsurdur. Çocuğun karşılıklı etkileşimde bulunduğu diğer unsurlar arasında öğretmen, akran grupları, akrabalar, komşular, esnaflar, sosyal ortamlar ve gelenek-görenekler yer alır. İyi bir programlama yapabilmek için bireyin kendisini, ilgilerini, ihtiyaçlarını, yeteneklerini, aile yapısını ve aile-toplum ilişkisini tanımak son derece önemlidir (Dinç, 2014).

Günümüzde çocuklar, sosyal medyaya oldukça fazla zaman ayırmaktadır. Sosyal medya ise toplumsal değerleri yeterli düzeyde önemsememekte ve kontrolsüz bir şekilde olumlu ya da olumsuz birçok duruma erişim sağlamaktadır. Bu nedenle okullar, özellikle de okul öncesi eğitim gibi temel eğitim kurumları, çocukların iyi-kötü, doğru-yanlış ayrımını yapmalarına ve eleştirel bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olmalıdır (Kaya ve Taşkın, 2016).

Günümüzde hem bireysel hem de toplumsal olarak davranış biçimimizi etkileyen ve hatta değiştiren bir yapıya sahip olan medya, eğitimden sağlığa, ekonomiden kültüre birçok alanda farklı etkilere sahiptir. Bu durum en çok çocukları ve ergenleri etkilemektedir. Özellikle çocuklar, popüler kültürün dayattıkları üzerinden tercihlerde bulunurken aileleri ile çatışma yaşayabilmektedir. Ailenin kültürel aktarımı tam sağlayamaması ve çocukların popüler olana yönelmesi, istedikleri yaşam tarzını seçmeleri çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Çocuk ve gençlerin üretime katkı sağlamayıp hızla tüketime yönelmeleri; internet, oyunlar, videolar gibi sanal ortamların olumsuz duyguları normalleştirmesi, özellikle dil kullanımında geline son nokta, cinsiyet kavramının anlamını yitirmesi, kimlik bulma çabası ve kişilik sorunları gibi sorunları ortaya çıkarmıştır (Turan ve Nazıroğlu, 2016).

Çocuklarda değerler eğitimi verilmesinde çevre etkisi çok önemlidir. Anne, baba, öğretmen gibi çevresel faktörler sistemli bir şekilde olabileceği gibi rastgele de olabilir. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin değerler eğitimi ile ilgili davranışları doğru, yerinde ve devamlı olduğu sürece çocukların davranışlarının bu yönde gelişmesi daha kolay olacaktır. Bu sebeplerden dolayı değerler eğitimi önemlidir ve iyi bir şekilde planlanmalıdır (Aydın ve Akyol Gürler, 2013).

2.12.İlgili Araştırmalar

Bu kısımda yurt içi ve yurt dışında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.12.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Özbek ve Erzen (2023), ilkokullarda değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik yaptığı çalışmayı, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Batman'daki resmi ilkokullarda görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 14 sınıf öğretmeniyle yürütmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuçlar, öğretmenlerin değerler eğitimi önemli bulmalarına rağmen yetersiz gördüklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca, aile ve çevrenin bu eğitimde önemli bir rol oynadığı, öğretmenlerin ise öğrencilerin yanlış önyargılarını değiştirmekte zorlandıkları belirtilmiştir. Medya ve çevresel faktörlerin olumsuz etkilerini azaltmak için çevresel şartların değerler eğitimi destekleyecek şekilde düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ergenekon ve Aküzüm (2021), doküman analizi tekniği ile 31 (tez, makale, bildiri) çalışmayı incelemiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır. Okul öncesi öğretmenleri, değerler eğitiminin bu dönem çocukları için gerekli olduğu konusunda olumlu görüş bildirmişlerdir. Sorumluluk, yardımlaşma, saygı, hoşgörü ve sevgi değerlerinin derste en çok kullanılan değerler olduğunu ifade etmişlerdir. “Sevgi, saygı, yardımlaşma ve sorumluluk değerlerini” kolay bir şekilde kazandırdıklarını, “empati, sabır, vefa ve adalet değerlerini” verirken zorlandıklarını belirtmişlerdir. Kullanılan 2013 okul öncesi eğitim programının yeterli olmadığını ve etkinlik tercihlerinin öğretmene bağlı olduğunu çıkan sonuçlar arasında belirtmişlerdir.

Eren (2018), okul öncesinde verilen değerler eğitiminin program, öğretmen ve aile görüşleri bakımından incelendiği araştırmasında 20 öğretmen ve 105 öğrenciyle görüşmüştür. Araştırma verileri 2016-2017 yılı Zonguldak ilinde toplanmış ve araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesinde değerler eğitiminin gerekli olduğu ancak etkinliklerin yetersiz olduğu ve programın geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Değerler eğitiminin kazanılıp kazanılmadığını gözlem yoluyla değerlendiren öğretmenler, değerler eğitimi konusunda ailenin yeterli ilgi göstermediği ve tüm yükün öğretmende olduğu sonucuna varmıştır.

Hamarat (2017), okul öncesi eğitim programı ve bu programın uygulanmasına yönelik öğretmen görüşlerini incelediği nicel araştırmasında, Balıkesir il merkezinde 165 okul öncesi öğretmeninden görüş almıştır. Araştırma verileri SPSS ile analiz edilmiş ve öğretmenlerin mezun oldukları okul türüne ya da hizmet içi eğitim alıp almadıklarına göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Programın içerik bakımından kazanımlarının açık ve anlaşılır olduğu, ayrıca programın etkili olduğu ve öğrencinin durumuna göre değişebilir yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya ve diğerleri (2016), drama yönteminin okul öncesi eğitimde değerler eğitimi derslerine yönelik farkındalık düzeyi üzerindeki etkisini inceledikleri makalelerinde, drama yönteminin okul öncesi öğrencilerinde değerlere yönelik farkındalıklarını artırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Ogelman ve Ertan Sarıkaya (2015), Denizli ilinde okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşlerini nitel araştırma yöntemleriyle inceledikleri çalışmada, 46 bayan okul öncesi öğretmeninin görüşlerini alarak veri toplamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı anasınıflarında, bağımsız anaokullarında ve uygulama sınıflarında görev yapan öğretmenlerden yapılandırılmamış gözlem, yapılandırılmamış görüşme ve doküman incelemesi yoluyla aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Saygı, sevgi, hoşgörü, sorumluluk, yardımlaşma, dürüstlük, işbirliği ve nezaket, değerler eğitimi denildiğinde akla ilk gelen kavramlardır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, değerler eğitimi ile ilgili belirli bir program uygulamamakla birlikte, etkinlikler aracılığıyla değerler eğitimini işlediklerini belirtmişlerdir. En kolay kazandırılacak değerlerin saygı, sorumluluk, sevgi, hoşgörü, paylaşma, dürüstlük, yardımlaşma ve işbirliği olduğu; adalet, sabır, empati, fedakârlık ve milli değerlerin kazandırılmasının zor olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerin zorlandıkları durumlar arasında çocukların

gelişim düzeyleri, aile tutumu, konu ile ilgili materyal eksiklikleri ve öğretmenlerin yetersiz oluşu gibi etkenler yer almıştır. Öğretmenlerin önerileri arasında aile ve öğretmen eğitimlerinin yapılması ve materyal yetersizliklerinin giderilmesi gerektiği görüşü öne çıkmıştır.

Ateş'in (2013), nitel araştırma yöntemi ile incelediği, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına yönelik çalışması, İstanbul Ataşehir ilçesinde görev yapmakta olan 16 öğretmenle yürütülmüştür. Ulaşılan sonuçlar, değerler eğitiminin çok önemli bir ihtiyaç olduğu, ancak okulun bu konuda tek başına yetersiz kaldığı; aile ve çevrenin desteğinin önemli olduğu, değerler eğitiminin akademik başarı üzerinde bir etkisi olmadığı için öğrenci ve veli gözünde kıymetinin olmadığı ve değerler eğitimi konularının sosyal aktiviteler veya etkinlikler olarak planlanması gerektiği, ancak bu eğitimlerin genellikle kağıt üstünde kaldığı yönündedir.

Erkuş'un (2012), okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitime yönelik görüşlerini incelediği nitel araştırması, Diyarbakır merkez ilçelerinde görev yapmakta olan 72 öğretmenle yürütülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesinde ilk olarak saygı, sevgi ve paylaşma değerlerinin verilmesi gerektiği, ancak bu işleyişin öğretmene bağlı olduğu ve yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır. Değerlendirme yöntemleri olarak gözlem, drama, ailelerin sürece katılımı ve serbest zaman etkinlikleri kullanıldığını ifade etmişlerdir. Yaşanılan zorluklar arasında tüm sorumlulukların öğretmene bırakılması, ailenin gerekli hassasiyeti göstermemesi, sınıfların kalabalık olması ve kitle iletişim araçlarının değer eğitimi sürecini olumsuz yönde etkilemesi gibi etkenler yer almıştır.

Öztürk Samur (2011), deneysel araştırma yöntemi ile değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimine etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucuna göre, duyguları düzenleme, okul hazırbulunuşluğu, sosyal güven ve toplam sosyal-duygusal gelişim açısından deney grubunun lehine anlamlı farklar olduğu, yapılan izleme çalışmalarıyla da programın kalıcı olduğu görülmüştür.

Yalar (2010), ilköğretim sosyal bilgiler programında değerler eğitiminin güncel durumunu araştırmak ve öğretmenler için bir program modülü geliştirmek amacıyla karma araştırma yöntemi ile yapılan ve 320 öğretmenden görüş alınarak veri toplanan çalışmasında, televizyon, bilgisayar, telefon gibi araçlarla şiddet ve saldırgan davranışların yer aldığı programların izlenmesinin değer eğitimi olumsuz yönde

etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, daha iyi bir değerler eğitimi için kullanılan materyallerin birçok duyu organına hitap etmesi gerektiği ve lisans eğitimi döneminde alınabilecek değerler öğretim derslerinin, öğrencilere bu değerleri kazandırma sürecinde faydalı olacağı belirtilmiştir.

Yurt içinde yapılan çalışmaları incelediğimizde; değerler eğitiminin, yaş dönemi olarak alınabilecek doğru bir zamanda verildiği, öğretmenlerin “saygı, sevgi, sorumluluk, hoşgörü” gibi değerleri kolay kazandırabildiği, ancak “adalet, sabır, empati, fedakârlık” gibi değerleri kazandırmada zorlandıkları söylenebilir. Değerlerin öğrenci özelliklerine göre değişkenlik gösterdiği, drama yöntemi ile farkındalığın daha çok arttığı, öğretmenlerin değerler eğitimi verirken daha fazla etkinliğe ihtiyaç duyduğu, okulun bu konuda yetersiz kaldığı ve aile ile çevre desteğinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Tüm sorumluluğun öğretmene bırakılmasının doğru olmadığı, 2013 okul öncesi eğitim modelinin güncellenmesi gerektiği, kitle iletişim araçlarının değerler eğitim sürecini zorlaştırdığı, materyallerin daha çok duyu organına hitap etmesi gerektiği ve sınıfların kalabalık olması nedeniyle fiziki yeterlilik bakımından sorunlar yaşandığı görülmüştür.

2.12.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Nguyen ve Huynh (2024), "The Need For Values Education Programs For Both Pre-Service And In-Service Teachers In Vietnam" (Vietnam'da Hem Hizmet Öncesi Öğretmenler Hem De Hizmet İçi Öğretmenler İçin Değerler Eğitimi Programlarına Duyulan İhtiyaç) başlıklı çalışmada, nitel araştırma yöntemini kullanarak Vietnam'da öğretmen adayları ve hizmet içi öğretmenlerin değerler eğitimi konusundaki algılarını ve sınıf içi uygulamalarını araştırmıştır. Bulgular, değerler eğitiminin genellikle yaşam becerileri ve ahlak eğitimi olarak anlaşıldığını, ancak kavramsallaştırma ve bilgi eksikliği bulunduğunu göstermektedir. Öğretmenler, üniversite eğitimlerinde örgün değerler eğitimi almamışlar ve okullardan yeterli destek görmemişlerdir. Değerler eğitimi genellikle rastgele ve öznel olarak uygulanmaktadır. Bu durum, Vietnam'da öğretmenler için özel olarak hazırlanmış değerler eğitimi programlarının acil bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Lilja ve diğerleri (2023), "Teachers' Perspectives On Ethics Education, Opportunities And Challenges" (Öğretmenlerin Etik Eğitime Bakış Açıları – Fırsatlar ve Zorluklar) başlıklı çalışmada, öğretmenlerin değer eğitime yönelik görüşlerini incelemek ve değer eğitimindeki fırsatlar ve zorluklar hakkında bilgi edinmeyi amaçlamıştır. 10 öğretmen ile gerçekleştirilen araştırmada, öğretmenlerden 5'i kurguya dayalı değer eğitimini, diğer 5'i ise gerçek değer eğitimini kullanmıştır. Analiz sonuçları, değer eğitiminin çok önemli olduğunu, öğrencilere keşfetme olanakları sunduğunu ve çok boyutlu yetkinlik geliştiren bir eğitim olduğunu göstermektedir.

Amollo ve Lilian (2017), "Teacher Position in Promoting Value Based Education in Early Learning in Nairobi County, Kenya: Addressing the Promotion of Values in the School Environment" (Kenya, Nairobi County'de Erken Öğrenmede Değere Dayalı Eğitimin Teşvikinde Öğretmen Pozisyonu: Okul Ortamında Değerlerin Desteklenmesinin Ele Alınması) başlıklı çalışmada, Nairobi County'deki okul öncesi öğretmenlerinin Değer Temelli Eğitim (VBE) teşvikindeki etkisini incelemiş ve kendini kontrol etme, dürüstlük, adalet, şefkat ve güven gibi değerlere odaklanmıştır. 36 devlet anaokulundaki öğretmenler üzerinde yapılan anket sonuçlarına göre, öğretmenlerin değerleri aşıladıkları, ancak planlı bir değer eğitimi programının olmadığı ortaya çıkmıştır. Çalışma, kültürlerarası anlayışı, sosyal uyumu ve kapsayıcılığı teşvik etmek için öğretmenlerin düzenli olarak VBE konusunda eğitilmesi ve etkili pedagojilere odaklanan değer temelli programların gerekliliğini vurgulamaktadır.

Lovat (2017), "Values Education as a Pedagogy of Good Practice: Evidence from Australian Empirical Research" (İyi Uygulama Pedagojisi Olarak Değerler Eğitimi: Avustralya Ampirik Araştırmalarından Kanıtlar) adlı makalesinde, Avustralya Hükümeti'nin Değerler Eğitimi Programı ve 2003-2010 yılları arasında federal olarak finanse edilen "Değerler Eğitimi İyi Uygulama Okulları Projesi" (VEGPSP) ile "Değerler Eğitiminin Öğrenci Etkileri ve Okul Ambiyansı Üzerindeki Etkisini Test Etme ve Ölçme Projesi"ne odaklanmıştır. Bulgular, doğru uygulandığında değerler eğitiminin duygusal, sosyal, ahlaki ve akademik hedeflere olumlu etkileri olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, değerler eğitiminin, iyi uygulama pedagojisi oluşturma konusunda büyük bir potansiyele sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Ferreira ve Schulze (2014), "Teachers' Experiences on the Implementation of Values in Education in Schools: 'Mind the Gap'" (Öğretmenlerin Okullarda Eğitimde

Değerlerin Uygulanmasına İlişkin Deneyimleri: 'Boşluğa Dikkat Et') adlı çalışmasında, öğretmenlerin değerler eğitimi konusundaki sınıf içi uygulamalarına ilişkin deneyimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Bulgular, politikacıların niyetleri ile öğretmenlerin bakış açıları arasında bir boşluk olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin "eğitimde değerler" kavramını yeterince anlamamaları, öğretmen kimliğinin etkisinin göz ardı edilmesi ve uygun eğitim eksikliği gibi faktörler bu boşluğu derinleştirmektedir. Mevcut eğitim girişimlerinin, seçilen okullarda değerlerin uygulanmasında sınırlı bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Schuitema ve diğerleri (2008), "Teaching Strategies For Moral Education: A Review" (Ahlak Eğitimi İçin Öğretim Stratejileri: Bir İnceleme) üzerine yaptığı literatür taramasında, yapılan araştırmaların çoğunun müfredat odaklı olduğu ve amaçlara odaklandığını, ahlaki gelişimi "nasıl" geliştireceklerine dair yapılan çalışmaların daha az olduğunu ifade etmiştir. Ahlak eğitiminin öğretme yaklaşımları üzerine yapılan çalışmaların çoğu, küçük öğrenci grupları şeklinde ve probleme dayalı bir yaklaşım önermektedir. Drama ve hizmet öğretimi gibi yöntemler de tartışmalar arasındadır.

Thornberg (2008), "The Lack Of Professional Knowledge In Values Education" (Değerler Eğitiminde Mesleki Bilgi Eksikliği) adlı araştırmasında, 13 öğretmen ile görüşmeler yaparak öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin algılarını ve profesyonelliklerini araştırmayı amaçlamıştır. Nitel yöntemin kullanıldığı araştırma sonuçlarına göre, değerler eğitiminin öğrencilerin günlük yaşamına odaklandığı, planlama yapılmadığı, esnek bir yapıya sahip olduğu ve öğretmenlerin değerler eğitimi bakımından mesleki yeteneklerinin eksik olduğu görülmüştür.

Althof ve Berkowitz (2006), "Moral Education And Character Education: Their Relationship And Role In Citizenship Education" (Ahlak Eğitimi ve Karakter Eğitimi: Vatandaşlık Eğitimindeki İlişkileri ve Roller) isimli çalışmasında, tüm toplumların ülkede yaşayan vatandaşların sosyalleşmesi ile ilgilenmesi gerektiğini, bu sürecin çocuklukta başladığını ve okulların bu konuda kritik öneme sahip olduğunu ifade etmiştir. Vatandaşlık eğitiminin ahlaki ve karakter eğitimini de beraberinde getirdiği, fakat bu ikisi arasında olumsuz klişeleştirme olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle, ahlak eğitimi ve karakter eğitiminin benzerlik ve farklılıklarına bakılarak, okulların demokratik toplumlarda ahlaklı vatandaş yetiştirme rolüne, vatandaşlık becerilerinin ve eğitimlerinin geliştirilmesine odaklanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Rove (2006), "Taking Responsibility: School Behavior Policies In England, Implications For Moral Development And Citizenship Education" (Sorumluluk Almak: İngiltere'de Okul Davranış Politikaları, Ahlaki Gelişim ve Vatandaşlık Eğitimine Etkileri) adlı çalışmasında, İngiltere'de okul davranış politikalarının, sosyal davranışlar, değer kaybı ve sosyal kaygılar nedeniyle okullarda yaşanan kötü davranış problemlerini gündeme alan hükümet politikasının bir sonucu olarak geliştirildiğini belirtmiştir. Davranış politikalarının temel amacının, öğrencinin kendi sorumluluğunu bilmesini sağlamak olduğu ifade edilmiştir. Araştırma, okul davranış politikaları ile ahlaki gelişim ve vatandaşlık eğitimi arasında daha net bağlantılar kurulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Revell (2002), "Children's Reactions to Character Education" (Çocukların Karakter Eğitimine Tepkileri) adlı çalışmasında, Amerika'nın Chicago bölgesinde karakter eğitimi üzerine bir araştırma yapmıştır. Devlet okulunda öğrenim gören 700 çocukla yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, eğitim programı ve materyaller benzer olmasına rağmen farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Davranış olarak farklı bir sonuç vermese de eğitim kurumlarının, çocukların fikirlerini ifade etme bakımından olumlu etkisi olduğu görülmüştür.

Yurt dışında yapılan araştırma sonuçlarına göre, bireyin sosyalleşmesinde, sorumluluk almasında ve vatandaşlık eğitimi almasında okulların kritik öneme sahip olduğu; bireyin günlük yaşamına odaklanarak çok boyutlu olarak geliştiği, fakat öğretmenlerin mesleki yeteneklerinin eksik olduğu söylenebilir.

III. BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması , verilerin analizi, geçerlik ve güvenirlik başlıkları yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin incelendiği bu araştırmada nitel araştırma kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 37). Öğretmenlerin görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum deseni kullanılmıştır. Durum deseni; bir ya da birkaç konunun ayrıntılı bir şekilde araştırılmasıdır. Yani bir duruma bağlı faktörler tüm yönleriyle araştırılır. Konuyu nasıl etkiledikleri ve konudan nasıl etkilendikleri üzerine durulur (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 70).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı özel ve devlet okullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda 2 bağımsız özel anaokulu, 2 ilkokul, 1 ortaokul ve 4 bağımsız anaokulu olmak üzere 9 farklı okulda çalışma yapılmıştır.

Nitel araştırmanın en önemli yanı çalışılan durum ya da olay hakkında araştırmacıya ayrıntılı ve derinlemesine veri sağlamasıdır. Fakat nitel araştırma sonucu ortaya çıkan bulgular nicel araştırmadaki gibi evrene genellenemez. Çünkü bu araştırmanın verilerini araştırmaya katılan bireylerin algıları, düşünceleri, yaşantıları oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu amaçla çalışma grubu belirlenirken

nitel araştırma modeli olan amaçlı örnekleme yöntemlerinden “Maksimum Çeşitlilik Örnekleme” yöntemi ile özel ve devlet okullarda görev yapan 32 okul öncesi öğretmeni belirlenmiştir. Maksimum çeşitleme örnekleme yönteminde mekânlar veya bireyler arasında belirli farklılık gösteren kriterlerin önceden tanımlanmasını ve bu kriterlere dayanarak belirgin farklılıklara sahip mekânların veya katılımcıların seçilmesini içerir. Araştırmacılar genellikle çalışmanın başında maksimum çeşitliliği sağlamak istediklerinde bu yöntemi tercih ederler. İdeal bir nitel araştırmada, bu yaklaşım bulguların farklı perspektifleri veya çeşitlilikleri yansıtmaya olasığını artırmaktadır (Creswell, 2013/2015, s. 157).

Bu amaç doğrultusunda görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin;

- Okul türünün farklı olmasına
- Hizmet yılının farklı olmasına
- Çalışılan öğrenci yaş grubunun farklı olmasına
- Farklı cinsiyette olmalarına dikkat edilmiştir. Fakat okul öncesi eğitim kurumlarında bulunan öğretmenlerin genelini kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Bu çalışmada da 32 öğretmenden sadece bir katılımcı erkek öğretmen olmuştur.

Aşağıda katılımcılara ait genel bilgiler yer almaktadır.

Tablo-1
Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Hizmet Yılı	Mezun Olduğu Program	Eğitim Düzeyi	Okul Türü	Öğrenci Yaş Grubu	Değerler Eğitimi İle Aldığı Eğitim
Ö1	Kadın	6	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Özel Anaokulu	5	Yok
Ö2	Kadın	21	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö3	Kadın	3	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	4	Yok
Ö4	Kadın	20	Anaokulu Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	3	Yok

Ö5	Kadın	11	Okul Öncesi Öğr.	Yüksek Lisans	Anasınıfı	5	0-5 Yaş Arası Çocuklarda Değerler Eğitimi Yok
Ö6	Kadın	27	Çocuk Gelişimi ve Aile Ekonomisi	Lisans	Anasınıfı	5	
Ö7	Kadın	30	Anaokulu Öğr.	Lisans	Anasınıfı	5	Yok
Ö8	Kadın	30	Anaokulu Öğr.	Lisans	Anasınıfı	5	Seminer
Ö9	Kadın	1	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Anasınıfı	5	Yok
Ö10	Kadın	11	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Anasınıfı	4	Yok
Ö11	Kadın	14	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö12	Kadın	5	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Anasınıfı	5	Yok
Ö13	Kadın	11	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi
Ö14	Kadın	18	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö15	Kadın	15	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö16	Kadın	15	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö 17	Kadın	11	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	4	Yok
Ö18	Kadın	17	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö 19	Kadın	13	Okul Öncesi Öğr.	Yüksek Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok

Ö 20	Kadın	8	Okul Öncesi Öğr.	Yüksek Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö21	Kadın	15	Okul Öncesi Öğt.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö 22	Kadın	5	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	4	Yok
Ö 23	Kadın	16	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö 24	Kadın	11	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö 25	Kadın	6	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	4	Yok
Ö 26	Erkek	13	Okul Öncesi Öğr.	Yüksek Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö 27	Kadın	13	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Bağımsız Anaokulu	4	Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi Yok
Ö 28	Kadın	1	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	Anasınıfı	4	Yok
Ö 29	Kadın	16	Okul Öncesi Öğr.	Yüksek Lisans	Bağımsız Anaokulu	4	Yok
Ö 30	Kadın	10	Okul Öncesi Öğr.	Yüksek Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Sorumluluk, Liderlik ve Değerler Eğitimi Semineri Yok
Ö 31	Kadın	14	Okul Öncesi Öğr.	Yüksek Lisans	Bağımsız Anaokulu	5	Yok
Ö 32	Kadın	5	Okul Öncesi Öğr.	Lisans	BağımsızÖzel Anaokulu	5	Yok

Tablo-1 incelendiğinde katılımcıların;

Cinsiyet bakımından %97'si kadın, %3'ü erkek olduğu;

Hizmet yılı olarak, %19'u (1-5) yıl, %12'si (6-10) yıl, %41'i (11-15) yıl, %12'si (16-20) yıl, %16'sı (20+) yıl olduğu;

Mezun olduğu programa göre bölüm ismi yıl içerisinde değiştiği için %3'   ocuk gelişimi ve aile ekonomisi bölümünden, %6'sı anaokulu öğretmenliğinden, %91'i ise okul öncesi öğretmenliğinden mezun olduğu;

Eğitim düzeyi bakımından %22'si yüksek lisans, %78'i lisans olduğu;

Çalışma yapılan okul türü bakımından, %67'si bağımsız anaokulu, %25'i anasınıfı ve %6'sı özel bağımsız anaokulu olduğu,

Çalıştıkları yaş grubu bakımından, %72'si 5 yaş, %25'i 4 yaş, %3'  3 yaş grubu olduğu;

Son olarak öğretmenlerin %16'sının değerler eğitimi ile ilgili çeşitli konularda seminer ya da eğitim aldıkları %84'ünün ise herhangi bir eğitim almadığı gösterilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

İlgili literatür taranarak alanla ilgili çalışmalar incelenmiş ve araştırmacı tarafından taslak görüşme soruları hazırlanarak uzman görüşüne başvurulmuş, gerekli düzenlemeler yapılarak ‘‘ ğretmen Görüşme Formu’’(Ek 1) oluşturulmuştur. Bu yarı yapılandırılmış görüşme formunda katılımcıya ait okul adı, görüşme tarihi-saati, cinsiyet, hizmet yılı, okul türü( zel-devlet), mezuniyeti, değerler eğitimi ile ilgili aldığı eğitim gibi kişisel bilgiler ve 8 tane görüşme sorusu yer almaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, sabit sorulara cevap ararken sürece göre ilgili alanda derinlemesine ilerlemeyi de sağlar. Yapılandırılmış ve yapılandırılmamış yöntemin olumlu ve olumsuz yönlerini de taşır. Analizlerin kolay yapılması, konunun derinliğine inebilmesi, katılımcıya ifade etme fırsatı vermesi gibi olumlu özelliklere sahipken, konunun dağılması, katılımcılarda belli standart yakalayamaması bakımından olumsuz özelliklere sahiptir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020, s. 159).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasında nitel araştırmada en çok kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme: Patton (1987), benzer konuları çalışmak amacıyla farklı kişilerden benzer bilgilerin alınması amaçlanır. Araştırmacı araştırdığı konu ile ilgili daha önce hazırlamış olduğu soruları

sormanın yanında daha ayrıntıya ulaşabilmek adına ek sorular sorma hakkına sahiptir (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2021). Görüşme; iki veya daha fazla kişi arasında gerçekleşen sözlü bir iletişim sürecidir. Bu tür görüşmeler, belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında ayrıntılı bilgi edinmeyi amaçlar (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020, s. 158).

Görüşme için önce okul idaresi ile görüşülmüş araştırma ile ilgili bilgi verilmiş ve öğretmenler ile tanışılması sağlanmıştır. Araştırmacı kendini tanıtip çalışmanın amacı ve öneminden bahsettikten sonra gönüllü öğretmenlerden görüşmeyi gerçekleştirmek için uygun gün ve saatte randevu alınmıştır. Görüşmeye başlamadan önce çalışmanın amacı tekrar hatırlatılmış, katılımcılara gerçek isimlerinin hiçbir şekilde kullanılmayacağı, eğer uygun görürse ses kaydının alınacağı, dilediğinde görüşmeden çıkma hakkının olduğunu ve istedikleri zaman talepleri halinde verilerin yok edilebileceği, verilerin sadece araştırma kapsamında kullanılacağı bilgisi verilmiş olup “*Bilgilendirilmiş Onam Formu*” (Ek 2) imzalatılmıştır. Toplamda 37 öğretmen ile görüşme yapılmış olup veri yetersizliği sebebiyle 5 görüşme çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmaya dahil edilen 32 görüşmenin 19’u ile görüşme yaparken ses kaydı alınması uygun görülmüş, 13 katılımcı da ise görüşme esnasında birebir yazılmıştır.

Görüşme esnasında önceden belirlenmiş 8 soru sorulmuştur. Bu görüşmeler sırasında okul öncesi öğretmenlerinden değerler eğitimi hakkındaki genel düşüncelerinin neler olduğuna, en çok yer alan değerlere, uygulama yöntemlerine ve zorlandıkları alanlara, değerlendirme yöntemlerine, materyaller hakkındaki düşüncelerine ve daha iyi bir program önerilerine ilişkin görüşleri alınmıştır. Bazen bir sorunun cevabı diğer sorularla ilgili olduğu görülmüştür. Bu durumda katılımcının sıkılmaması bakımından o soru tekrar sorulmamış ya da önceki soru ile ilişkilendirilerek daha açıklayıcı olması sağlanmıştır. Çalışılan grubun okul öncesi olması bakımından randevu saatinin ve görüşme yapılacak mekanın ayarlanması yaşanan zorluklar arasındadır. Sabah çıkış yapan öğretmenlerle ders çıkışında, öğlen dersi olan öğretmenlerle ders öncesinde görüşmeler yapılmış ama o sırada öğrenci giriş çıkışları olduğu için ortamın gürültülü olması kaçınılmaz olmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen nitel veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinin temel amacı elde edilen verileri açıklamak için kavram ve ilişkilere ulaşmaktır. Schreier'e (2012), göre nitel veri yalnızca yazılı metinlerle sınırlı değildir; sözel, görsel ve yazılı tüm veriler içerik analizi yoluyla incelenebilir. Bu veriler, gazete ve kitap gibi dış kaynaklardan ya da görüşme ve açık uçlu anketler gibi araştırmacı tarafından toplanan veriler olabilir. Nicel içerik analizinde, nitel verinin nicel yorumlanması varken, Schreier nitel verilerin sistematik bir şekilde tasvir edilmesinden bahseder. Tasvir sırasında belirli standart anlamlara başvurulsa da, içerik analizinde genel olarak anlam oluşturulması süreci önemlidir ve bu süreç, verinin elde edildiği bağlamı da içerir (Akt: Çetin, 2016). Bu bağlamda birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir, düzenlenir ve okuyucunun anlayacağı şekilde yorumlanır. İçerik analizinin uygulanmasında izlenen birtakım aşamalar vardır. Bu aşamalar;

- ✓ Verilerin Kodlanması
- ✓ Temaların Bulunması
- ✓ Kodların ve Temaların Düzenlenmesi
- ✓ Bulguların Yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 249-250).

Nitel içerik analizi esnek bir yöntemdir. Nicel içerik analizinin aksine, önceden belirlenmiş bir kodlama çerçevesine bağlı kalmak zorunda değildir; bu çerçeve, analiz edilen veriye göre geliştirilebilir. Bu yöntem tümevarımsal, tümden gelimsel ya da her iki yaklaşımla birden gerçekleştirilebilir. Ancak, veriden elde edilen yeni bakış açıları değerli olsa da, analiz, araştırma problemleri doğrultusunda sınırlandırılmalıdır (Çetin, 2016).

Strauss ve Corbin'e (1990) göre içerik analizinde görüşmelerin ardından gelen ilk basamak kodlama işlemidir. Kodlama; yani veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere bazen bir sözcük, bazen bir cümle ile öz bir şekilde ifade etme sürecidir. Kodlama süreci, elde edilen verileri bölümlere ayırmayı, incelemeyi, karşılaştırmayı, kavramlaştırmayı ve ilişkilendirmeyi gerektirir (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2021, s. 250).

Bu araştırmada görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Alınan ses kayıtları dinlenmiş, görüşme formları okunmuş(ses kaydı olmayan görüşmeler için) ve vurgu

yapılan noktalar not alınmıştır. Anlatılmak istenen düşünce kelime ya da kelime grubu şeklinde kodlanmıştır. Bu kodlar ve kodların bir bütün oluşturduğu temalar verileri tüm yönleriyle açıklamaya yarayan temel taşlardır. Nitel araştırmada temalar (veya kategoriler), ortak bir anlayış geliştirmek için bir araya getirilmiş birkaç koddan oluşan geniş bilgi gruplarıdır (Creswell, 2013/2015). İçerik analizinde oluşan tema veya kategori ulaşılan kavramlardan daha soyut ifade edilir ve daha genel anlam taşır (Yıldırım ve Şimşek,2021).

Araştırmada temaların elde edilmesi sürecinde önce kodlar oluşturulmuş ve incelenmiş daha sonra tematik kodlama olarak da adlandırılan bu aşamada kodlar arasındaki ortak yönler ortaya çıkarılarak belli temalar altında gruplara ayrılmıştır. Kategorilerin elde edilmesi sürecinde görüşme soruları ve sorulara verilen yanıtlar göz önüne alınmıştır.

Verilerin kodlanması ve temaların bulunmasından sonraki adım verilerin ortaya çıkan kodlara ve temalara göre düzenlenmesidir. Bu aşamada araştırmacı tarafından elde edilen veriler düzenlenebilir, tanımlanabilir ve yorumlanabilir. Nitel araştırmalarda yorumlama, kodlar ve temaların ötesine geçerek verilerin daha geniş ve soyut anlamlarını incelemeyi içerir. Bu süreç, kodların geliştirilmesiyle başlar, ardından kodlardan temalar oluşturulur ve son olarak bu temalar, verileri daha anlamlı hale getirebilmek için daha büyük soyutlamalar olarak düzenlenir (Creswell, 2013/2015). Ayrıca bu aşamada araştırmacı olanaklar dahilinde ifadeleri tanımlayıcı olması ve elde edilen bulguları doğrudan okuyucuya sunması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırmacı kodlama ve temaları belirledikten sonra araştırma sorularına göre bir başlık altında toplamış ve katılımcı görüşlerini katılımcılara verilen kod numaralarıyla (Ö1,Ö2....Ö32) beraber doğrudan aktarmıştır.

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Kirk ve Miller (1986) sonuçların inandırıcılığı, bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilir. “Geçerlik” ve “güvenirlik”bu bakımdan araştırmalarda en yaygın iki ölçüttür. Nitel araştırmalarda geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu gibi ve olabildiğince tarafsız gözlemesidir (Akt; Yıldırım ve Şimşek, 2021, s.281).Bu çalışmada doğrudan alıntılara yer verilerek okuyucuya ham

veri sunulmuştur. Böylelikle okuyucunun çalışmayı okurken doğrudan alıntılarla araştırmacının yorumları olmadığı konusuna açıklık getirilmiştir. İnandırıcılığı güçlendiren yöntemlerden biri de görüşmeci sayısının verilmesi ya da gözlemlerin ne kadar süreceğinin belirtilmesi veri doygunluğu ile ilgilidir. Bu çalışmada da araştırmacı, katılımcıların benzer ifadeler kullandığını ve analiz sürecine yeni bir bilgi olmadığını hissettiği anda görüşmelere son vermiştir.

Nitel araştırmada genelleme yerine aktarılabilirlik kavramı benimsenmiştir. Aktarılabilirlik sonuçların doğrudan benzer ortamlara genelleme yapılamayacağı ama benzer ortam oluşturulduğunda uygulanabilir olduğuna ilişkin geçici yargılara ulaşılabileceği ayrıca test edilebilecek denenceler oluşturulabileceği anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmada da yöntem bölümünde çalışma grubu, araştırma deseni, veri toplama yöntemi, veri toplama süreçleri ile verilerin analizine dair detaylı paylaşımlarla okuyucunun gözünde canlandırması amaçlanmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme yöntemi ile araştırmaya katkı sağlayacağı düşünülen kişilere ulaşılması aktarılabilirlik adına alınmış tedbirler arasındadır.

Nitel araştırmalarda araştırmacı bir davranışın tutarlı olup olmadığına bakmak yerine yaptığı gözlemin doğruluk derecesine bakar. Dolayısıyla güvenilirliği, araştırma yapılan ortamda oluşan her şeyi veri olarak kayıt altına almak olarak görür. Bu nedenle güvenilirlik çalışma ortamda meydana gelen her şeyi veri olarak kaydetmektir. Nitel bir çalışmada detaylı kayıtların alınması, araştırmacı tarafından doğru ve derlemesine veri sağlanması, ses ve görüntü kayıtlarının alınması, resim çekilmesi, katılımcıların ifadelerine ekleme-yorum katmadan olduğu gibi verilmesi güvenilirliği artırmaktadır. Araştırmanın her aşamasında sürecin detaylı olarak tanımlanması da güvenilirliği artıran etmenlerdendir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2020). Bu araştırmada güvenilirliği sağlamak için görüşme yapılan 32 kişiden 19'unun ses kaydı alınmış, verileri doğru şekilde aktarabilmek adına tekrar tekrar dinlenmiştir. Görüşme kayıtlarından deşifreler çıkarılmış ve her bir katılımcı için Word dosyası oluşturulmuştur. Kitapçık şekline getirilen görüşme kayıtları analiz edilmeye başlanmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada ele alınan problem ve alt problemlerin çözümü için toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgular ve bu bulgularla ilgili yorumlar alt problemlerin sırası dikkate alınarak verilmiştir.

4.1. Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine “Okul öncesi eğitim programlarında hangi değerler yer alıyor?” diye sorulmuş alınan cevaplar “En çok yer alan değerler” şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar sıklık durumuna göre çoktan aza doğru sıralanarak Tablo-2’de gösterilmiştir.

Tablo-2

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekan s
En çok yer alan değerler	Saygı	Ö(4,7,8,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27,28,30,31,32)	23
	Sevgi	Ö(4,5,6,7,8,10,12,13,14, 16, 18,19,20,21,22,24,25,26,27,28,30,31,32)	22
	Paylaşmak	Ö(4,5,6,9,12,16,18,19,23,25,26,27,30)	13
	Yardımseverlik	Ö(1,3,10,11,12,14,16,17,22,26)	10
	Hoşgörü	Ö(5,6,12,18,20,23,30,31,32)	9
	Sorumluluk	Ö(9,11,12,13,19,23,25,27)	8
	Vatanseverlik	Ö(3,8,17,21,26,29)	6
	Doğruluk/Dürüstlük	Ö(18,24,29,31)	4
	Sabır	Ö(10,17,28)	3
	Temizlik	Ö(17,23,26)	3
	Adalet	Ö(1,14)	2
	Çalışkanlık	Ö(28,31)	2
	Dostluk	Ö(8,29)	2
	İş birliği	Ö(9,30)	2

Geçmiş olsun demek	Ö7	1
Özür dilemek	Ö7	1
Affetmek	Ö6	1
Empati	Ö32	1
Cesaret	Ö3	1
Kendine güven	Ö3	1
İnsan hakları	Ö29	1
Eşitlik	Ö1	1
Cömertlik	Ö26	1
Toplam		118

Tablo-2 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Görüşleri” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 23 ve bu kodların frekans toplamı 118’dir.

Tablo-2’ göre; “Saygı (f=23), sevgi (f=22), paylaşmak (f=13), yardımseverlik (f=10), hoşgörü(f=9), sorumluluk(f=8), vatanseverlik (f=6) değerler eğitiminde en çok yer alan değerler olduğu ve doğruluk/dürüstlük(f=4), sabır(f=3), temizlik(f=3), adalet (f=2), çalışkanlık (f=2), dostluk (f=2), iş birliği (f=2), geçmiş olsun demek (f=1), özür dilemek(f=1), affetmek (f=1, empati (f=1), cesaret(f=1), kendine güven(f=1) , insan hakları(f=1) , eşitlik (f=1) ve cömertlik(f=1)gibi değerlerin diğerlerine göre daha az olduğu görülmektedir.

Bulgular, okul öncesi eğitim programlarının belirli değerler üzerinde yoğunlaştığını göstermektedir. Saygı, sevgi, paylaşmak, yardımseverlik gibi değerler, çocukların sosyal becerilerini geliştirmek için sıkça vurgulanmaktadır. Ancak, doğruluk, adalet, çalışkanlık ve insan hakları gibi değerlerin daha az işlenmesi, bu alanlardaki gelişimin ihmal edilmesine yol açabilir. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Saygı özellikle yaşlılar haftası, büyüklere saygı anne babaya saygı.” (Ö4)

“ En çok sevgi saygı, hoşgörü.”(Ö5),

“Saygı, sevgi, vatanseverlik, dostluk.” Ö8),

“Saygı, sevgi, paylaşmak, yardımlaşmak.”(Ö16),

“Saygı, hoşgörü, yardımseverlik, sevgi, paylaşmak, doğruluk.”(Ö18)

“Sevgi, saygı, dürüstlük.”(Ö24),

“Sevgi, saygı, paylaşma, yardımseverlik, vatanseverlik, cömertlik, temizlik.”(Ö26)

“Dürüstlük, vatan sevgisi ve insan hakları” (Ö29) şeklinde birer cümle ile ifade etmişlerdir.

4.2. Değerler Eğitimi Amaçlarının Öğrenciye, Topluma ve Milli Eğitimin Amaçlarına Uygunluğuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine “Değerler eğitimi amaçlarının öğrenciye, topluma ve Milli Eğitimin amaçlarına uygunluğu açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?” diye sorulmuş alınan cevaplar “Uygun”, “Güncellenmeli” ve “Uygulamada Yetersizlik” şeklinde üç kategoriye ayrılarak Tablo-3’te gösterilmiştir.

Tablo-3

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminin Amaçlarına İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Uygun	Temel eğitim	Ö(1,2,3,4,5,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,24,26,27,28,29,31,32)	28
	Kültürümüzde var olan değerler		
	Hayatın parçası		
	Kişisel sosyal gelişim		
Güncellenmeli	Çağına uygun eğitimler	Ö(15,16,18,27,30)	5
	Farklı alan desteği		
	Süreklilik (ilkokul,ortaokul,lise)		
	2013 eğitim programı		
Uygulamada yetersizlik	Kazanım güncellenme	Ö(5,17,22,25,29)	5
	Kağıt üstünde kalıyor		
	Öğretmen vicdanı		
Toplam	Daha çok yer verilmeli		38

Tablo-3 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminin Amaçlarına İlişkin Görüşleri ” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 12 ve bu kodların frekans toplamı 38’dir.

Tablo-3’e göre okul öncesi öğretmenlerinin %74’ü “temel eğitim, kültürümüzde var olan değerler, hayatın parçası ve kişisel sosyal gelişim” ifadeleri ile değerler eğitiminin amaçlarının uygun olduğunu; %13’ü “çağına uygun eğitimler, farklı alan desteği, süreklilik (ilkokul,ortaokul,lise), 2013 eğitim programı, kazanım güncelleme” ifadeleri ile güncellenmesi gerektiği ve yine %13’ü “kağıt üstünde kalıyor, öğretmen

vicdanı,daha çok yer verilmeli” ifadeleri ile uygulamaların yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenler değerler eğitiminin amaçları konusunda genel olarak olumlu düşündüklerini ancak bazı iyileştirmelere ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmaktadır. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Son yıllarda özellikle Milli Eğitim’de ağırlık verdiği çalışmaları arasında değerler eğitimi yer alıyor. Topluma eğitimin olumlu katkıları var. Çocuklarda davranış olarak teknoloji çağında oldukları için çok sosyalleşerek vermeye çalıştığımız etkinlikler oluyor genelde, yaparak yaşayarak daha etkili oluyor. Uygundur. Zaten değerler de içerisinde bulunduğumuz kültüre ait olduğu için uygun.”(Ö3)

“Uygun. Kağıt üzerinde her şey uygun ama sınıflara girdiğimizde her şey istediğimiz gibi değil maalesef.”(Ö5)

“Okul öncesi eğitimde eğitim sistemi içerisinde zaten var olması gereken şeyler. Bunların değerler eğitimi olarak ayrıca ele alınması bile benim tuhafıma gidiyor. Bu benim kişisel fikrim. Bunları vermemiz için öğretmeniz. Biz sadece eğitim anlamında, akademik anlamda bakmıyoruz ki. Bunlar zaten bizim hayatımızda toplumsal kültürümüzün içinde zaten var olması gereken değerler. Bunları ayrı başlıkları altında neden vermeye ihtiyaç duyuyoruz ben onu da bilmiyorum. Gerçekten de bu değerler üzerine kurulmuş bir toplumuz. Zaten bunları yaşatmaya çalışıyoruz bence. Ayrıca isim olarak gün olarak ay olarak değil ki. Biz bunları ay ay ayırmamızın da hiçbir anlamı yok. Bizim programımızda bazı okullar da ay ay mesela ekim ayında saygıyı alın, kasım ayında hoşgörü alın, aralık ayında dostluğu alın ... Buna gerek yok biz bunu zaten yaşıyoruz. Yaşatmak zorundayız. Sanki bu değerler bizim toplumumuzda ayrı bir noktaymış gibi ele alınmasını ben doğru bulmuyorum”. (Ö8)

“Amaçlara uygun, müfredata konulması dediğim gibi okul öncesi çocuklarda davranış kazandırma yaş dönemi olduğu için değerler eğitimi en önemli eğitimlerden birisi. Olması gerekiyor. Sadece okul öncesinde de değil lisede de olmalı. Aslında ders olarak okutulması gerekiyor.”(Ö14)

“Çocuklarda paylaşmanın oluşması çocuklarda özgüveni geliştirir. Bu da Milli Eğitim’in amaçlarından biridir. Çocuk kendini ifade edebilir mesela dil gelişimi; girdiği

ortamlarda çekinmez ya da bir sevgi. Çocuk sevildiğinde kendini değerli hissediyor. Saygı bir insana saygı duymayı öğrendiği zaman kendine saygı duyulmasını öğreniyor. Bunların hepsi birbiriyle bağlantılı. Uygundur.”(Ö19)

“Birebir uygun olduğunu düşünüyorum yazıda. Teoride çok iyi ama uygulamada sorunlar var. Plansızlık çok fazla yönlendiremiyoruz.” (Ö22)

“Uygun. Tek sıkıntı yüzeysel olması. Daha çok yer verilebilir.” (Ö29)

“2013 eğitim programında kullanıyoruz bu güncellenmeli. O zaman topluma daha uygun olacağını düşünüyorum.”(Ö30)

4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine “*Değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?*” diye sorulmuş alınan cevaplar “Değerler eğitimi uygulama yöntemleri” şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar sıklık durumuna göre çoktan aza doğru sıralanarak Tablo-4’te gösterilmiştir.

Tablo-4

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulama Yöntemlerine İlişkin Görüşler

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değerler eğitimi uygulama yöntemleri	Çeşitli tekniklerin kullanımı	Ö4,Ö6,Ö8,Ö10,Ö12,Ö14,Ö15,Ö21,Ö25	9
	Soyut kavramların somutlaştırılması	Ö11,Ö13,Ö16,Ö17,Ö18,Ö19,Ö28,Ö29	8
	Rol ve sorumluluk verme	Ö14,Ö26,Ö27,Ö29	4
	Günlük hayattan örnekler	Ö1,Ö11,Ö22,	3
	Pekiştirme stratejisi	Ö18,Ö29	2
	Esneklik ve anında uyarılma	Ö4,Ö6	2
	Belirli gün ve haftalar ile eş zamanlı eğitim	Ö9,Ö23	2
	Tekrarın gücü	Ö23	1
	Toplam		31

Tablo-4 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulama Yöntemlerine İlişkin Görüşler” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 8 ve bu kodların frekans toplamı 31’dir.

Tablo-4’e göre okul öncesi öğretmenlerinin %29’u “çeşitli tekniklerin kullanımı (f=9)”, %26’sı “soyut kavramların somutlaştırılması (f=8)”, %13’ü “rol ve sorumluluk

verme (f=4)", %10'u "günlük hayattan örnekler (f=3)", %6'sı "pekiştirme stratejisi (f=2)", %6'sı "esneklik ve anında uyarılama (f=2)", %6'sı "belirli gün ve haftalar ile eş zamanlı eğitim (f=2)" ve %3'ü "tekrarın gücü (f=1)" şeklinde ifade etmişlerdir.

Bu ifadeler, öğretmenlerin değerler eğitimi sürecinde kullandıkları çeşitli yöntemleri ve stratejileri açıklamaktadır. Değerlerin kazanımı için çeşitli tekniklerin kullanılması, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak desteklenmesine yardımcı olabilir. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Meslekteki 20 yıllık deneyimle (Ö4); *"Kızılay konusu. Hoşgörü, yardım etmek. Sanat etkinliğinde çadır yaptırıyorum, hikaye okuyorum, bilinç kazandırıyorum. Bir konuyu farklı etkinliklerle destekliyoruz. Biz de bütünlük çok önemli sadece sanat etkinliğini yapıp kenara çekilmiyoruz. Hikaye okuyoruz. Sedye getiriyoruz yaralıları taşıyoruz. Aç insanlara yemek dağıtmak(drama) dikkatini çekiyorum ve kalıcı oluyor. Konuyla alakalı oldu mu her şeye bağdaştırıyoruz. En çok böyle vermeye çalışıyorum ve ben işe yaradığını düşünüyorum. Bazen de plan dışında ola ki olan bir şey gelişti. Biri arkadaşının canını yaktı orada empati devreye giriyor. Senin canını yaksa sen ne hissederdin hatta anlık değerler eğitiminde uyguluyoruz."* İfadeleri ile değerler eğitiminde bir konu hakkında birden fazla yöntem kullandığını ve ders anında her an yeni bir konunun plan dışı gelişebileceğine vurgu yapmıştır.

"Genelde okul öncesi grupta çalıştığımız için bu grupta oyun yöntemini kullanıyoruz. Daha kolay algılayabiliyorlar. Keyifli oluyor. Hikaye olan görsel materyaller ile desteklemeye çalışıyorum. Somut materyallerle destekliyorum. Mesela sorumlulukla ilgili sorumluluk çantası oluşturdum. Çocuklar bu çantayı bir hafta boyunca içerisinde korunması gereken malzemeyi götürüp getirdiler. Yumurtam çatlamasının etkinliği."(Ö13) ifadeleri ile görsel ve somut materyallerle desteklediğini belirtmiştir.

Meslek deneyimi 18. yılında olan (Ö14) *"Bizim okul öncesi eğitimde sadece bir derste ya da yöntem olarak kazandırmıyoruz. Mesela yardımseverlik, işbirliği. Yardımseverlik yemekhanede çocukların örtüsünü sererken ya da el yıkamada birbirlerine peçete dağıtırken. Bunu anlatma, gösterip yapma. Uygulamalı olarak yani. Sürekli anlatma ve gösterip yapmayı kullanıyoruz. Eğer onun içinde resim yapma, boyama varsa onları da kullanıyoruz Sanatsal etkinlikler. Dediğim gibi sadece bir ders*

*içerisinde değil. Değerler eğitimi gün boyu tüm etkinliklerin içerisinde, derslerin içerisinde genel olarak var. Pano hazırlıyoruz mesela.”*İfadeleri ile bir konu hakkında birden fazla yöntemi kullandığını ifade etmiştir.

“Yaş grubu küçük olduğu için somut göstergeler. Mesela sorumluluk duygusunun gelişmesi için yumurta taşıma oyunu oynamıştık. Bir hafta yumurtayı kırmadan okuldan eve evden okula götürmesi. Mesela sabır çantası yaptık. Çantanın içine küçük bir hediye koydum özellikle ses çıkaran. Onu açmadan bekleme, sabretme duygusu. Bazı şeyler hemen olmaz onu yaşamalarını istedim...”(Ö19) soyut kavram olan ‘sabır’ değerini somutlaştırdığını bu cümleler ile ifade etmiştir.

“Sorumluluk alması için hayvan beslemesi. Haşlanmamış yumurtayı kırmadan 3 gün boyunca götürüp getirmesi. Mesela paylaşmayı bilmeyen çocuklar için annesi kek yapıp çocuklarla paylaşmasını sağlandı. Oyuncaklara çok zarar veren kişi için arkadaşlarına oyuncak alması istendiğinde daha kırmadı. Davranışçılık her zaman fayda ediyor. Çocuk ödül aldı mı davranış artıyor.” (Ö29) ifadeleri ile soyut olan değerleri somutlaştırdıkları ve doğru sergilediği davranış için pekiştireç vermenin davranış kazandırmada önemli olduğuna vurgu yapmıştır.

4.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine *“Değer öğretim yöntemleri nelerdir? Siz daha çok hangi yöntemi kullanıyorsunuz?”* diye sorulmuş alınan cevaplar *“Değerler eğitiminde en çok kullanılan yöntem ve teknikler ”* şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre çoktan aza sıralanarak Tablo-5’te gösterilmiştir.

Tablo-5

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değer Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değerler eğitiminde en çok kullanılan yöntem ve teknikler	Drama	Ö(1,4,5,6,9,10,12,15,16,17,18,19,20,,22,23,24,25,26,27,28,32)	21
	Hikaye anlatma	Ö(2,4,5,7,8,9,10,13,18,20,22,23,24,31)	14
	Yaparak yaşayarak	Ö(3,6,7,19,21,24,25,27)	8
	Düz anlatım	Ö(11,12,14,15,18,19,20,27)	8
	Oyun	Ö(3,8,12,13,15,31,32)	7
	Gösterip yapma	Ö(11,12,14,19,27,28)	6
	Soru cevap	Ö(6,12,19,28,32)	5
	Boyama	Ö(2,14,18,26)	4
	Örnek olay	Ö(3,12,16)	3
	Gezi	Ö(5,16,23)	3
	Türkçe	Ö(6,10)	2
	Şarkı/müzik	Ö(8,17)	2
	Pano	Ö(3,14)	2
	Deney	Ö(17,24)	2
	Resim	Ö14	1
	Video	Ö26	1
	Şiir	Ö8	1
	Film	Ö21	1
	Cümle tamamlama	Ö6	1
	Slayt	Ö21	1
Toplam			93

Tablo-5 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değer Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 20 ve bu kodların frekans toplamı 93’dir.

Tablo-5’e göre “Drama (f=21), hikaye anlatma (f=14), yaparak yaşayarak(f=8), düz anlatım(f=8), oyun(f=7), gösterip yapma(f=6), soru cevap(f=5) en çok kullanılan yöntemler olup boyama(f=4) Örnek olay(f=3), gezi(f=3), Türkçe(f=2), şarkı/müzik (f=2), pano (f=2), deney (f=2), resim (f=1), video (f=1), şiir (f=1), film (f=1), cümle tamamlama(f=1) ve slayt(f=1)” ise diğerlerine göre az tercih edilen yöntemler olduğunu söyleyebiliriz.

Bulgulara göre, değerler eğitimi sürecinde en çok kullanılan yöntemler drama, hikaye anlatma, yaparak yaşayarak, düz anlatım, oyun, gösterip yapma ve soru cevap yöntemleridir. Bunlar, öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden, etkileşimli ve deneyimsel öğrenmeyi destekleyen yöntemlerdir. Diğer yandan, boyama, örnek olay, gezi, Türkçe, şarkı/müzik, pano, deney, resim, video, şiir, film, cümle tamamlama ve slayt gibi yöntemlerin daha az tercih edildiği görülmektedir. Bu yöntemler, öğretmenlerin kendi eğitim tarzlarına, öğrenci grubunun özelliklerine veya zaman ve

kaynak kısıtlamalarına bağılı olarak daha az kullanılmış olabilir. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Okul öncesi grupta yaparak yaşayarak öğrenme etkili olduğu için drama önemli. Günlük hayata empoze edilmesi de çok önemli.”(Ö1)

Meslekteki 3 yılını çalışan (Ö3), *“Pano, oyun, yaparak yaşayarak, görsel ağırlıklı çalışmalar kullanıyorum.”*

“...Alan dışı gezi de çok yaparım geçen gün piknikteydim.Şaşıran velim var bu çocuk nasıl bu hale geldi! bunların hepsi dramayla...”(Ö5)

“...Değerler eğitiminin içeriğine göre farklı bir başlık altında ise bunu şarkıyla, şiirle, oyunla, yaptığımız sanat faaliyetleri ile...”(Ö8)

“Belirli gün ve haftalarda yaşlılar haftası, engeliler haftası olduğu zaman dramayı çok kullanırım....”,(Ö9)

“Drama ya da bununla alakalı çocuklarla yaptığımız hikayeler ve Türkçe etkinliklerinde en çok kullandığımız oluyor.”(Ö10)

“Düz anlatım kullanıyoruz ama genelde gösterip yaptırma. Genelde uygulamalı olur.” (Ö11)

15 yıllık tecrübesi ile (Ö16), *“Dramayı çok kullanıyoruz. Örnek olay yöntemini de çok kullanıyoruz. Gezilere çok önem veriyoruz. Bir huzurevi olsun, çocuk esirgeme kurumu olsun ya da toplumsal kurallar için kütüphane olsun. Gezilere çok önem veriyoruz...”*

Mesleğinin 11. yılında olan öğretmen *“Genelde sınıflarda etkinlik yapıyorken drama çok kullanıyoruz. Müzik, şarkılı etkinlikler, sanat etkinlikleri, deneylerle verebiliyoruz. Temizliği çocuklara nasıl öğreteceksin? Onu çocuklara deney ile veriyoruz mikrop deneyi yapıyorum.” (Ö17)*

“Yaparak yaşayarak, etkinliklerle bütünleştirerek. Çocukların yaş seviyelerine uygun etkinlikler. Hediyeleşme, drama, yaparak yaşayarak, birbirleriyle paylaşma. Sevgi. Yemek de yemeklerini paylaşılmasını sağlıyorum.”(Ö25)

Mesleğin 13.yılında olan erkek katılımcı, “*Drama yoluyla daha çok etkili oluyor. Mesela yaşlılar haftasında çocuklara rol verip sınıfta drama yaptırıyoruz. Çok etkili oluyor. Hikaye kitabı, bilgisayarlardan video, boyama yaptırıyoruz.*” (Ö26) şeklinde ifade etmişleridir.

4.5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine “*Değerler eğitimi değerlendirilmeye ilişkin görüşleriniz nelerdir?(Olumlu ve olumsuz yönler nelerdir)?*” diye sorulmuş alınan cevaplar “Değerler eğitimi değerlendirme yöntemleri” şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre çoktan aza sıralanarak Tablo-6’da gösterilmiştir.

Tablo-6
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değerler eğitimi değerlendirme yöntemleri	Aktif gözlem	Ö(1,5,7,9,12,14,15,16,19,21,22,23,25,26,29,31)	16
	Soru-cevap yöntemi ile değerlendirme	Ö(3,4,7,8,9,10,13,17,25,27)	10
	Aile geri bildirimleri	Ö(6,11,21,25,26,27,32)	7
	Gün sonu değerlendirme formları	Ö(8,13,28,30)	4
	Sene başı ile sene son arasındaki fark	Ö(5-14-22-29)	4
	Gelişim gözlem formları	Ö(20,24,31)	3
	Etkinlik sonu beyin fırtınası	Ö(10,13)	2
	Serbest zamanlarında yapılan etkinlikler	Ö(15,22)	2
	Uyumu zor olan çocukları izleme	Ö5	1
	Birlikte ürün çıkarma potansiyeli	Ö12	1
	Uzun vadeli takip	Ö11	1
Toplam			51

Tablo-6 incelendiğinde “*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Görüşleri*” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 11 ve bu kodların frekans toplamı 51’dir.

Tablo-6’ya göre okul öncesi öğretmenlerinin %31’i “Aktif gözlem (f=16)”, %20’si “Soru-cevap yöntemi ile değerlendirme (f=10)”, %14’ü “Aile geri bildirimleri

(f=7)”, %8’i “Gün sonu değerlendirme formları (f=4)”, %8’si “Sene başı ile sene son arasındaki fark (f=4)”, %6’sı “Gelişim gözlem formları (f=3)”, %4’ü “Etkinlik sonu beyin fırtınası (f=2)”, %4’ü “Serbest zamanlarında yapılan etkinlikler (f=2)”, %2’si “Uyumu zor olan çocukları izleme (f=1)”, %2’si “Birlikte ürün çıkarma potansiyeli (f=1)” ifadeleri ile toplamda 50 görüş değerlendirme yöntemine yönelik olumlu ifadeler kullanırken öğretmenlerden %2’si “Uzun vadeli takip (f=1)” ifadesi ile öğrencinin 1 yıl sonra mezun olması nedeniyle sonraki gelişmeleri göremediğini dile getirerek değerlendirme yöntemine yönelik olumsuz yönü belirtmiştir.

Yapılan değerlendirme yöntemleri, öğrencilerin değerler eğitimindeki ilerlemelerini takip etmek ve gerektiğinde müdahale etmek için çeşitli araçlardır. Gözlem, etkileşimli yöntemler ve ailelerle işbirliği gibi yöntemler, öğrencilerin gelişimini en iyi şekilde değerlendirmek için önemlidir. Ancak, öğrencilerin mezun olmaları nedeniyle uzun vadeli takibin zorluğu, değerlendirme sürecinde karşılaşılan potansiyel bir zorluktur. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Sınıf içerisindeki davranışlarına bakarak. Birebir soru cevap değil de arkadaşlarına, öğretmenlerine, ailesine yönelik tutumlarına yani davranışlarına bakarak. Yani gözlemleyerek değerlendirme daha uygun. Çocuk doğru olanı biliyor. Sözel olarak ifade edebiliyor ama davranışlarına yansıtmıyor.”(Ö1)

“Aile görüşmelerinde rutin görüşmeler çok uyumlu, orta derece ve uyumsuz öğrenci vardır. Genellikle bu tarz şeyleri uyumsuz öğrencilerde gözlemleyebilirsiniz, öğrenci ailenin ilk çocuğudur kardeşi doğmuştur aileden kopamaz genelde 2 ay ağlamakla geçirir. Değerlendirmeyi bu öğrenciler üzerinde yapıyoruz. Sınıfta çok huysuzdur hırçındır arkadaşların hep sataşır. Sene sonuna doğru -değerler eğitimi bir süreçtir ilkokulda devam eder- 1 dönem-2 dönem diye ayırım yaparım. Aile görüşmelerinde de bunu sorarım.” (Ö5)

“Gözlem yapıyorum. Gözlem raporlarımız var, bakıyorum belirli becerileri kazanıp kazanmadığına ilişkin notlarımı alıyorum. Şu davranışı kazandı şu davranışı kazanmadığı gibi. “işbirliği yapabiliyor mu? paylaşma yapılıyor mu?” soru cevap yöntemi. “Sen olsaydın ne yapardın?” (Ö9)

“Sınıfta kazanıyor. Çocuk bunu bir hafta özümüyor sonra maalesef. Bizim dezavantajımız bir sene görüyoruz çocuğu. Bunun sonrasında bunun değişimi nedir

bilmiyoruz. Güzel dönütler alıyoruz ailelerden. Ama değerler ömür boyu olduğu için maalesef göremiyoruz onu.” (Ö11)

“Grup etkinliklerinde ortak ürün çıkarma, beraber hareket etme ve işbirliği yapma becerisi geliştirmede.” (Ö12)

“Değerlendirme yöntemim çocukta kalıcı davranışlar var mı? Çocuk daha sonra verdiğim değerlere uygun davranıyorsa demek ki bir şeyler almıştır çocuk.”(Ö15)

“Gelişim gözlem formları var. Biz de çocuğu gözlemleyerek dikkat ediyoruz. Mesela arkadaş sevgisini işlediğimiz zaman arkadaş ilişkilerini, iletişimini inceliyorum.” (Ö20)

“Gözlemliyorum. Mesela belirli gün ve haftalarda olsun, vatanseverlik... Dönüt de alıyorum. Mesela bayrak sevgisi çocukta bunu görebiliyorum. 23 Nisan'da, 29 Ekim'de bayrak elinden düşerse aman düşmesin, kaldıralım.”(Ö21)

“Yılın başından yılın sonuna belli oluyor. Serbest oyun saatinde çocukların davranışlarını gözlemleyerek, ben de oyuna dahil olarak soruyorum.” (Ö22)

4.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerinde Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine *“Okul öncesi eğitim programlarında yer alan değerler eğitimi etkinlerinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?”* diye sorulmuş alınan cevaplar “Öğrenci”, “Aile”, “Öğretmen”, “Okul”, “Program”, “Kitle İletişim Araçları” ve “Sorun Yok” şeklinde yedi kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre kendi grubunda çoktan aza sıralanarak Tablo-7’de gösterilmiştir.

Tablo-7

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değerler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar	Öğrenci	Bireysel farklılıklar	Ö(9,23)	2
		Yabancı uyruklu öğrenci	Ö24	1
		Empati duygularının yeteri kadar gelişmemiş olması	Ö3	1
		Evdeki yaşantılar	Ö4	1
		Aile faktörü	Ö(6,7,10,13,15,19,23,	7
	Aile	Öğretmen ve aile işbirliği eksikliği	Ö(11,19,22)	3
		Ailelerin ilgisizliği	Ö(12,22)	2
		Okul aile tutarsızlığı	Ö(1,15)	2
	Öğretmen	Öğretmen yetersizliği	Ö5	1
	Okul	Materyal ve fiziksel ortam yetersizlikleri	Ö(5,12,16,21,29,30)	6
		Soyut kavramların anlaşılması	Ö(8,18,20,25,31,32)	6
		Zamanın yetmemesi	Ö(28,32)	2
	Program	Değerler eğitiminin sonraki kademelerde devam etmemesi	Ö31	1
		Yaşa uygun olmayan kazanımlar	Ö27	1
		Değerlerin ay ay verilmesi	Ö22	1
	Kitle iletişim	Teknolojinin olumsuz etkileri	Ö10	1
	Sorun yok	Sorunsuz bir deneyim	Ö(2,14,26)	3
Toplam				41

Tablo-7 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Görüşleri ” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 17 ve bu kodların frekans toplamı 41’dir.

Tablo-7’ye göre öğretmenlerin %12’si, “bireysel farklılıklar (f=2), yabancı uyruklu öğrenci(f=1), empati duygularının yeteri kadar gelişmemiş olması(f=1), evdeki yaşantılar(f=1)” ifadeleri ile öğrenci kaynaklı sorunlar olduğunu; %34’ü, “aile faktörü (f=7), öğretmen ve aile işbirliği eksikliği (f=3), ailelerin ilgisizliği(f=2), okul aile tutarsızlığı (f=2)” ifadeleri ile aile kaynaklı sorunlar olduğunu; %2’si,” öğretmen yetersizliği (f=1)” ifadeleri ile öğretmen kaynaklı sorunlar olduğunu; %15’i, “materyal ve fiziksel ortam yetersizlikleri (f=6)” ifadeleri ile okul kaynaklı sorunlar olduğunu; %27’si, “soyut kavramların anlaşılmasında (f=6), zamanın yetmemesi (f=2), değerler eğitiminin sonraki kademelerde devam etmemesi (f=1), yaşa uygun olmayan kazanımlar(f=1) ve değerlerin ay ay verilmesi (f=1)” ifadeleri ile program kaynaklı sorunlar olduğunu; %2’si, “teknolojinin olumsuz etkileri (f=1)” ifadesiyle kitle iletişim araçlarından kaynaklanan sorunlar olduğunu; %8’i ise herhangi bir sorun ile karşılaşmadığını “sorunsuz bir deneyim (f=3)” şeklinde ifade etmiştir.

Bu veriler değerler eğitimi sürecinde karşılaşılan çeşitli sorunların farklı kaynaklardan kaynaklandığını göstermektedir. Öğretmenlerin %34'ü aile kaynaklı sorunları en önemli problem olarak görmektedir, bu da ailelerin öğrencilerin eğitim sürecine olan etkisinin ne kadar önemli olduğunu vurgular. Program kaynaklı sorunlar ise %27 ile ikinci sırada yer almakta, özellikle soyut kavramların anlaşılabilmesi hususunun öne çıktığı görülmektedir. Okul kaynaklı sorunlar %15, öğrenci kaynaklı sorunlar ise %12 olarak bildirilmiştir. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Mesela yeni kardeşi olmuştur. Özellikle yeni kardeşi olanların çok üzerinde duruyoruz. Öncelikle kıskançlık giriyor bunun içine bencillik giriyor, her şey benim diyor paylaşmak da istemiyor yardımsever de olmuyor tabii.” (Ö4) ifadeleri ile evde gelişen olayların okula yansıdığını vurgulamıştır.

“En çok ortam ikincisi malzeme eksikliği, yeterli değil. Okuldan mezun olurken ben değer eğitimi çok öğrenmeden mezun oldum. Hatta bir iki yerde değinildi değinilmedi. Bize hizmet içi eğitimde verilmedi ben bunların hepsini kendi başıma öğrendim öğrenmeye mecbur bıraktılar.” (Ö5) ifadeleri ile fiziki ortam eksikliği ve öğretmenin becerilerine vurgu yapmıştır.

“Evde belli değerler çocuklara verilmişse biz okulda daha kolay uygulayabiliyoruz. Çocuk arkadaşlarına örnek olabiliyor. Verilmemişse çocuk bazı değerlerle ilk defa okulda karşılaşmış oluyor veliye de anlatıyorum şunları şunlara dikkat etmeniz gerekiyor diye. En çok velinin değer eğitimi konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö6) ifadeleri ile aile ile işbirliğinin önemine ve velilerin değerler eğitimi konusunda bilgilendirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

“Dönem başında çocuklar ben merkezci oldukları için hep ben odaklı. Paylaşmayı bilmiyorlar -benim olacak-. “Ben bununla oynamak istiyorsam sen oynayamazsın.” Bunları çok yaşıyoruz. Şimdi bunları anlattık ama dönem sonunda belli becerileri kazandıklarını düşünüyorum.” (Ö9) ifadeleri ile verilen eğitimin dönem sonuna doğru sonuçlarını olumlu yönde aldığını belirtmiştir.

“Bariz bir sorun yok. Yaş grubu hamur gibi olduğu için kolay şekil verebiliyoruz. Karşılaştığım bir sorun olmuyor.” (Ö14) ifadeleri ile herhangi bir sorunla karşılaşmadığını belirtmiştir.

“Sınıf ortamı zorlayabiliyor. Kaynaştırma öğrencileri var. Bazen konuyu işleyemiyoruz. Dikkat süreleri kısa dikkatini veremiyor. Aile mesela dini eğitime izin vermiyor. Bu da soğutuyor. Bir yere gitmek istediğimiz zaman imkanlar zorluyor.” (Ö23) ifadeleri ile öğrenci özelliklerine, okulun desteğine ve aile işbirliğine dikkat çekmiştir.

“Genelde şöyle oluyor. Yabancı öğrenci var ve program genelde Türk çocuklarına yönelik olduğu için uyarılama konusunda zorluk çekiyorum.” (Ö24) ifadeleri ile kültürel farklılıklardan kaynaklı zorluklar yaşadığını belirtmiştir.

“Çok sorun yok.” (Ö26)

“En çok paylaşmak konusu. Diğer konularda çok zorlanmıyorum sene boyunca paylaşmak problem haline gelebiliyor.” (Ö27)

“Genel olarak planla ilgili,zamanla ilgili yetişmemesi. Uygulanabilir olmasına çok dikkat ediyorum. Açık ve anlaşılır olmasına çok dikkat ediyorum.” (Ö28)

“Soyut olduğu için kazandırmak zor olabiliyor. Sonradan devam edemiyor. Mesela ilkokula geçtiğinde çocuk aynı önemle verilmediğinde tam kazanmış olmuyor.” (Ö31) ifadeleri ile programın sonraki kademelerde de devam etmesine vurgu yapmıştır.

4.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Planlarken Temel Aldığı İlkelerle İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine *“Değer eğitimi planlarken göz önüne aldığınız temel ilkeler nelerdir?”* diye sorulmuş alınan cevaplar *“Değerler eğitimi planlamasında temel ilkeler”* şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre çoktan aza sıralanarak Tablo-8’de gösterilmiştir.

Tablo-8

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Planlarken Temel Aldığı İlkelerle İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değerler Eğitimi Planlanmasında Temel İlkeler	Yaş grubu	Ö(1,3,4,8,12,13,14,21,25,26,27,30,31,32)	14
	İlgi ve ihtiyaçlar	Ö(6,9,10,15,17,18,19,25,30)	9
	Gelişim özellikleri	Ö(4,8,9,12,14,25,27,30,31)	9
	Çevresel ve kültürel faktörler	Ö(1,11,16,18,21,26,27)	7
	Planlar	Ö(7,10,14,18,19,30)	6
	Aile yapısı	Ö(8,11,21,32)	4
	Ekonomik durum	Ö(1,8,11,16)	4
	Bireysel farklılıklar	Ö(17,24)	2
	Hazırbulunuşluk	Ö(13,19)	2
	Somut ifadeler	Ö29	1
	Belirli gün ve haftalar	Ö10	1
	Sağlık durumu	Ö1	1
	Geri bildirimler	Ö13	1
	Öğrenci merkezli yaklaşım	Ö5	1
	Uygulanabilirlik	Ö5	1
	Anlık gelişmeler	Ö7	1
Toplam			64

Tablo-8 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Planlarken Temel Aldığı İlkelerle İlişkin Görüşleri” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 16 ve bu kodların frekans toplamı 64’tür.

Tablo-8’e göre okul öncesi öğretmenlerin %59’u “yaş grubu (f=14), ilgi ve ihtiyaçlar (f=9), gelişim özellikleri (f=9), bireysel farklılıklar (f=2), hazırbulunuşluk (f=2), sağlık durumu (f=1) ve anlık gelişmeler(f=1)” ifadeleriyle öğrenci özelliklerini; %25’i “çevresel ve kültürel faktörler (f=7), aile yapısı(f=4), ekonomik durum(f=4) ve geri bildirimler (f=1)” ifadeleriyle çevresel özellikleri; %16’sı “planlar (f=6), somut ifadeler (f=1), belirli gün ve haftalar (f=1), öğrenci merkezli yaklaşım (f=1) uygulanabilirlik (f=1)” ifadeleri ile program özelliklerini temel aldıklarını ifade etmişlerdir.

Bu ilkeler, okul öncesi öğretmenlerinin büyük ölçüde öğrenci merkezli bir yaklaşıma sahip olduğunu, ancak çevresel ve program temelli faktörleri de göz ardı etmediklerini göstermektedir. Bu, öğretmenlerin çeşitli faktörleri dengeleyerek eğitimi en etkili şekilde uyarlamaya çalıştıklarını ortaya koymaktadır. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

5 yaş grubu ile çalışan (Ö1) “Uygulanan etkinlik ve çocuğun yaş seviyesi uygun olmalı. Geldiği ortam, sosyal çevresi. Ekonomik düzeyi, sağlık durumu.”

3 yaş grubu ile çalışan (Ö4), “*Temel aldığımız başlıklarımız belli değerler eğitimi işlerken öncelikle onların seviyesine inmek, yaş grubuna dediğim gibi somut kavramları uygun şekilde anlayabildikleri için mesela iki kukla yapıp kuklaları birbirleriyle konuşturarak birisini doğru birisi yanlış söyleyecek şekilde; böyle mi olmalı böyle mi olmalı?*”

“*Planlar doğrultusunda ilerliyoruz anlık gelişmelerde oluyor. Mesela çocuk düştü özür dilemesi gerektiği devreye giriyor.*” (Ö7) ifadeleriyle sınıf içerisinde gelişen anlık durumlara vurgu yapmıştır.

“*Yaş ,sosyal ekonomik kültürel aile yapısı, öğrencinin seviyesi, somut olması, somut etkinliklerle destekleyebileceklerimizden olması.*” (Ö8)

“*Gelişim özellikleri. İlgi ve ihtiyaçları, neyin eksik olduğuna bakıyorum, neleri kazandırmam gerektiğine mutlaka bakıyorum.*” (Ö9)

“*Milli Eğitim'in de belirlediği değerlerden yola çıkarak planlamamı yapıyorum sınıf ortamda gözlemlediğim bir durum varsa oradan yola çıkarak yapıyorum. Belirli gün ve haftaları ön plana alıyorum.*” (Ö10)

“*Yaş grubu. Anaokullarında olduğunuz için yaş grupları değişiyor. 3-4, 5-6 şeklinde. Çünkü küçük yaşta kazanımları biraz daha geride takip edebiliyorlar. O yüzden çocukların yaş grubu önemli. Daha önce evde bu gibi çalışmalar yapılmış mı? Çocuğun hazırbulunuşluk düzeyi var mı? Uygulama yaptığımda çocuklardan gelen dönütlere göre planlama yapıyorum.*” (13)

“*Müfredat. Yaş grubu, gelişim düzeyleri, çocukların kazanabilme düzeyi bunlara bakarım. 3-4, 5-6 yaş grubu aynı değil.*”(Ö14)

“*Öğrencilerin durumuna bakıyorum. Bizim o an neye ihtiyacımız var. Planımız var ama gözlemliyorum ihtiyaç nedir? Çocuk müsait mi değil mi? Eksikleri ön plana alıyorum.*” (Ö19)

“*Soyut şeyleri öğretemem. Somut olarak nesnelerle vermeye çalışıyorum.*” (Ö29)

“*Seviyesine uygun olmalı. Plandaki kazanımlara uygun olmalı. Toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmeli.*” (Ö30)

4.8. Değerler Eğitimi Uygulamalarında Aile, Okul ve Sosyal Çevre Etkisine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine “*Değerler eğitimi uygulamalarında; aile, okul sosyal çevre etkisi ne düzeydedir?*” diye sorulmuş alınan cevaplar “Aile”, “Okul” ve “Sosyal Çevre” şeklinde üç kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre kendi grubunda çoktan aza sıralanarak Tablo-9’da gösterilmiştir.

Tablo-9

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Tema	Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörler	Aile	Ailenin gücü	Ö(2,3,5,6,8,9,11,15,17,18,19,20,22,25,27,31,32)	17
		Aile desteğinin önemi	Ö(4,7,9,14,16,17,18,21,23,25,28,29,30)	13
		Temel eğitimi	Ö(1,8,10,12,13,17,19,25)	8
		Yaşamın kendisi	Ö(1,11,31)	3
		Model olarak öğrenme	Ö(5,11,16)	3
		Davranışın kalıcılığı	Ö(2,3,20)	3
		Aile yapısı(Kalabalık aile)	Ö23	1
		Olumsuz etkiler	Ö15	1
	Okul	Akran taklidi	Ö(1,2,3,5,9,16,17,26,27)	9
		Sosyal öğrenme fırsatı	Ö(18,24,29,31)	4
		İdari destek	Ö(6,14,23,25)	4
		Okulun telafi rolü	Ö(8,13,17,)	3
		Örtük öğrenme	Ö(16,19,28)	3
		Okul kültürü	Ö(20,24,30)	3
		Rehberlik faaliyetleri	Ö(2,6)	2
		Zamanın kısıtlılığı	Ö11	1
		Serbest zaman etkinlikleri	Ö5	1
		Olumsuz öğrenmeler	Ö4	1
	Sosyal çevre	Çift yönlü etki(olumlu-olumsuz)	Ö(1,3,6,9,11,13,15,16,23,27,30,32)	12
		Sosyal öğrenme fırsatı	Ö(5,12,13,19,22,23,25,26,28)	9
		Etkili, hepsi bir bütün	Ö(14,20,21,29,30,31)	6
		Sosyal medyanın etkisi	Ö(10,17,18,19)	4
		Aile içi çatışmalar	Ö4	1
		Okulda öğrenilen değerlerin sosyal çevrede desteklenmemesi	Ö1	1
		Gerçek hayatta uygulama fırsatı	Ö5	1
Toplam				114

Tablo-9 incelendiğinde “*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri*” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 25 ve bu kodların frekans toplamı 114’dir.

Tablo-9'a göre değerler eğitimi etkileyen faktörler ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerden %41'i "Ailenin gücü (f=17), aile desteğinin önemi (f=13), temel eğitimi (f=8), yaşamın kendisi (f=3), model alarak öğrenme (f=3), davranışın kalıcılığı (f=3), aile yapısı (kalabalık aile) (f=1), olumsuz etkiler (f=1)" ifadeleri ile aile etkisini; %29'u "akran taklidi (f=9), sosyal öğrenme fırsatı (f=4), idari destek (f=4), okulun telafi rolü (f=3), örtük öğrenme (f=3), okul kültürü (f=3), rehberlik faaliyetleri (f=2), zamanın kısıtlılığı (f=1), serbest zaman etkinlikleri (f=1) ve olumsuz öğrenme (f=1)" ifadeleri ile okul etkisini; %30'u "çift yönlü etki (olumlu-olumsuz) (f=12), sosyal öğrenme fırsatı (f=9), etkili, hepsi bir bütün (f=6), sosyal medyanın etkisi (f=4), aile içi çatışmalar (f=1), okulda öğrenilen değerlerin sosyal çevrede desteklenmemesi (f=1) ve gerçek hayatta uygulama fırsatı (f=1)" ifadeleri ile de sosyal çevre etkisini vurgulamışlardır.

Verilen ifadeler, değerler eğitimi üzerinde aile, okul ve sosyal çevrenin etkilerini öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda özetlemektedir. Bu bulgular değerler eğitiminin çok boyutlu ve çeşitli faktörler tarafından etkilendiğini göstermektedir. Değerler eğitiminin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için aile, okul ve sosyal çevrenin birbirini tamamlayıcı ve destekleyici rol oynaması gerektiğini göstermektedir. Değerler eğitimi, çocukların tüm yaşam alanlarında tutarlı ve sürekli bir şekilde desteklenmelidir. Ailenin temeli oluşturduğu, okulun bu temeli güçlendirdiği ve sosyal çevrenin de bu süreci pekiştirdiği bir sistem, değerler eğitiminin etkili olmasını sağlayabilir. Öğretmenlerin bu üç faktörün etkileşimine dair farkındalıkları, değerler eğitiminin planlanmasında ve uygulanmasında önemli bir rehber niteliğindedir. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

"Çok önemli doğru yapıldığı sürece çünkü ilk eğitim ailede başlıyor. Eğer gerekli önem gösterilirse yani okuldan daha çok etkili olabilir. Okulda belli bir eğitim ile veriliyor ailede yaşamın ta kendisi." (Ö1)

"...Ailenin katkısı olması lazım çocuklar için davranış çok önemli. Mesela sen o değere yer verirsin aile farklı bir şekilde uygularsa onu kazandıramazsın ki." (Ö2)

"...Ailenin desteği ve tutumu önemli. Ben burada doğruyu öğretim paylaşman gerekiyor derim aile 'vermek istemiyorsan verme' diyebilir. Burada çocuk evde başka okulda başka öğrenmiş olacak. Benim verdiğim değerler eğitimi boşa gitmiş olacak." (Ö4)

“Çok önemli bir düzeyde. Tüm değerleri verilerek gelen öğrencilerimiz var. Daha farklı ailenin kültür seviyesine göre değişiyor tabii.” (Ö6)

“%80 olduğunu, en etkili faktörün aile olduğunu düşünüyorum. Çünkü aile temel yapı taşıdır. Okul ve sosyal çevrede bir o kadar etkili. Küçük yaşta aile etkili iken büyüdükçe sosyal çevreye kayıyor.” (Ö10)

“Çok önemli hayat boyu onunla yaşıyorlar. Aslında ailede kazanılması gereken durumu biz okullarda yapıyoruz ama ailenin içinde çok göremiyor maalesef. Saygı diyoruz mesela kaynana gelin çatışması var onun dışında hayvanlara yardım diyoruz mesela hayvanları çok sevmeyen bir aile. Babasının kediye tekme attığını görebiliyor çocuk. Çevreye saygı ağaçlar kırılıyor aslında biz bunu öğretirken ailenin içinde bu tarz şeyler olmayınca eksik kalıyor.” (Ö11)

“Tabii ki mesela diyelim ki yemekhanede çalışan personelin tavrı, okul idaresinin öğrencilere yaklaşımı, büyüklerden ne görürse onu uygulayacaktır diye düşünüyorum. Dolayısıyla zümre öğretmenlerin işbirliği çok önemli bu durumda. Hani bir öğretmen bir davranış öğretirken diğer öğretmenden görmüyorsa çocuk bir tezatlık yaşayacaktır.” (Ö16)

“Kesinlikle, sosyal çevre bu değerlerin nedeni. Sosyal medyadaki Instagram olsun Twitter olsun onların çocuklara yansması. Maalesef bunlar çocukların ellerinde oldukları için çocuklarımız çok etkileniyor. Sosyal çevre çocuklarımızı bozdukları için bize de düzeltme kısmı düşüyor maalesef.” (Ö18)

“Okulun ya da evin bulunduğu konum etkilidir. Teknoloji çağının bir etkisi var. Sosyal medya olumlu olumsuz çocukları etkiliyor. İzledikleri videolar, arkadaki reklamlar bunlar çok olumsuz etkenlerden biri. %100 diyebiliriz çünkü televizyon, telefon, tablet hepsinin elinde var.” (Ö19)

“Zaten her etkinliğimiz aile katılımıyla destekliyoruz. Aile katılımına yönelik çalışmaların göndererek onları da etkinliğe çağırarak. Mesela yaşlılar haftası anneanneler babaanneler gelirler masal-hikaye anlatırlar bu çocukların da çok hoşuna gider. Aileyi, büyükleri işin içine katınca oturuyor da.” (Ö21)

“Vardır yan komşusu hayvan beslese hayvana merhameti öğrenir. Yaşlı komşusu varsa ona saygı öğrenir. Çocuklar büyüklerini örnek alırlar.” (Ö31)

4.9. Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşlere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine “*Değerler eğitiminde kullanılan materyallerin yeterlilik düzeyleri hakkında görüşleriniz nelerdir?*” diye sorulmuş alınan cevaplar “Değerler Eğitiminde Materyallerin Yeterlilik Düzeyleri” şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre çoktan aza sıralanarak Tablo-10’da gösterilmiştir.

Tablo-10

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değerler Eğitiminde Materyallerin Yeterlilik Düzeyleri	Yeterli değil	Ö(1,2,3,5,8,10,11,12,13,15,19,23,30)	13
	Yeterli	Ö(7,18,26,28,32)	5
	Sınır yok	Ö(25,29)	2
	Gerek yok	Ö9	1
Toplam			21

Tablo-10 incelendiğinde “*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeylerine İlişkin Görüşleri*” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 4 ve bu kodların frekans toplamı 21’dir.

Tablo-10’a göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin %62’si yeterli değil (f=13)”, %24’ü “yeterli (f=5)”, %9’u “sınır yok (f=2)” ve %5’i de “gerek yok(f=1)” şeklinde ifade etikleri görülmektedir. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Bence değerler eğitimi ile ilgili materyaller az kalıyor. Genelde internet üzerinden buluyorum ödevlerle ilgili. O şekilde çocuklara boyama veriyorum. Elimde olan hikayelerde seçip veriyorum. Yani bunlar artırılabilir.” (Ö2)

“Öykü kitapları (ulaşılabilir temin edebilir), alan gezsi, yaşlılar haftasında huzur evi ziyareti, zaten materyaller eksik. Yeterli değil.” (Ö5)

“Çok materyal kullanacak bir şey yok. Genelde soyut bir şey olduğu için biz onu dramalaştırıyoruz. Yaşlılar haftasında bir nene için yazma, baston falan çok küstüm yanlısı değilim çünkü daha çok artık malzemelerden yapmaya tercih ediyorum. Baston yerine fırça kullanabiliyoruz zaten değerler eğitimde materyali gerektirecek bir şey yok.” (Ö9)

“Değerler soyut olduğu için çok somut materyaller olmuyor. Okul öncesi adına biz daha çok somut şeylere odaklanıyoruz. Bunlar da çok yeterli mi bence çok yeterli değil.” (Ö10)

“Maalesef okullarımızda yetersiz. Kendimiz kendi çapımızla internetten görsel slaytlar çıkarıyoruz. Drama yaparken çocukların kendi kendine etkileşimlerini sağlıyoruz.” (Ö15)

“Ben ne kadar çok materyalim olsa da hep kendimi eksik hissediyorum.” (Ö23)

“Sınırı yok. Tamam oldu bitti yok. Her zaman bir şeye ihtiyaç duyabiliyoruz. Bütünleştirerek vermek iyi.” (Ö25)

“Yeterlidir. Hikaye kitapları, teknolojik aletler, projeksiyon, bilgisayar evde büyüklerin okula getirdikleri baston, yöreye özgü kıyafetler, kostüm.” (Ö26)

“Okul öncesinde materyal diye bir şey yok. Bazen aileler yardım ediyor. Bizim için her şey materyal olabilir o da öğretmen becerisine kalmış.” (Ö29)

“Kitap, boyama, kendimiz kartondan materyal hazırlıyoruz. Yeterli.” (Ö32)

4.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine “Çocuklara değer eğitimi kazandırırken en çok hangi materyalleri kullanırsınız?” diye sorulmuş alınan cevaplar “Değerler eğitiminde yaygın olarak kullanılan materyaller” şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre çoktan aza sıralanarak Tablo-11’de gösterilmiştir.

Tablo-11

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Görüşler

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Değer Eğitiminde Yaygın Olarak Kullanılan Materyaller	Hikaye kitapları	Ö(1,2,4,5,7,8,9,11,12,15,16,17,18,19,20,21,22,24,25,26,27,30,31,32)	24
	Kuklalar	Ö(4,16,17,20,22,23,30)	7
	Drama	Ö(4,11,14,15,18,25,31)	7
	Video/Film	Ö(1,4,14,17,19,21)	6
	Boyama kağıtları	Ö(2,16,18,21,23,32)	6
	Kostüm	Ö(1,9,11,26,27,30)	6
	Slayt	Ö(6,14,15,21,25)	5
	Oyuncak	Ö(4,20,22,24)	4
	Yumurta	Ö(1,16,19,27)	4
	Projeksiyon cihazı	Ö(18,21,26)	3
	Afiş	Ö(6,13,15)	3
	Hediye kutusu	Ö(11,16,19)	3
	Müzik	Ö(4,14)	2
	Broşür	Ö(6,13)	2
	İnternet	Ö(24,26)	2
	Kartlar	Ö(24,25)	2
	Bilgisayar	Ö(12,26)	2
	Pano	Ö(4,13)	2
	Akıllı tahta	Ö12	1
	Alan gezisi	Ö5	1
	Resim	Ö6	1
	Ahşap materyal	Ö16	1
	Bulmaca	Ö17	1
	Maske	Ö24	1
	Battaniye	Ö29	1
	Çöp poşeti	Ö29	1
	Minder	Ö30	1
	Karton	Ö32	1
Toplam			100

Tablo-11 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Görüşler” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 28 ve bu kodların frekans toplamı 100’dir.

Tablo-11’e göre okul öncesi öğretmenlerinin %54’ü görsel/sanatsal materyal olarak “hikaye kitapları (f=24), kuklalar(f=7), boyama kağıtları (f=6),kostüm (f=6), afiş (f=3), broşür (f=2), pano (f=2), kartlar (f=2), resim (f=1), ahşap materyal (f=1)”; %21’i teknolojik olarak gruplayacağımız “video/film (f=6), slayt (f=5), projeksiyon cihazı (f=3), müzik (f=2), internet (f=2), bilgisayar (f=2), akıllı tahta (f=1)”; %10’u evsel malzemeler olarak gruplayacağımız, “yumurta (f=4), hediye kutusu (f=3), battaniye (f=1), çöp poşeti (f=1) ve minder (f=1)”; %9’u yöntem olarak “drama (f=7) ve alan

gezisi (f=1)”; %7’si ise diğer olarak gruplayacağımız “oyuncak (f=4), bulmaca (f=1), maske (f=1), karton (f=1)”u kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Bu çeşitli materyal ve yöntemler, öğrencilere farklı öğrenme deneyimleri sunarak değerlerin öğrenilmesini ve içselleştirilmesini destekler. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Hikaye kitapları, drama yöntemi, oyuncak, kuklalar en sevilen video, müzik, pano.” (Ö4)

“Öykü kitapları (ulaşılabilir temin edebilir), alan gezisi, yaşlılar haftasında huzur evi ziyareti...” (Ö5)

“Milli Eğitim tarafından hazırlamış kitaplarımız var. Kitap dışında çok fazla elimizde materyal yok açıkçası kendi ürettiklerimiz var. Daha zenginleştirilmiş materyaller olabilir.” (Ö8)

“Akıllı tahta, hikaye kitapları, bilgisayar.”(Ö12)

“Kendimiz işleyeceğimiz değere göre materyallerimizi hazırlıyoruz. Görsel materyaller, kitaplar, eğitici videolar, sanat etkinlikleri, sabır çantaları, yumurta etkinliği olabildiğince somut parçaları kullanıyoruz.” (Ö19)

“Kukla, hikaye kitapları, oyuncak yeterli olduğunda zorlanmıyorum.” (Ö22)

“Yeterli değil. Çok eksik.Oyuncaklar, maskeler, kitap, kartlar,...”(Ö24)

4.11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Programının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerine *“Değer eğitim programının daha iyi düzenlenmesine yönelik önerileriniz nelerdir?”* diye sorulmuş alınan cevaplar “Öneriler” şeklinde tek kategori altında toplanmış olup kodlar tercih edilme sıklığına göre çoktan aza sıralanarak Tablo-12’de gösterilmiştir.

Tablo-12

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitim Programlarının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Görüşleri

Kategori	Kod	Katılımcı	Frekans
Öneriler	Aile eğitimleri	Ö(1,3,10,12,18,19,22,23,31)	9
	Öğretmenler eğitimleri	Ö(4,5,10,18,20,22,24,31)	8
	Materyal desteği	Ö(5,6,8,12,15,16,19)	7
	Aile-öğretmen işbirliği	Ö(1,3,7,18,19)	5
	Rehberlik faaliyetleri	Ö(3,4,6,20)	4
	Değerler eğitimi ders olarak okutulmalı	Ö(14,21,31)	3
	Değerler eğitiminin ayrı bir programı olmalı	Ö(4,9,17)	3
	Teknolojik güncellemeler	Ö(3,5,30)	3
	Zenginleştirilmiş etkinlik	Ö(12,15,16)	3
	Kostüm odası olmalı	Ö(4,5)	2
	Kaynak çeşitliliği	Ö(2,4)	2
	Tüm kademelerde olmalı	Ö(21,31)	2
	Kütüphane kurulmalı	Ö5	1
	Kazanımlar yetersiz	Ö6	1
	Sosyal medya kontrolü	Ö18	1
	Milli ve manevi değerler	Ö23	1
	Fiziksel ortam düzenlemeleri	Ö16	1
	Bilimsel çalışmalar	Ö20	1
	Öneri yok	Ö(11,25,26,28,32)	5
Toplam			62

Tablo-12 incelendiğinde “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitim Programlarının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Görüşleri” başlığı altında kümelenen kodların sayısı 19 ve bu kodların frekans toplamı 62’dir.

Tablo-12’ye göre öğretmenlerden % 40’ı “materyal desteği (f=7), değerler eğitimi ders olarak okutulmalı (f=3), değerler eğitiminin ayrı bir programı olmalı (f=3), zenginleştirilmiş etkinlik (f=3), teknolojik güncellemeler (f=3), kaynak çeşitliliği (f=2), tüm kademelerde olmalı(f=2), kazanımlar yetersiz (f=1), milli ve manevi değerler (f=1)” ifadeleri ile programın hedef, içerik, etkinlik boyutunda; %36’sı “aile eğitimleri (f=9), öğretmen eğitimleri (f=8), aile-öğretmen işbirliği (f=5)” ifadeleri ile aile ve öğretmen boyutunda; %6’sı “fiziksel ortam düzenlemeleri (f=1), kostüm odası (f=2), kütüphane kurulmalı (f=1)” ifadeleri ile fiziki ortamlar ve donanım kapsamında; % 10’u “rehberlik faaliyetleri (f=4), sosyal medya kontrolü (f=1), bilimsel çalışmalar (f=1) diğer boyutta yer alan önerileri şeklinde ifade etmişlerdir. Ayrıca %8’i “öneri yok” ifadesi ile herhangi bir öneri sunmamıştır.

Bu bulgular, değerler eğitiminin etkili olması için aile ve öğretmen eğitiminin artırılması, materyal ve kaynakların çeşitlendirilmesi, müfredatın güncellenmesi,

teknolojinin uyumlu kullanılması ve tüm kademelerinde uygulanması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, sosyal medya kontrolü ve milli-manevi değerlerin ön plana çıkarılması gibi unsurlar da eğitimin kalitesini yükseltebilir. Ayrıca değerler eğitiminin sadece sınıfta değil, okulun ve çevrenin her alanında desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Konuyu daha anlaşılır kılmak için konu hakkında görüş bildiren öğretmenlerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Son yıllarda değerler eğitimi ile ilgili kapsayıcılık arttı. Düzenli olarak plana yayılırsa daha iyi olur... Mesela fen eğitimde robotik kodlama ve benzeri teknolojik değerler toplum ilerledikçe yine değerlerde ortaya çıkıyor... Kodlama kağıt üstünde kalıyor. Anne baba eğitilmesi gerekiyor. Bazı değerlerin temeli ailede atılır. Bu değerlerin ilerleyebilmesi için okul aile işbirliğinin olması lazım. Okul rehber öğretmeni daha aktif olsun. Veli çok şey istiyor öğretmen kendini yetersiz hissediyor.” (Ö3)

“Devletin gönderdiği “El Ele” kitabının yeniden revize edilmesi lazım. Yüzeysel geçmiş. Okul öncesi öğretmenlerine değer nedir? Nasıl bir ders? Nasıl verilir? bununla ilgili zorunlu hizmet içi eğitim verilmesi lazım hatta ilkokullarda da zorunlu olması gerekir. Devlet okul öncesine öykü kitapları göndermeli.” (Ö5)

“Rehber öğretmen velilere farklı sunumlar yapabilir. Müfredatta kazanımlar eklenebilir. Milli eğitim daha kapsamlı kitaplar ve görsel materyaller gönderebilir Müfredat da belirgin kazanımlar yok sosyal anlamda daha çok eksik gördüğümüz de biz yer veriyoruz.” (Ö6)

“Görsel materyallerin çoğaltılması. Milli Eğitim’in okul öncesi ile ilgili hazırlamış olduğu kitaplara değerler eğitimi de eklenebilir. Oyun materyalleri de hazırlanabilir.” (Ö8)

“Değerler eğitimi herhangi bir değeri yönlendirmektense tiyatro gibi) sağlanmalı yaparak yaşayarak öğrenmeye önem vererek etkinlikler çeşitlendirilmeli.” (Ö12)

“Milli eğitimin planlarında daha fazla örnek etkinliklere yer verilmeli. Öğretmenin vicdanına bırakılmamalı. Etkinlikler olursa herkes uygulayabilir. Sınıf içi materyaller zenginleştirilmeli. Sınıf merkezleri değerler eğitimine göre düzenlenmeli.” (Ö16)

“Hizmet içi eğitimler idare, öğretmenler için, rehberlik servisleri daha etkin olabilir. Paneller bilimsel çalışmalar yapılabilir.” (Ö20)

“Başlı başına bir konu olarak ele alınması gerekiyor. Ayrıca etkinliğinden materyaline, gezi gözlemine, başlı başına bir ders olarak verilmesi gerekiyor. Kendimiz de bunu yapmaya çalışıyoruz elimizden geldiğince ağaç yaş iken eğilir. Ne verirsek bizim için kardır. Daha fazla saygı, nezaket kuralları anaokulundan başlayıp lise, üniversite her türlü ortamda yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” (Ö21)

Aile, öğretmen ile birlikte okul yönetimi dahil programa alınmasını isterim.Öğretmen eğitimleri.” (Ö22)

“Eğitim programının değerler eğitimini daha çok kapsamasına ve güncel konuların eklenmesini isterim.”(Ö30)

“Eğitimlerimizde çok önem verilmiyor. Ders bile olabilir. İlkokulda da devam edebilir. Ailede yeteri kadar önem vermiyor. Öğretmenler ailelere eğitim verebilir bilinçlendirebilir” (Ö31)

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşlerinin yukarıda elde edilen bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir. Araştırma bulguları alt problemlerin sırası dikkate alınarak sunulmuştur.

Sonuçlar

5.1. Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yer Alan Değerlere İlişkin Sonuçlar

En çok yer alan değerlerin saygı, sevgi, paylaşmak, yardımseverlik ve hoşgörü olduğu, bu değerleri öğrencilere kazandırmak için somutlaştırıldıkları saptanmıştır. Programda yer alan bu değerlere rağmen, sınıf içinde yaşanan olaylara göre programda anlık değişiklikler yapıldığı belirlenmiştir. Özür dilemek, affetmek, empati, cesaret, kendine güven, insan hakları, eşitlik ve cömertlik gibi değerlerin ise daha az işlendiği görülmüştür.

Erkuş (2012) çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Öğretmenlerin, okul öncesi eğitimde öncelikli olarak çocuklara saygı, sevgi ve paylaşım gibi değerlerin kazandırılması gerektiği düşüncesinde oldukları sonucuna varmıştır. Kozikoğlu (2018) öğretmen görüşlerini incelediği makalesinde benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlarda, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik olumlu tutumlarının yüksek düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler, okul öncesi eğitimde çocuklara öncelikli olarak saygı, sevgi, dürüstlük, yardımlaşma/dayanışma, paylaşma, sorumluluk, hoşgörü ve temizlik değerlerinin kazandırılması gerektiğini düşünmektedirler. Eren (2018) ise öğretmenlerin, sevgi, saygı ve paylaşım gibi değerleri ön planda tutarak değer kazandırma sürecine odaklandığını; ailelerin ise evde problem çözmeye yönelik değerler ve davranışlar kazandırma taleplerinde bulunduğunu belirtmiştir.

5.2. Değerler Eğitimi Amaçlarının Öğrenciye, Topluma ve Milli Eğitimin Amaçlarına Uygunluğuna İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenleri, değerler eğitiminin temel bir eğitim olması, kişisel ve sosyal gelişime destek sağlaması, hayatın içinde yer alan değerlerle örtüşmesi ve kültürel yapıyı desteklemesi açısından uygun olduğunu belirtmişlerdir. Ancak, okul öncesi eğitim programının çağın gerektirdiği gelişmelere göre yeniden güncellenmesi gerektiği ve bu programın sadece okul öncesi eğitimle sınırlı kalmayıp ilkökul, ortaokul ve lise düzeyine de uyarlanmasının yerinde olacağı sonucuna varılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine göre, değerler eğitiminin bazı durumlarda kağıt üstünde kaldığı, bu durumun öğretmenin becerisine ve değerler eğitimine verdiği öneme bağlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ergenekon ve Aküzüm (2021) çalışmalarında, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutumlarının olumlu olduğunu ve değerler eğitiminin önemli ve gerekli bir unsur olarak görüldüğünü saptamışlardır. Ayrıca, hala kullanılmakta olan 2013 okul öncesi eğitim programında yer alan değerler eğitimi yetersiz buldukları ve bu eğitimi işlerken kendi planladıkları etkinliklerle süreci yürüttüklerini tespit etmişlerdir. Ateş (2013) yaptığı çalışmada, değerler eğitimi uygulamalarının genellikle kağıt üstünde kaldığı sonucuna ulaşmıştır.

5.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin, değer eğitimi verirken birden fazla yöntemi bütünleştirerek kullandıkları belirtilmiştir. Çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun olması amacıyla değerleri genellikle somutlaştırdıklarını, hayatın içinden örneklerle anlamalarını kolaylaştırdıklarını ve öğrencilere rol ve sorumluluk vererek bu değerleri davranışa dönüştürdüklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler, verdikleri değer eğitiminin öğrencilerde kalıcı davranışa dönüşmesi için pekiştireç kullandıklarını ve öğrenmenin yeterli olmadığı durumlarda farklı yöntem ve tekniklerle bu eğitimi yeniden verdiklerini belirtmişlerdir.

Programın esnek olduğu, sınıf içinde ani gelişen durumlara göre değışime açık olduğu ve değer eğitimi planlaması yapılırken belirli gün ve haftaların program üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Deveci (2023) çalışmasında, öğrencilerin başlangıçtaki değer düzeyleri ile drama etkinlikleri sonrasındaki gelişen değer düzeylerini belirlemeye çalışmıştır. Bu bağlamda, öğrencilerin değer farkındalığını, değerleri uygulama biçimini ve değer kazanımlarını içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi dönemde gerçekleştirilen drama uygulamalarının, öğrencilerde mevcut olan değerlerin önem sıralamasında anlamlı farklılıklara yol açtığı tespit edilmiştir. Uzun ve Köse (2017) çalışmasında değerler eğitimi bağlamında, Türkçe ve drama etkinliklerinde bu konulara ağırlık verildiği ve resmi kurum ve kuruluşlara yönelik gezilerin en çok tercih edilen etkinlikler arasında yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

5.4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde Kullandıkları Yöntemlere İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin en sık başvurdukları yöntemlerden biri olarak drama öne çıkmaktadır. Drama yoluyla çocuklar, gerçek yaşamın bir parçasını sınıf ortamında deneyimleme fırsatı bulmaktadır. Bunun yanı sıra, hikaye okuma ve yaparak yaşayarak öğrenme de sıkça kullanılan diğer yöntemler arasında yer almaktadır. Ancak, öğrenci gelişim özellikleri ve okulun imkanlarına bağlı olarak, slaytlar, pano çalışmaları, cümle tamamlama ve alan gezisi gibi etkinliklerin daha az tercih edildiği belirlenmiştir.

Akıtürk'ün (2019) öğretmen adaylarının değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini incelediği çalışmasında, değerlerin öğretiminde en çok kullanılabilecek yöntemlerin sırasıyla yaratıcı drama, oyun ve Türkçe etkinlikleri olduğu vurgulanmaktadır. Benzer şekilde, Tosun'un (2021) araştırmasında da değerler eğitiminin kazandırılmasında rol oynama, drama, tiyatro, gezi ve eğitsel oyun gibi yöntem ve tekniklerin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.5.Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Değerlendirme Yöntemlerine İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenleri, verilen değerler eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkisini gözlem yoluyla belirlediklerini ifade etmişlerdir. Bu değerlendirmeler, bazen gün içinde etkinlikler sürerken, bazen gün sonunda etkinliklerin tamamlanmasının ardından, bazen bir haftanın sonunda (örneğin, yumurta etkinliği, sabır paketi gibi), bazen dönem sonunda ve bazen de yıl sonu itibarıyla öğrencilerin girdi ve çıktıları incelenerek yapılmaktadır. Özellikle yıl sonu değerlendirmelerinde, sene başında uyum sorunu yaşayan öğrencilerin gözlemlendiği belirtilmiştir. Öğrencilerin serbest oyun oynadıkları zaman diliminde birbirlerine olan davranışlarının doğru bilgi verdiği ve birlikte ürün çıkarabilme becerilerinin değerlendirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Etkinlikler arasında en hızlı değerlendirmenin soru-cevap yöntemi ve beyin fırtınası ile gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Değerlendirmenin bir diğer önemli parçasını ise aile geri bildirimleri oluşturmaktadır; bu geri bildirimler değerlendirme sürecinde dikkate alınmaktadır.

Özdemir ve diğerleri (2021), öğretmenlerin çocukların değer gelişimini gözlem yoluyla takip ettiklerini belirtmişlerdir. Ancak, birkaç gözlem formu dışında, gözlem sonuçlarının herhangi bir şekilde kaydedilmediği ifade edilmiştir. Bu durum, değerlerin sürekli değişim ve gelişim içinde olmasına bağlanmıştır. Değer gelişiminin takibi ve değerlendirilmesinde zorluklar yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerinde Karşılaştığı Sorunlara İlişkin Sonuçlar

Öğrenci temelli sorunlar arasında öğrencilerin yaşı, yaşa bağlı olarak dikkat sürelerinin kısa olması, bireysel özellikleri (kaynaştırma öğrencileri), yabancı uyruklu öğrencilerde dil ve kültürel farklılıklar ve öğrencinin evdeki yaşantıları gibi etmenler, değerler eğitiminde karşılaşılan zorluklar olarak öne çıkmaktadır.

Aile temelli yaşanan sorunlar arasında; ailelerin yeterli ilgi göstermemesi, okulda verilen görevlerin evde desteklenmemesi, özellikle sorumluluk kazandırma

sürecinde çocukların yapması gereken görevlerin aile tarafından üstlenilmesi ve çocuklara deneyerek öğrenme fırsatının verilmemesi yer almaktadır.

Öğretmen temelli sorunlar arasında; öğretmenlerin lisans sürecinde değerler eğitimiyle ilgili yeterli eğitim almadığı, hizmet içi eğitimlerin yetersiz kaldığı ve değerler eğitiminin öğretmenlerin kişisel yeterliliğine ve vicdanına bağlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Materyal desteği açısından yeterli kaynak sağlanamaması, özellikle ilkököl ve ortaokul bünyesindeki anasınıflarında oyun salonu, yemekhane gibi birimlerin bulunmaması ve tüm faaliyetlerin sınıf içinde yapılmak zorunda kalınması, okulun fiziki imkânlarından kaynaklanan sorunlar arasında sayılmaktadır.

Değerlerin genel olarak soyut kavramlar olması, bu eğitimlerin işlenmesi sırasında zamanın yetersiz kalması, değerler eğitiminin okul öncesinden sonra ilkököl, ortaokul ve liselerde devam etmemesi ve bazen yaşa uygun olmayan değerlerin (örneğin, 3 yaş için paylaşma, empati) öğrencilere kazandırılmaya çalışılması program kaynaklı sorunlar arasında yer almaktadır.

Televizyon, tablet, bilgisayar, telefon ve internet gibi teknolojik imkânlarla kolay erişimin, kullanım yaşının küçük yaşlara inmesinin ve içeriklerin bazı durumlarda kontrol edilememesinin değerler eğitime olumsuz etkide bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kozikoğlu (2018), öğretmenlerin değerler eğitime ilişkin görüşlerini incelediği çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmada, öğretmenlerin büyük bir kısmının, değerler eğitiminde aile desteğinin eksikliği, çocuğun bilişsel/gelişimsel özellikleri, somut etkinliklerin yetersizliği ve okulun fiziksel imkânsızlıkları nedeniyle sorunlar yaşadığı sonucuna varılmıştır. Tükel (2017), 2013 okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşlerini incelediği çalışmasında, fiziki yetersizlikler nedeniyle öğrenme merkezlerinin oluşturulamaması, sınıf içi malzeme ve donanım eksiklikleri ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından dağıtılan derginin içerik ve sayı bakımından yetersiz olmasının, programın uygulanmasında karşılaşılan sorunlar olarak belirtildiğini ifade etmiştir. Güzelyurt (2020), çalışmasında değerler eğitiminin verilmesinde karşılaşılan zorlukların, öğretmenlerden, aileden ve çevresel faktörlerden kaynaklanan çeşitli durumlardan kaynaklandığını tespit etmiştir. Bu zorluklar arasında, öğretilen değerlerin

günlük hayatta yeterince pekiştirilememesi, sınıf yönetimindeki yetersizlikler, etkinliklerin sınırlı olması, ailelerin yeterli desteği sağlayamaması ve çocukların Türkçeyi yeterince iyi bilmemesi yer almaktadır. Özdemir ve diğerleri (2021) ise, değerler eğitiminin temel eğitimde öğretmen görüşlerinin incelendiği araştırmada, değer gelişiminde ailenin önemli bir rol oynadığını; aile ve okul dışında, sosyal medyanın ve arkadaş çevresinin de değer eğitiminde etkili olduğunu; değer öğretiminde genellikle telkin yönteminin kullanıldığını ve değer gelişiminin izlenmesi ve değerlendirilmesinde zorluklarla karşılaşıldığını tespit etmişlerdir.

5.7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Planlarken Temel Aldığı İlkelerle İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin öğretim süreçlerinde en çok öğrenci özelliklerini dikkate aldıkları, bunun yanında çevresel faktörlere de önemli bir yer verdikleri ve program özelliklerini de göz önünde bulundurdıkları görülmektedir. Öğretmenlerin bireysel öğrenci ihtiyaçlarına ve çevresel etkenlere duyarlı olmaları, eğitimin bireyselleştirilmesi ve çocukların gelişimsel gereksinimlerine uygun bir öğrenme ortamı sağlanması açısından olumlu bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Bu durum, öğretim programlarının etkili bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli olan esnekliği ve duyarlılığı göstermektedir.

Değerler eğitiminin kazandırılmasındaki zorluklar ve temel nedenleri ile ilgili benzer sonuçlara ulaşan Uzun ve Köse (2017), öğretmen görüşlerine başvurdukları çalışmalarında, öğretmenlerin çoğunluğunun değerlerin soyut kavramlar olması nedeniyle öğretilmesinin zor olduğunu belirttiğini ortaya koymuşlardır. Bu zorlukların nedenleri arasında, çocukların dikkat sürelerinin kısa olması, soyut düşünememeleri, hazırbulunuşluk düzeyleri ve benmerkezci yapıları yer almaktadır. Cevherli (2014), okul öncesinde değerler eğitimi incelediği çalışmasında, okul öncesi dönem eğitim kurumlarında din ve ahlak eğitiminin verilmesi gerektiği ve bu alanın uzmanları tarafından bireylerin yaşlarına uygun programların hazırlanması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

5.8. Değerler Eğitimi Uygulamalarında Aile, Okul ve Sosyal Çevre Etkisine İlişkin Sonuçlar

Değerler eğitiminde ailenin katkısının çok önemli olduğu, bireyin temel eğitimi aldığı yerin aile olduğu, aile desteği olmadan değerler eğitiminin eksik kalacağı ve çocuğun bu yaş aralığında en çok model alarak öğrendiği görülmüştür. Bazen ailelerin kalabalık olması nedeniyle, evdeki iletişim durumuna bağlı olarak çocuk olumsuz yönde etkilenebilmektedir.

Okul ortamında en büyük etkinin, çocuğun akranlarından model alarak öğrenmesi, okulun sosyal öğrenme fırsatı sunması ve olumlu okul kültürü ile doğru kazanımların gerçekleşmesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, bazen istenmeyen davranışlar da görülebilmekte, bazen de davranışlar kısa süre içinde gözlemlenemeyebilmektedir.

Aile ve okula göre daha az etkiye sahip olan sosyal çevrenin hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir. Sosyal çevre, bireye gerçek hayatta deneyimleme fırsatı sunarken, diğer yandan olumsuz örneklerin taklit edilmesiyle yanlış davranışların kazanılmasına neden olabilmektedir. Özellikle son zamanlarda, sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla değerler eğitimi sürecinin olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yalçın (2023), okul dışı ortamların değerler eğitimine etkisini araştırdığı yüksek lisans tezinde benzer sonuçlara ulaşmıştır. Okul dışı eğitim ortamlarında gerçekleştirilen değerler eğitimi uygulamalarının, çocukların değer algılarına olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Bu çerçevede yürütülen okul dışı ortamlardaki değerler eğitimi çalışmaları; sevgi, saygı, paylaşma, yardımseverlik, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik ve kültürel mirasa duyarlılık değerlerinin gelişmesine, okul dışı ortamların eğitim süreçlerinde kullanılmasına ve değerler eğitimine karşı olumlu tutumların oluşmasına katkı sağlamıştır. Y. Aslan (2021), sosyal bilimler öğretmenleri ile yaptığı sosyal medya ve değerler eğitimi yüksek lisans tezinde benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmada, öğretmenlerin yalnızca kendi alanlarında değil, toplumsal ve kişisel tüm değerler üzerinde sosyal medyanın etkili olduğunu ve sosyal medya kullanan tüm bireylerin ortak bilinç konusunda özenli olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

5.9. Değerler Eğitiminde Kullanılan Materyallerin Yeterlilik Düzeyleri Hakkındaki Görüşlere İlişkin Sonuçlar

Öğretmenlerin birçoğu materyalleri ve materyallerle ilgili verilen desteği yetersiz bulmuştur. Okulun bulunduğu yerleşim yeri, yani merkez, ilçe, kasaba gibi farklı yerleşim alanlarına göre bu durumun çok farklılık gösterebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Materyalleri yeterli bulan öğretmenler de olmuş ve bu öğretmenler, materyal kullanımında sınır olmadığını, okul öncesi için her şeyin materyal olarak kullanılabileceğini ifade etmişlerdir.

Bu sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin materyallerin değerler eğitimindeki rolünü ve materyal eksikliği gibi zorlukları değerlendirdiğini göstermektedir. Materyallerin yetersizliği, değerler eğitimi sürecinde karşılaşılan önemli bir sorun olarak belirlenmiştir. Ayrıca, mevcut materyallerin kullanımının yanı sıra, öğretmenlerin yaratıcı ve yenilikçi çözümler bulmalarının da değerler eğitiminin etkili bir şekilde sunulmasında belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ogelman ve Erten Sarıkaya (2015), öğretmen görüşlerinin incelendiği ve verilerin Denizli ilinde toplandığı çalışmasında, öğretmenlerin araç, gereç ve materyal desteğine ihtiyaç duyduğunu ortaya koymuştur. Tükel (2017) ise, 2013 okul öncesi eğitim programlarının öğretmen görüşlerine göre incelediği çalışmasında, sınıf içi malzeme ve donanım yetersizliği, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen derginin içeriğinin yetersizliği ve sayısının da az olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.10. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitiminde En Çok Kullandıkları Materyallere İlişkin Sonuçlar

Okul öncesi öğretmenlerinin çeşitli materyal ve yöntemler kullanarak öğrencilere farklı öğrenme deneyimleri sundukları ve bu sayede çocukların değerleri öğrenmelerini ve içselleştirmelerini destekledikleri görülmektedir. Görsel ve sanatsal materyallerin ağırlıklı olarak kullanılması, çocukların yaratıcı ve estetik gelişimlerine katkıda bulunurken, teknolojik araçlar ve evsel malzemeler öğrenme sürecini çeşitlendirip zenginleştirmektedir. Drama ve alan gezisi gibi yöntemler ise, çocukların sosyal etkileşimlerini ve gerçek dünya ile bağlantılarını güçlendirmektedir.

Özdemir ve diğerlerinin (2021) yaptığı araştırmada ulaşılan sonuçlar, öğretmenlerin değer eğitiminde kitap, kukla, oyuncak, eğitici kartlar, gazete, dergi, video, animasyon, çizgi film ve çeşitli görsel materyaller kullandıklarını; somut yaşantılar sunan materyallerin kullanılmasının değer gelişimini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

5.11. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Programının Daha İyi Düzenlenmesine Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuçlar

En çok konuşulan konular arasında, değerler eğitimi için belirlenmiş bir programın olmaması da yer almaktadır. Öğretmenler, değerler eğitimine kendi yıllık planları içerisinde yer verdiklerini ve bazen bu durumun okulun aldığı kararla her ay bir değere odaklanarak gerçekleştirildiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler, değerler eğitiminin bir programı olmasının yanı sıra, rehberlik programı gibi ayrı bir ders olarak okutulmasını önermektedirler.

En çok eksikliğini hissettikleri konunun, ders işlenirken kullanılan araç-gereçlerle ilgili olduğu görülmüştür. Öğretmenler, materyallerle ilgili olarak velilerin ekonomik durumuna göre kendilerinin materyal ürettiklerini ancak yerleşim yerlerine göre imkânların farklılaştığını belirtmişlerdir. Bu nedenle, değerler eğitiminde kullanılacak materyal ihtiyacının fırsat eşitliği sağlanması bakımından MEB tarafından karşılanması önerilmektedir.

Kaynakların ve etkinliklerin artırılması ve bu materyallerin günümüz teknolojik gelişmelerine uygun olarak güncellenmesi gerektiği önerilmektedir. Değerler eğitiminde kazanımların yeterli olmadığı, eğitimin öğretmenin becerisine ve vicdanına kaldığı ve milli ile manevi değerlere daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Birçok öğretmen, üniversitede lisans eğitiminde değerler eğitimiyle ilgili bir ders almadıklarını, hizmet içi eğitimlerin de yeterli olmadığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerden alınan görüşler, ailelerin değerler eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını ve ailelere yönelik değerler eğitimi ile ilgili eğitimler düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Öğretmenler, okulun fiziki ortamının yetersiz olduğunu ve sınıfların kalabalık olduğunu belirtmişlerdir. Her anaokulunun bir kütüphaneye ve bir kostüm odasına sahip olması, estetik ve yaratıcılığı geliştirebilecek sınıf ortamlarına ihtiyaç duyulduğu dile getirilmiştir.

Sosyal medyada uygun olmayan içeriklerin yer alması ve çocukların bu içeriklere kolay erişim sağlaması, değerler eğitimini olumsuz yönde etkilediği için bazı sınırlamaların getirilmesi önerilmektedir.

Yalar (2010), öğretmenlerle yürüttüğü doktora tezinde, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimde değerler eğitimi dersi almanın, öğrencilere değerleri kazandırmada faydalı olacağına inandıklarını belirtmiştir. Ayrıca, değerler eğitimiyle ilgili bir kılavuzun varlığının, öğretmenler için yararlı olabileceği ifade edilmiştir. Eren'in (2018) yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, ailelere eğitim verilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı programının geliştirilip yenilenmesi ve öğretmen-veli seminerlerinin yaygınlaştırılması gerektiği ifade edilmiştir. Tükel'in (2017) çalışmasının sonuçlarına göre, katılımcılar, diğer araştırmacılardan farklı olarak, kaynaştırma eğitimi veren sınıflarda birden fazla öğretmenin görev yapmasını, değerler eğitimine daha fazla yer verilmesini ve konuyla ilgili hizmet içi eğitim almayı istediklerini belirtmişlerdir. Ateş (2013), değerler eğitimi konularının okulda sosyal faaliyetler veya etkinlikler olarak planlanması gerektiğini belirtmiştir.

Öneriler

Program Yapımcılarına ve Program Uygulayıcılara Öneriler

- ✓ Eğitim programlarına değerler eğitimi için özel bir müfredat eklenmeli, bu müfredat tüm kademelerde uygulanacak şekilde yapılandırılmalıdır.
- ✓ Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde, teknoloji okuryazarlığının da değerler eğitimi programına entegre edilmesi gerekmektedir. Bu sayede öğrenciler, hem geleneksel değerleri öğrenebilir hem de modern dünyada karşılaşacakları etik ve ahlaki sorunlara hazırlıklı olabilirler.
- ✓ Öğretmenler, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak çeşitli materyalleri ve yöntemleri dengeli bir şekilde kullanarak etkili bir değerler eğitimi sunabilirler.

- ✓ Öğretmenlerin değerler eğitimini sınıflarında etkin bir şekilde uygulayabilmeleri için pratik rehberler ve kaynak kitaplar hazırlanmalı. Bu rehberler, somut örneklerle zenginleştirilmeli.
- ✓ Aile katılımının desteklenmesi, ailelerin süreçte daha fazla yer alması için aileler ile daha fazla işbirliğine gidilebilir.
- ✓ Değerler eğitiminde kullanılacak materyallerin çeşitliliği artırılmalı ve bu materyallerin öğrencilerin yaş ve gelişim düzeylerine uygunluğu gözden geçirilmelidir.
- ✓ Okul öncesi eğitimde önemli olan konulardan biri de fiziki şartlardır. Sınıf merkezlerinin yeterli donanımda ve öğrenci saylarına göre yeterli alana sahip olması gerekmektedir.
- ✓ En çok materyal eksikliklerinin olduğunu, bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kaynak sunulmasının fırsat eşitliğini de beraberinde getireceği önerilmektedir.
- ✓ Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programları, değerler eğitiminin etkili bir şekilde uygulanmasına odaklanmalı. Alan uzmanları, öğretmenlerin değerler eğitimi konusunda kendilerini geliştirebilecekleri ve yeni yöntemler öğrenebilecekleri sürekli eğitim fırsatları sunmalıdır.
- ✓ Teknolojinin bilinçli kullanımı konusunda aileler ve çocuklar bilgilendirilmelidir.

Araştırmacılara öneriler

- ✓ Değerler eğitimi ile ilgili öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarını belirlemek için araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinden görüş alınmış, yapılacak benzer bir araştırmada okul yöneticileri, öğrenci velileri gibi diğer paydaşlarda çalışma grubu olarak belirlenebilir.
- ✓ Değerler eğitiminin kalıcılığını ve kültürel aktarımın sonuçlarını görmek için uzun vadeli çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acemoğlu, A. (2022). *Ömer Seyfettin öykülerinde değerler eğitimi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Akıtürk, H. K. ve Bağçeli Kahraman, P. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitimine yönelik görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi* 17(38), 267-294. <https://doi.org/10.34234/ded.563493>
- Albayrak, B. (2023). *2019 Türkçe dersi öğretim programının değerler eğitimi açısından incelenmesi ve Türkçe öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri. (Muğla ili örneği)* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Altan, M.Z. (2011, 2628 Ekim). *Çoklu Zekâ Kuramı ve Değerler Eğitimi* Osmangazi Üniversitesi Değerler Eğitimi Sempozyumunda sunulmuştur, Kayseri.
- Altay, S., İra N., Ünal Bozcan, E. ve Yenil H. (2011). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze milli eğitim şuralarında okul öncesi eğitim ve bugünkü durumu. *e-Journal of New World Sciences Academy* 6(1), 60-672. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/185655>
- Althof, W. & Berkowitz, M. W. (2006). Moral education and character education: their relationship and role in citizenship education. [Abstract]. *Ahlak Eğitimi Dergisi*, 35(4), 495–518. <https://doi.org/10.1080/03057240601012204>
- Amollo O. P. & Lilian G. K. (2017). Teacher Position in Spurring Value Based Education in Early Learning in Nairobi County, Kenya: Addressing Support of Values in School Environment. [Abstract]. *Journal of Education and Learning*; 6(3), 194-203. <https://eric.ed.gov/?q=amollo&id=EJ1139225>
- Aslan, M. (2009). *Değerler eğitiminde kahramanlardan yararlanma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Aslan, Y. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medya ve değerler eğitimi örüşleri: Bitlis-Ahlat örneği üzerine nitel bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağrı.
- Ateş, F. (2013). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimine ve uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avci, M. (2020). *Öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Aydın, M. (2011). Değerler, işlevler ve ahlak. *Eğitime bakış dergisi*. 29(7), (39-45).
- Aydın, M.Z. ve Akyol Gürler, Ş. (2013). *Okulda değerler eğitimi yöntemler - etkinlikler- kaynaklar* (3. Baskı). Nobel Yayınları.
- Bacanlı, H. (2011). Değer, Değer midir? Eğitim. *Bir-Sen Dergisi*. (19), 18-21. [untitled \(wordpress.com\)](https://www.untitled(wordpress.com))

- Bakan, T. (2018). *Değerler eğitim programının anasınıfına devam eden çocukların değer kazanımı üzerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baki, A. (2023). *İlkokul 1. Sınıfta değerler eğitiminde yaratıcı dramının kullanılması*.mamış yüksek lisans tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rize.
- Bartan, S. (2018) *Okul öncesi öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi hakkındaki görüşleri ile sınıf içi uygulamalarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Başal, H. A. (2013). *Okul öncesi eğitime giriş*. (3. Baskı). Ekin Yayınları.
- Bengisu, F. (2021). *Bir okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların kardeş çizimlerinin incelenmesi*.İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Biber, K. (2014). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı, önemi ve temel ilkeleri. F. Gülaçtı ve S. Tümkaya (Ed.) *Erken çocukluk eğitimi* (3. Baskı, s. 25-67). Pegem Akademi.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Öğretmen yetiştirme açısından Türkiye’de eğitim bilimleri üzerine bir araştırma*. (1. Baskı). MEB İstanbul yayınları.
- Bozkurt, A. (2022). *60-72 Aylık okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklara uygulanan prososyallik eğitim programının çocukların prososyal davranışlarına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bülbül, O. (2021) *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların sorumluluk davranışlarına ebeveynler arası uyumun etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (29. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cevherli, K. (2014). *Okul öncesinde değerler eğitimi: Boğaziçi eğitim modeli*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Coşkun, B.(2018). Türk eğitim sisteminin yapısı ve işleyişi M. Gültekin (Ed.) *Eğitim bilimlerine giriş* (155-177).
- Coşkun, S. (2022). *Değerler eğitimi uygulamalarına yönelik öğretmen ve veli tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri- Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*.). (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir) (3. Baskı). Siyasal Kitabevi. (Eserin orijinali 2013’te yayınlandı).

- Çağlayan, İ., Kuru, N., Apak, Y.M. ve Karakaya, C. (2023). Türkiye’de yayınlanan okul öncesi eğitim programları hakkında yapılan araştırmaların eğilimleri. *Trakya Eğitim Dergisi* 13 (1), 753-769. [2395242 \(dergipark.org.tr\)](https://dergipark.org.tr/2395242)
- Çetin, İ. (2016). Nitel içerik analizi. M.Y. Özden ve L. Durdu (Ed.) *Eğitimde üretim tabanlı çalışmalar için nitel araştırma yöntemleri* (1. Baskı, s.125-147). Anı Yayıncılık.
- Çetinbaş, E. (2015). *Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik yeterliliklerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Demir, E. ve Toraman, Ç. (2021). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlık düzeyleri. *Trakya Eğitim Dergisi*. 11(3),1516-1528. [1503746 \(dergipark.org.tr\)](https://dergipark.org.tr/1503746)
- Demirhan İşcan, C. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği*. Yayımlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deretarla Gül, E. (2007). Türkiye’de okul öncesi eğitim. G. Haktanır (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş*. (153-174). Anı Yayıncılık
- Deveci, D. (2023). *Bir anasınıfında drama yoluyla verilen değerler eğitimi etkinliklerinin incelenmesi: Bir durum çalışması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dinç, B. (2014). Okul öncesi eğitimde aile ve toplum işbirliği. N. Avcı ve M. Toran (Editörler) *Okul öncesi eğitime giriş* (2. Baskı, s. 267-286). Eğiten Kitap Yayınları.
- Doğan Temur, Ö. ve Yuvacı, Z. (2014). Okul Öncesi Değer Eğitimi Uygulayan Okullardan Seçilen Değerlerin ve Etkinliklerin İncelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3(1), 122-149. <https://doi.org/10.17539/aej.25853>
- Ekşi, H. ve Katılmış, A. (2016). *Uygulama örnekleriyle değerler eğitimi* (1. Baskı). Nobel Yayınları.
- Erbil Kaya, Ö.M. (2015). Okul öncesi dönemde değerler eğitiminde okul-öğretmen ve ailenin rolü. S. Yağan Güder (Ed.). *Okul öncesi ve ilkokul döneminde değerler eğitimi*. (1. Baskı, s.57-71). Eğiten Kitap Yayınları.
- Eren, E. (2018) *Okul öncesinde değerler eğitiminin program, öğretmen ve aile görüşleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Ergenekon, Ö. ve Aküzüm, C. (2021). Okul öncesi eğitimde değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi* 10(19), 98-117. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejedus/issue/62791/921244#article_cite
- Erikli, S. (2016). *Development and implementation of a values education program for preschool children*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Middle East Technical University Institute of Social Sciences.

- Erkuş, S. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Ferreira C. & Schulze, S. (2014). Teachers' experience of the implementation of values in education in schools: "Mind the gap". [Abstract]. *South African Journal of Education* 34(1), 1-13. <https://eric.ed.gov/?q=ferreira+schulze&id=EJ1136454>
- Gültekin Akduman, G. (2016). Okul öncesi eğitimin tanımı ve önemi. G. Uyanık Balat (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (6. Baskı, s. 1-15). Nobel Yayınları.
- Gürkan, T. (2010). Okul öncesi eğitim programı. R. Zembat (Ed.) *Okul öncesinde özel eğitim yöntemleri* (1. Baskı, s.35-60). Anı Yayıncılık.
- Güven, G. (2011). Okul öncesi eğitim programında kullanılan yöntem ve teknikler. F. Alisinanoğlu (Ed.) *Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri* (1. Baskı, s. 67-108). Pegem Akademi Yayınları.
- Güven, G. (2016). Okul öncesi eğitim programı. G. Uyanık Balat (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (6.Baskı, s. 67-114). Nobel Yayınları.
- Güzelyurt, T. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi* 6(3), 278-284. [Makalevi göster \(google.com.tr\)](http://makalevi.goster.google.com.tr)
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. [Abstract]. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202. Learning and Teaching about Values: a review of recent research (archive.org)
- Hamarat, D. (2017). *2013 okul öncesi eğitim programı ve bu programın uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- İkiz, O. (2024) *beceri temelli matematik sorularının değerler eğitimi açısından incelenmesi ve öğretmen görüşleri bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Manisa.
- İnan, H. Z. (2011). Okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitim programı. F. Alisinanoğlu (Ed.) *Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri* (1. Baskı, s. 1-24). Pegem Akademi Yayınları.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z. ve Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanına yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi* 16(35), 185-209. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37646/351533>
- Karaca, S.S. (2019). *Çizgi filmlerde değerler eğitimi, değerler eğitimi açısından rafadan tayfa çizgi filminin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Karademir, A. ve Çelik, İ. (2020). Okul öncesi öğretmenleri bakış açısıyla millî değerlerimiz: Türk büyükleriyle ahlâk eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi* 18(40), 277-306. <https://doi.org/10.34234/ded.762815>
- Karakuş, N. (2015). Okul Öncesi Döneme Hitap Eden Tema İçerikli Çizgi Filmlerin Değerler Eğitime Katkısı Yönünden Değerlendirilmesi (Niloya Örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi* 12(30), 251-277. [302330 \(dergipark.org.tr\)](https://dergipark.org.tr/302330)
- Kaya, M. ve Taşkın, O. (2016). Okulda değerler eğitimi. M. Köylü (Ed.) *Teoriden pratiğe değerler eğitimi* (1. Baskı, s. 131-156). Nobel Yayınları.
- Kaya, Y. ve Antepli, S. (2018). Okul öncesi dönemde yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi. *Yaratıcı Drama Dergisi* , 13(2), 237-250. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ydrama/issue/38675/868838>
- Kaya, Y., Günay, R. ve Aydın, H. (2016). Okul Öncesi Eğitimde Drama Yöntemi ile İşlenen Değerler Eğitimi Derslerinin Farkındalık Düzeyi Üzerindeki Etkisi. *Sakarya University Journal of Education*. 6(1), 23-37. <https://doi.org/10.19126/suje.76036>
- Keskin, Y. (2008), *Türkiye 'de sosyal bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: tarihsel gelişim, 1998 ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kırlar, H. R. (2023). *Ortaokul matematik ders kitaplarının değerler eğitimi yaklaşımları açısından incelenmesi ve ortaokul matematik öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kocalar, E. ve Bay, E. (2020). 2013 okul öncesi eğitim programının karakter eğitimi açısından değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21(3), 1304-1319. Malatya. <https://doi.org/10.17679/inuefd.780300>
- Koçyiğit, S. (2012). Okul öncesi eğitimin tanımı, amacı, önemi ve ilkeleri. R. Zembat (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (1. Baskı, s. 13-27). Hedef Yayınevi.
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin tutum ve görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* 7(4), 2698-2720. [623595 \(dergipark.org.tr\)](https://dergipark.org.tr/623595)
- Köksalan, B. (2014). Okul öncesi eğitimin tarihi gelişimi. F. Gülaçtı ve S. Tümkaya (Editörler) *Erken çocukluk eğitimi* (3. Baskı, s. 76-89). Pegem Akademi.
- Kurtulmuş, M., Tösten, R. ve Gündaş, A. (2014). İlköğretim 1. Kademe öğretmenlerinin değerler eğitimi sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Değerler Eğitimi Dergisi* 12(27), 281-305. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29172/312400#article_cite
- Kuzu, K. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri ve bu görüşlerin sınıfıçi uygulamalara yansımaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- Lilja, A., Franck, O., Osbeck, C., Sporre, K., Lifmark, D., & Lyngfelt, A. (2023). Teachers' perspectives on ethics education – expressed as opportunities and challenges. [Abstract]. *İngiliz Din Eğitimi Dergisi*, 45(3), 240–250. <https://doi.org/10.1080/01416200.2023.2201661.14.05.2024>
- Lovat, T. (2017). Values Education as a Pedagogy of Good Practice: Evidence from Australian Empirical Research. [Abstract]. *Journal of Ethics Education* 46(1), 88-96. <https://eric.ed.gov/?q=lovat&id=EJ1133136>
- MEB. (1949). IV. Milli Eğitim Şurası. (23-31 Ağustos 1949). [IV \(meb.gov.tr\)](http://meb.gov.tr)
- MEB. (1953). V. Milli Eğitim Şurası. (4-14 Şubat 1953). [V \(meb.gov.tr\)](http://meb.gov.tr)
- MEB. (1974). IX. Milli Eğitim Şurası. (24 Haziran-4 Temmuz 1974). [IX \(meb.gov.tr\)](http://meb.gov.tr)
- MEB. (1981). X. Milli Eğitim Şurası. (23-26 Haziran 1981). [X \(meb.gov.tr\)](http://meb.gov.tr)
- MEB. (1993). XIV. Milli Eğitim Şuarası raporu. (27-29 Eylül). [XIV \(meb.gov.tr\)](http://meb.gov.tr)
- MEB. (1996). IV. Milli Eğitim Şurası. 13-17 Mayıs 1996). [XV \(meb.gov.tr\)](http://meb.gov.tr)
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara.
- MEB (2016). *Çocuk gelişimi ve eğitimi, Okul öncesi eğitim programı kitabı*. Ankara.
- Nguyen, Q. T. N. & Huynh, S. V. (2024). The need for values education programs for both pre-service teachers and inservice teachers in Vietnam. [Abstract]. *Asian Journal of Education and Training*, 10(1), 48–54. <https://eric.ed.gov/?q=values+education&id=EJ1424722>
- Ocak, G. (2011). Yöntem ve teknikler G. Ocak (Ed.) *Yöntem ve teknikler* (3. Baskı, 239-332).
- Ogelman, H. G. ve Erten Sarıkaya, H. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri: Denizli ili örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (29), 81-100. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sakaefd/issue/11234/134081>
- Oruç, C. (2010). Okul öncesi dönem çocuğunda ahlaki değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama* 1(2), 37-60. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/22686/242229>
- Özbek, R. ve Erzen, V. (2023). İlkokullardaki değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (59), 56-75. <https://doi.org/10.9779.pauefd.1075291>
- Özbey, S., Türkoğlu, D. ve Büyüktanır Buldur, A. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Karakter Eğitimi Yetkinlik İnançlarının Öğretmenlerin Çocuk Sevme Düzeyleri ve Bazı Değişkenler İle İlişkisinin İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi* 12(27), 323-344. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29172/312402>
- Özdemir, Y., Mercan Uzun, E. ve Bütün Kar, E. (2021). Temel eğitim öğretmenlerinin değer eğitimine yönelik görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi* 19(42) 227-266. <https://doi.org/10.34234/ded.958030>

- Özen, Y. (2014). Genel olarak okul öncesi öğretmen yeterlikleri. F. Gülaçtı ve S. Tümkaya (Ed.) *Erken çocukluk eğitimi* (3. Baskı, s. 252-285). Pegem Akademi.
- Özer, M. ve Çam Aktaş, B. (2019). Değerler eğitimi devamlılığı: okul öncesi eğitim programından hayat bilgisi öğretim programına. *İlköğretim Online* 18(1), 389-405. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.527640>
- Öztürk Samur, A. (2011). *Değerler eğitimi programının 6 yaş çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimlerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya
- Özübal, E. (2024). *Sevda Müjgan Yüksel'in çocuk edebiyatı ürünlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Revell, L. (2002). Children's Reactionsto Character Educavtion. [Abstract]. *Eğitim Çalışmaları*, 28(4), 421–431. DOI:[10.1080/0305569022000042426](https://doi.org/10.1080/0305569022000042426)
- Rowe, D. (2006). Taking responsibility: School behavior policies in England, implicationsfor moral development and citizenship education.[Abstract].*Ahlak Eğitimi Dergisi*, 35(4), 519–531. <https://eric.ed.gov/?id=EJ753761>
- Sakin, A. (2016). Türkiye’de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. G. Uyanık Balat (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (6.Baskı, s. 17-32). Nobel Yayınları.
- Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: düşük ve yüksek “okul yaşam kalitesi”ne sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma*.Yayınlanmamış doktora tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Schuitema, J., Dam, G. Ten, &Veugelers, W. (2008). Teaching strategies for moral education: a review. [Abstract]. *Müfredat Çalışmaları Dergisi*, 40(1), 69–89. https://pure.uva.nl/ws/files/3566219/26469_121279y.pdf
- Selçuk, A.B. (2020). Başarılı çocuk gelişimi destelenmiş çocuktur. *MEB Güncel Eğitim Dergisi* (7), 34-37.
- Şimşek, Ö. (2011). Okul öncesi eğitim programında planlama ve etkinlikler. F. Alisinanoğlu (Ed.) *Okul öncesi eğitimde özel öğretim yöntemleri* (1. Baskı, s. 25-170). Pegem Akademi Yayınları.
- Tabak, E. (2022). *Doru çizgi filminin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çankırı.
- Thornberg, R. (2008). The lack of professional knowledge in values education. *Teaching and Teacher Education*. 24(7), 1791-1798. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2008.04.004>
- Tokdemir, M. A. (2007). *Tarih öğretmenlerinin değerler ve değer eğitimi hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

- Tosun, Y. (2021) *sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimini zorlaştıran faktörlere ilişkin görüşleri ve değerler eğitimine yönelik uygulamaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Tuğrul, B. (2021). Dağarcığımızda ne var? *MEB Güncel Eğitim Dergisi* (10), 30-35.
- Turan, İ. ve Nazıroğlu, B. (2016). Medyada değerler eğitimi. M. Köylü (Ed.) *Teoriden pratiğe değerler eğitimi* (1. Baskı, s. 159-178). Nobel Yayınları.
- Tükel, A. (2017). *2013 Okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- TDK (2024). Türk dil kurumu sözlüğü. <http://sozluk.gov.tr>
- Ulusoy, K. ve Arslan, A. (2016). Değerli bir kavram olarak “değerler ve değerler eğitimi”. R. Duran ve K. Uludoy (Ed.). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. (2. Baskı, 1-16). Pegem Akademi.
- Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2018). *Değerler eğitimi* (5. Baskı). Pegem Yayınları.
- Uşun, S. (2016). *Eğitimde program değerlendirme süreçler, yaklaşımlar ve modeller* (2.Baskı). Anı Yayınları.
- Uyanık Balat, G. ve Balaban Dağal, A. (2011). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi etkinlikleri*. (3.Baskı). Kök Yayıncılık.
- Uzun, H. (2007). *Malatya ilinde okulöncesi eğitim programının uygulanmasında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Anasınıfları üzerine bir çalışma)*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Uzun, M. ve Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi* 12(23), 305-338. [317295 \(dergipark.org.tr\)](http://dergipark.org.tr/317295)
- Uzuner, N.K. (2019). *Değerler eğitiminde kullanılan araç-gereç ve materyallere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Ünüvar, P. ve Pişgin Çivik, S. (2014). Türkiye’de okul öncesi eğitimin gelişimi. S.Seven (Ed.) *Okul öncesi eğitime giriş* (1. Baskı, s. 20-41). Pegem Akademi Yayınları.
- Yalar, T. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler programında değerler eğitiminin mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme*. Yayınlanmamış doktora tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Yalın, B. (2023). *Okul öncesi dönem çocuklarıyla okul dışı ortamlarda değerler eğitimi: bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi eğitimde yeni ufuklar* (2. Baskı). Akçağ Yayınları.

- Yazar, T. ve Erkuş, S. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programındaki değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (2013) 196-211. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47944/606582>
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. *Tubar-XIX Dergisi* (499-522). [KANAT DERGİSİ \(okuloncesi.net\)](http://KANAT.DERGISI(okuloncesi.net))
- Yektaş, L. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin ve velilerin bakış açısı ile değerler eğitimi ve şiddet olgusu*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. Baskı). Seçkin Yayınları.
- Yıldız, M (2019). *Okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynler için değerler eğitimi yaklaşımlarını değerlendirme ölçeği'nin geliştirilmesi ve ebeveynlerin değerler eğitimi yaklaşımlarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, Ş. (2023). *Yeşilay mavi kırlangıç çocuk dergisi'nin değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Yuvacı, Z. (2013). *Okulöncesi değerler eğitimi uygulayan okullardan seçilen değerlerin ve etkinliklerin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

EKLER

Ek 1: Öğretmen Görüşme Formu

-6-

GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Sorusu Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerine İlişkin Görüşleri Nedir?
--

Merhaba benim adım Emire ve İnönü Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim bilim dalında yüksek lisans yapmaktayım. **Okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşleri konusunda** bir araştırma yapıyorum. Bu görüşmede amacım, okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi amaçlarına, uygulamalarına, değerlendirmeye, değerler eğitimi etkinliklerinde karşılaşılan sorunlara, değer eğitiminde çevre katkısına, değerler eğitiminde kullanılan materyallerin yeterliliğine ilişkin görüşlerini araştırmak. Bu nedenle sizin, değerler eğitimi programı ile ilgili düşüncelerinizi ve beklentilerinizi öğrenmek istiyorum.

- Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüştüğüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.
- Başlamadan önce, bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Görüşmeyi izin verirsiniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı? Bu görüşmenin yaklaşık bir 30-35 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

Araştırma Sorusu
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Etkinliklerine İlişkin Görüşleri
Nedir?

Okul:.....Tarih/Saat(Başlangıç-Bitiş):.....Görüşmecisi:.....

KİŞİSEL BİLGİLER		
Cinsiyet	Kadın ()	Erkek()
Hizmet Yılı		
Okul Türü(özel-devlet)	Özel ()	Devlet ()
Çalıştığı öğrenci grubu(yaş)		
Mezun olduğu program		
Eğitim düzeyi		
Değerler eğitimi ile ilgili aldığı eğitim		

GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Okul öncesi eğitim programlarında yer alan değerler eğitimi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
 - a) Okul öncesi eğitim programlarında hangi değerler yer alıyor?
- 2) Değerler eğitimi amaçlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- 3) Değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - a) Değer öğretim yöntemleri nelerdir? Siz daha çok hangi yöntemi kullanıyorsunuz?
- 4) Değerler eğitimi değerlendirilmeye ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- 5) Okul öncesi eğitim programlarında yer alan değerler eğitimi etkinliklerinde karşılaştığınız sorunlar nelerdir?
 - a) Değer eğitimi planlarken göz önüne aldığınız temel ilkeler nelerdir?
- 6) Değerler eğitimi uygulamalarında;
 - a) aile
 - b) okul
 - c) sosyal çevre etkisi ne düzeydedir?
- 7) Değerler eğitiminde kullanılan materyallerin yeterlilik düzeyleri hakkında görüşleriniz nelerdir?
 - a) Çocuklara değer eğitimi kazandırırken en çok hangi materyalleri kullanırsınız?
- 8) Değerler eğitimi programının daha iyi düzenlenmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

(Ön görüşmeler ile sonuçlandırılmıştır.)

Ek 2: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Tarih: ~~~~~

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ ETİK KURULU

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Bu formun amacı katılmanız rica edilen araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Bu kapsam da "OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ" başlıklı araştırma "araştırmacı Emine ULUKAYA İNCE ve danışman Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK" tarafından gönüllü katılımcılarla yürütülmektedir. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Bu araştırmaya katılmama hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan çıkabilirsiniz. Bu formu onaylamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz anlamına gelecektir.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Araştırmanın temel amacı okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi etkinliklerine ilişkin görüşlerini incelemek ve elde edilen veriler neticesinde öneriler sunmayı amaçlar.

Süre: 1 Ay.

Araştırmanın Yürütüleceği Yer: Elazığ/ Merkez

Çalışmaya Katılım Onayı:

Katılmam beklenen çalışmanın amacını, nedenini, katılmam gereken süreyi ve yeri ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak çalışma süresince üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar sözlü olarak araştırmacı tarafından yapıldı. Bu çalışma ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (İslik imzası ile)

Adı-Soyadı:

İmzası:

Araştırmacının

Adı-Soyadı:

E-posta:

İmzası:

Ek 3: Etik Kurul İzni

E-BAĞLANTI NO: 10053023-E-303412				Etik Kurul Otomasyonu			
T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu							
Oturum Tarihi : 04-05-2023		Oturum Sayısı : 3			Karar Sayısı : 9		
Etik Açidan Uygun							
Çalışma Adı		OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DEĞERLER EĞİTİMİ ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ					
Araştırmacılar		Yüksek lisans Öğrencisi Emire ULUKAYA İNCE (Yürütücü) Doç.Dr. Ramazan Özbek (Danışman)					
Başkan							
Başkan		Prof.Dr. Yüksel GÖĞEBAKAN					
Kurul Üyeleri							
Kullanıcı Mehmet YILMAZ				Prof.Dr. Yusuf BATAR			
Prof.Dr. Mehmet ÖNAL				Prof.Dr. Mehmet GÜNGÖR			
Prof.Dr. Süleyman ÇALDAK				Prof.Dr. Nesrin SIS			
Prof.Dr. Lutfiye ÖZDEMİR							

Ek 4: Araştırma İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 07/06/2024-449622

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-50235129-044--449622
Konu : Valilik Onayı

07/06/2024

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

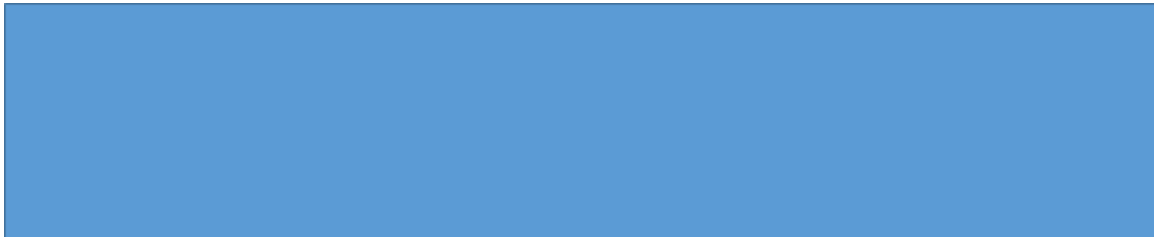
İlgi : Elazığ Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğünün, 04/06/2024 tarihli ve E-79137285-44-103697302 sayılı yazısı,

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Emire ULUKAYA İNCE'nin, "Okul Öncesi Öğretmenlerin Değerler Eğitimi Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi " başlıklı anket çalışmasına veri toplama talebine ilişkin ilgi yazı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Nusret AKPOLAT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:İlgi yazı ve ekleri.

Evrak Tarih ve Sayısı: 04/06/2024-E.128823

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-79137285-44-103697302
Konu : Anketler- Emire ULUKAYA İNCE

04.06.2024

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Genel Sekreterlik)

İlgi : a) 20.05.2024 tarih ve E-50235129-100-4757013 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 21.05.2024 tarih ve E-79137285-44-102715030 sayılı onayı.

Üniversiteniz Prof. Dr. Ramazan ÖZBEK'in yürüttüğü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Emire ULUKAYA İNCE'nin, "Okul Öncesi Öğretmenlerin Değerler Eğitimi Etkinliklerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi " başlıklı anket çalışmasına veri toplamak için izin isteği ilgi (b) yazı ile Müdürlüğümüze bildirilmiştir.

Söz konusu uygulamanın Müdürlüğümüze bağlı İl merkezinde bulunan resmi/özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerine yönelik uygulanabilmesi için Valilik Makamından alınan ilgi (b) onay ve anket örnekleri yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet YİĞİT
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1 Adet Makam Onayı (1 Sayfa)
1 Adet Anket (2 Sayfa)